

ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ

ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ
 ಔಷಧಿ ಯೋಗಗಳು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾದವು
 ಗಳಿವೆ. ಕಾರಣ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದ
 ತಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದ ಗುಣಾವಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ
 ವಾಚಕರು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲಿ. ಆಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ
 ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸನಗೆ
 ಅನುಕೂಲವಾಗುವೆನು. ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ
 ವಾಗಿ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ, ಇಂಥ ಬೇರೆ ಕೆಲ
 ಉಪಯುಕ್ತ ಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲಿ.
 ಅವುಗಳ ಯೋಗ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ, ಈ
 ಪುಸ್ತಕದ ಮುಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ
 ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸೇರಿಸುವೆನು.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ವೈದ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಚಾರ್ಯ ಬುರ್ಲಿ
 ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

॥ ಶ್ರೀ ಭಸ್ವಂತರಿ ಪ್ರಸನ್ನೆ ॥

ಆಯುರ್ವೇದೀಯ ಪ್ರಥಮಚಿಕಿತ್ಸೆ

21 APR 1982

ಪರಿಷದರು:

ವೈದ್ಯ ಡಿ. ಬಾರ್ಡ್ ಸಾಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರು

(ಹಳೆಯ ಸೈನ್, ಸುಲಭ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಲೇಖಕರು)

(ಗಲಾಃ ಶ್ರೀಗಳು)

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಡಿ. ಬಿ. ಎಸ್. ಕೌಜಲಗಿ

ವಿಜಯನಗರ ಬಿಲ್ಡ್ ಸರ್ವೋದಯ ಸಂಘಟನಾ
ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ

೧೯೫೨

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲೇಖಕರಿಗೇ ಸೇರಿವೆ.

ಮುದ್ರಕರು :
ಶ್ರೀ. ಹ. ರಾ. ವೋಹರೆ
ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಮುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಕೌಜಲಗಿ
ಸಂಚಾಲಕ ವಿಜಯಭಾರತಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸರ್ವೋಪಯುಕ್ತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಪಾಲಕರು:ಬಿ

ದಿನಗತ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರ ವಾಮನ ಘಣಸಲಕರ

ಅಪೇಕ್ಷೆ

ನಾನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲವಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮತ
ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದ ಮುಂದೆಕೊಂಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ
ಅರಳಿಸಿದ ಉಪಾಚಾರವೆನಿಸಲಿ.

ಧೈಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಉರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಶಿಯ,
ಫಿಝ್‌ಪುರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ
ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವ
ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ. ರಾಮಚಂದ್ರ ವಾಮನ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ

ಪಂ. ಪಂ. ಪಂ. ಪಂ.

ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದಲೂ
ಈ ಕಾಗಣಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವೆನು.

—ಬುಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಾಯಾಂ

ಅಯುರ್ವೇದ ಸೇವಾಶಾಲೆ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

೦೫೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್, ೧೯೫೧.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅಪರ. ಈ ಮೊದಲು ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಲಭ ಬಿವಿಧ ಸಂಗ್ರಹ ಎಂಬ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡನೇ ಮೂರನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣ ಉಳಿದು. ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ ಪುಸ್ತಕದ ತೆಲಗು ಆವೃತ್ತಿಯ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೆ.

ಒಬ್ಬೀಗ ಅವರ "ಆಯುರ್ವೇದೀಯ ಪ್ರಥಮಚಿಕಿತ್ಸೆ" ಎಂಬ ೧೧ನೇ ಪುಸ್ತಕವು ಹೊರಬಿದ್ದಿದೆ. ಇದು ಮುದ್ರಣ ಕಂಡ ಮೊದಲನೆಯೇ ಸಂ. ಇದರ ಹಸ್ತಲಿಪಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನು. ಮೊದಲನೇ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ವಸ್ತುತಃ ಅವು ಹರನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ-ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಬನರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುವದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು.

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೇನೆಗಳು, ಅಪಘಾತಗಳು ಯಾವಾಗದೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬರಬಹುದು. ಇಂಥ ಲೇವನಗಳು ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದನಂತರ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎಂಬ ನೆನಪು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಯಥಾರ್ಥವಿದೆಯೆಂದು ಯಾವಾಗದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಯಾವದೇ ರೋಗವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಪಘಾತ ಸಂಭವಿಸಲಿ, ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಅಥವಾ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಆದರ ಉಪಶಮನದ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಧ್ಯೇಯವು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮಗಲು, ನೆಗೆತಿಗಳಂಥ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬೀಜಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು
ಇದೆ. ಏತನೂ ಒಪ್ಪುವುದು, ಇವು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಂಥ - ಸೂಚನೆಗಳ
ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

ಲೇಖಕರು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೇ
ದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಚಿಕ್ಕ-ಮೊಟ್ಟೆ ರೋಗಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಟಿ-ಲೀಜಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಿಷಯವೂ ಇದೆ.
ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಅಭಿಧಾರಾ, ಅಭಿಧಾರಕ
ಮೊದಲಾದ ಭವಿಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ
ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೀಜವೆಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಅಭಿಧಾರಕ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ, ಬೀಜ
ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ, ಮುಂಭವನವೆಂದಾಗ,
ಈ ಪುಸ್ತಕವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನೆಗೆತಿಗಳನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ
ಗುಣಗಳ ಲೇಖಕರು ವಿವರಿಸಿವೆ. ಅದೇ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ ವೈದ್ಯಕರಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದ್ದರೂ ತಮಗೆ
ತಿಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದವಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಇದರೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ ರೋಗಗಳ ಉಪಚಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಶ್ಚಿತ್ತದ
ಅಭಿಧಾರಾ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಅದರ ಮೊದಲ
ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅದರ ಮೊದಲನೆಯನ್ನು
ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪುಸ್ತಕವು ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲದೂ, ಅದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರೂ, ಅದು ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ
ಪ್ರತಿ. ಪಕ್ಕಗಳ ಬದಲಾಗುವಂಥ ಇದರೂ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಅಭಿಧಾರಕವನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕ.ಗಾ.ಮ.ನಾ.ಸಿ.
ಗಳಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಇದೆ. ಲೇಖಕರು
ತಿಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಇದರ ಅಭಿಧಾರಕ

ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ ಶ್ರಮತಕ್ಕನಿಂತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟರೆ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ರೋಗಗಳ ಉಪಚಾರವು ರಸ್ತೆ ಸುಲಭವಾಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಸಮಸಾಧ್ಯಗಳೆರಡೂ ಸಾಧಿಸುವವು. ಸ್ವಾರ್ಥವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಧನಲೋಭವಲ್ಲ. ಧನತದಯೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯಕಾದ್ದನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅತ್ತವಾನಾ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪರಮಾರ್ಥಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ. ಅತನು ಭೇದಭಾವನನ್ನು ಅರಿತವನಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಉದಾರಭಾವನಿಂದ ಬೆಟ್ಟ ಮಲೆಯವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಗತಿಯೇನರಾದ ಒಡಂಬಡಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಕ್ಷಿ ಜೀವಿತಗನಾ-
 ಛಿದ್ರಾನಮನ್ಯದ್ವಿಶಿಯತೇ ।

ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಡಿವೆ. ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಬನಗಳಿಗೆ ಔಷಧೀಮೂಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮ್ಯವಿರುವುದು ಮಾರ್ಗವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರೋಗಸಂಚಾರಕ್ಕಿಂತ, ರೋಗಪ್ರತಿಬಂಧನೇ ಲೇಸೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೇಲಾಗಿ ಮೈಗಳ ಆಕರ್ಷಣವು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗ್ರಾಮಸಂಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಘಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಆರೋಗಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕೆಲಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘಗಳು ಮುಂದುವರಿದು ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೀಯವಾದುದು.

ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕಾಶನ ಹೊಂದಿದ್ದು ವಿಚಾರವೂ ಬೆರೆಯುವ ಸರ್ವೋದಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನದಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸರ್ವೋದಯದ ಸಂಚಾಲಕರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ತಿರುಮಲರಾವ್ ಕೌಟಲಿ ಅವರು, ಇಂಥ ಉಪಯುಕ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲು. ಬಹುಮುಖ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಇಂಥ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸರ್ವೋದಯದ ಸಂಚಾಲಕರಾದ ಶ್ರೀ. ಕೌಟಲಿ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

(iv)

ಕೆಲವಿಗೆ ರೋಗವರಿಹಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಿಗರಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ
ನೈಜ ದಲಿತ ಆವರಿಗೆ ದೇವರ. ಚಿರಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇದೇ ರೀತಿ
ಜನಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಿರುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಕೊಡ-
ಲೆಂದು. ದಯಾಭಂಗ ವರಮಾತೃವನ್ನು ನಾಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು }
೨೦-೯-೧೯೫೨ }

ಡಾ. ಹನುಮಂತ ವೆಂಕಟೇಶ ಸವಣೂರು,
ಎಲ್ ಎಮ್. ಆಂಜ್ ಎಸ್.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಎರಡು ಮಾತುಗಳು

ಹುಕ್ಕೇರಿಯ ಅರೋಗ್ಯಧಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಂಬಂಧ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ವಿಚಾರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಾಕಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಅರೋಗ್ಯಗಳ ಸರಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಅಭಾವ ದಿಂದಾಗಿ, ಬೇನೆ ಬೇಸರಗಳಿಂದ ಸದಾ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ, ಹಳ್ಳಿಗರನೇಕರನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವ್ವಾನದಿಂದ ಉಂಟು ಗೋಳಿಡುವ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಹಾಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗದೆ ಇರುವುದು, ಅಷ್ಟೇ ವಿವಾದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸರಕಾರದವರು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಔಷ್ಣೋಪಚಾರ ಉಚಿತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸ ಲೆತ್ತಿಸಿದರೂ ಅವರ ಈ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ, ಅಂಥ ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಪರದೇಶೀಯ ಔಷಧಗಳ ಬೆಲೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಆ ಔಷ್ಣೋಪಚಾರ, ಅವರ ಕೈಗೆ ನಿಲುಕದಾ ಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ, ಡಾಕ್ಟರ ಅಥವಾ ವೈದ್ಯರಿ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು, ಒಳ್ಳೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಳ್ಳಿಗರನೇಕರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಎಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು, ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರೂ, ಈ ವೇದದೇ "ಹಳ್ಳಿಯು ವೈದ್ಯ" ಬರೆದು, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಮುನೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ತ್ರೀ. ವೈದ್ಯ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಒರ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಸುದ್ದಿ ಪಾಲು ಬಾಸುಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯತ್ರೀ. ದಿವಾಕರ ರಂಗರಾಯರು ಬರೆದ ಹಳ್ಳಿಗರ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ತ್ರೀ. ಒರ್ಲಿವಯವರು, ತೀರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದೋಷ ಮತ್ತು ಔಷಧಗಳನ್ನು ಬರೆದುದು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿತ್ತು.

ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಸೂಚನೆಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ, ವೈದ್ಯ ಮೂಲಕ ಅನಂತ ಈ ಆಯ್ಕೆ
ವೇಳೆದೀಯ ವ್ಯಥನು ಬೆಕಿತ್ತೆಯನ್ನು ಒರೆದಕೊಟ್ಟರು. ಈ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ತುತವ
ಓದು ಓದಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ತುಂಬ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ
ನನ್ನ ತೀವ್ರವಳಿಕೆ.

ಅಂತೆ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತರ ಅರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ ಅಂತಿಮ ರಕ್ತ
ನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಫಿರಿಯ
ವನ್ನಾಗಿಯು ಕೊಂಡ. ನಡೆದ, ಸಮೀಪದಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಾಗಿ ಇದಾಗಿ
ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಲು ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಒರೆದ
ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ವೈದ್ಯ ಮೂಲಕ ಅನಂತಿ ಪ್ರಸ್ತುತನೆಯನ್ನು ಒರೆದ. ಕೊಟ್ಟ
ಶ್ರೀ. ಡಾ. ಹೊಮ್ಮಂತರಾವ ಸಮೀಪ ಅನಂತಿ ನಾನು ತುಂಬ ಶ್ರಮವೆ
ರಿಯವೆನು.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ
ಸರ್ವೋದಯ ಕಾಲೇಜ್
೨೬-೧-೧೯೫೩

ತಿರುಮಲರಾವ ಕೊಡಲಗಿ
ಸುಬ್ಬರಾಜ್,
ವಿಜಯನಗರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸರ್ವೋದಯ

ಲೇಖಕನ ಅರಿಕೆ

೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ 'ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ' ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ 'ಸಂಘ ಬೆವರಿನ ಸುಗ್ರಹ' ಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯದಷ್ಟೆ ಒಂದಂತೆ ನಾಸೀನೂ ಅಭಿಜ್ಞಾನಂದ ಲೇಖಕನಲ್ಲ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಒಲವುಕೆಯು ಈ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಅಲ್ಪಸೇವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಮನುಷ್ಯಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆದರವುಮತಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

'ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ'ದ ಮೂರನೇ ಆವೃತ್ತಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬೀಳುವದು. ಇದು ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಪುಸ್ತಕವಾದರೂ ಪುಸ್ತಕವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಶಾಶ್ವತಾಲಿಕ ಸಹಾಯಸಲ್ಲಿಸುವ, ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಬನತೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಮುದ್ರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಆತಿಯಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿತ್ತು. ಬರೆಯುವ ಮನಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣವಿದ್ದರೂ ಒರೆಯಿಸುವ ಹೊರತಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಉದಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಜಯವಾಹಿನಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವೋದಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಚಾಲಕರೂ ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರೂ ಆದ ಶ್ರೀ. ಟಿ. ಎಸ್. ಕೌಚಲಗಿ ಅವರು ೫ ದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನ ಹೆಯಲು ವೋಕ್ಲಾಹಿ ಸಿದರ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕ ಇಂದು ಕನ್ನಡಿಗರೆದುರು ನಿಂತಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಹಿರಿಯರಾದ ಡಾ. ಹಣಮಂತರಾವ ಸವಣೂರರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಶ್ರೀ. ಜೋರಾವೂರ ಗುರುರಾಯರು ಎಂದಿನಂತೆ ನನಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು.

ఆయుర్వేదీయ ప్రథమచికిత్సే

అనుక్రమణికే

ప్రథమఖండ

కాయచికిత్సే

౧. జ్వరము (పుటము ౧ ౧౧)

౧. జ్వరము	౨. విషమజ్వరము
౩. వాతజ్వరము	౪. ఇన్‌ఫ్ల్యుయెన్షియా
౫. పిత్తజ్వరము	౬. టాయిఫాయిడ
౬. కఫజ్వరము	౭. స్పృహానియా
౮. సర్వజ్వరము	౮. ష్టేగు
౯. సన్నివాతజ్వరము	

౨. వజనసంస్థ రోగములు (పుటము ౧౧-౨౪)

౧. అజీర్ణము	౧౦. విశూషణము
౨. యోజ్యే టుబ్యువదు	౧౧. శ్వేమ (జంతుము)
౩. యోజ్యే శూలీ	౧౨. మూలవ్యాధి
౪. మలబద్ధత	౧౩. కామలా (కామణి)
౫. అతిసారము	౧౪. అమ్లపిత్తము
౬. ఆమాతీసారము	౧౫. టుబర్కూలీ
౭. రక్తజ్వరము	౧౬. బిళ్ళు
౮. సంగ్రహణి	౧౭. యశ్వత్‌వికారము
౯. నిదానాత్ అతిసారము	౧౮. టుగులు

೧. ರಕ್ತಗತ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೨೪-೨೮)

೧. ಪಾಂಡುರೋಗ	೪. ಚಾಪ್ಲಿನ್
೨. ರಕ್ತಪಿತ್ತ	೫. ರಕ್ತಗತ ಒತ್ತಡ (ಬಿ.ಎನ್.ಕೆ.ಕೆ)
೩. ಸ್ತ್ರೀಪವ್ನದ್ವಿ	

೪. ಕಾಸಪ್ಪಾಸಂಸ್ಥೆ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೨೯-೩೨)

೧. ಕೆಮ್ಮು	೪. ಕೋವಿಡ್ ಕೆಮ್ಮು
೨. ದಮ್ಮು	೫. ಕ್ಷಯರೋಗ
೩. ಬ್ರಾಂಕಾಯಿಸಿಸ್	

೫. ನಾಕಸಂಸ್ಥೆ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೩೩-೩೯)

೧. ನಾಕ ವಿಚಾರಗಳು	೪. ಉನ್ಮಾದ
೨. ಅರ್ಭಾಗವಾಯು	೫. ಅಪಸ್ಮಾರ್
೩. ಸಂಧಿವಾತ	೬. ಹಿಸ್ಟೀರಿಯಾ

೬. ಮೂತ್ರರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೩೦-೪೯)

೧. ಪೂಯಮೇಹ (ಪರಮಾ)	೪. ಬಹುಮೂತ್ರ
೨. ಮೂತ್ರಾಘಾತ	೫. ಬಸ್ತಿಕೂರಿ
೩. ಮಧುಮೇಹ	೬. ಉರಿಮೂತ್ರ

೭. ಉಸದಾತ (ಪುಟಗಳು ೪೩-೪೬)

೮. ಕ್ಷಯರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೪೭-೪೮)

೧. ಹುರುಳು ಕಲ್ಲು	೪. ಕದ್ದು
೨. ಗಜಕರ್ಣ	೫. ಮಹಾಕಂಠ
೩. ಇಸಲು	

೯. ಕ್ಷುದ್ರ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೪೯-೫೦)

೧. ತಲೆಕೂರಿ.ಅರತಲೆಕೂರಿ	೪. ಗ್ರಂಥಿ (ಗಂಟಿ)
೨. ಕುರು	೫. ಪ್ರಣಗಳು
೩. ಕಾಲು ಓಡೆಯುವದು	೬. ಪಾಂಡಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೭. ವಾಂತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ	೧೩. ಕಾಲು ಒಳೆದರೆ
೮. ಇಂದ್ರಲುಪ್ತ (ತಿಗಳಿ ತಿಂದವು)	೧೪. ಸ್ವಸ್ಥಾವಸ್ಥೆ
೯. ಉಗುರುಸುತ್ತು	೧೫. ಪೆಟ್ಟುಹತ್ತಿ ಬಾವುಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ
೧೦. ಅಂಡವೃದ್ಧಿ	೧೬. ನಾರು
೧೧. ಮೂಗು ಒಡೆಯುವದು	

೧೦. ಅರ್ಜುನ (ಪುಟ ೫೦)

೧೧. ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೫೦-೫೩)

೧. ಗೊಟ್ಟರ	೨. ಗಣಜರಿ
೩. ಮೈಲಿಬೇನೆ	

೧೨. ದಂಶರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೫೩-೫೫)

೧. ಹೆಲ್ಲುಕೂಲಿ, ಹೆಲ್ಲೋಳಗಿಂದ ರಕ್ತ ಬರುವದು.	೨. ಹುಳಕ ಹೆಲ್ಲು
೩. ಹೆಲ್ಲು ಕುರು	೪. ಉತ್ತಮ ದಂಶಮಂಜನ

೧೩. ಕರ್ಣರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೫೫-೫೬)

೧. ಕಿವಿಕೂಲಿ	೨. ಕಿವಿಗುರು
೩. ಕಿವಿ ಸೋರುವದು	೪. ಕಿವಿ ಕೇಳುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ

೧೪. ನೇತ್ರರೋಗಗಳು (ಪುಟ ೫೬)

೧. ಕಣ್ಣು ಬರುವದು	೨. ಕಣ್ಣು ಉರಿ
೩. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯ ಹೂ	

೧೫. ಸ್ತ್ರೀ ರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೫೬-೫೮)

೧. ಪ್ರದರ	೪. ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ
೨. ಅರ್ಜನಕೂಲಿ	೫. ಬಾಣಂತಿ ಔಷಧ
೩. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಅಗಲಿಕ್ಕೆ	೬. ನೋರೆ ಹಾಲು ಬರಲಿಕ್ಕೆ

೧೩. ಬಾಲರೋಗಗಳು (ಪುಟಗಳು ೫೯-೬೩)

೧. ಮುಟ್ಟು ದೋಷ	೬. ಕೂಸಿನ ವಾಂತಿ ಕಡಿಮೆ
೨. ಬಾಲಗ್ರಹ	೭. ಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ
೩. ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಜೀನಿ	೮. ಹುಡುಗರು ನೈ ಮಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ
(ಖ್ಯಾಂಕೋನೈಮೋನಿಯಾ)	೯. ಕೂಸಿನ ಬಾಯಿ ಕೆಂಪು ಆವರೆ
೪. ಕೂಸಿನ ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಕೆಮ್ಮು	೧೦. ಕೂಸಿನ ನೆತ್ತಿ ಬದ್ದರೆ
೫. ಕೂಸಿನ ಆತಿಸಾರ	೧೧. ಕೂಸಿನ ಹೊಕ್ಕಳ ಕೆಂಪು ಆವರೆ
೬. ಕೂಸಿನ ಕೈಮಿ	೧೨. ಚಿಕ್ಕವುಕ್ಕಳ ಯುಕ್ಕವನಿಕಾರ

ಮಂಥನ ಮಂಡೆ

ಕಲ್ಪ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

೧. ಕರೀರ ಕಳನೆ (ಪುಟಗಳು ೬೪ ೬೫)

೨. ರಕ್ತಸ್ರಾವ (ಪುಟಗಳು ೬೫-೬೮)

೧. ಅಂಕುಸ್ರಾವ	೬. ರಕ್ತಸ್ರಾವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವದು
೨. ಮೂಗಿನೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವ	೭. ಗಾಯವು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದು ರಕ್ತ
೩. ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವ	೮. ಸ್ರಾವವು ಒಪ್ಪಳ ತದ್ದರೆ
೪. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗುವ ರಕ್ತಸ್ರಾವ	೯. ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದಾಗುವ ದುಷ್ಟ-
೫. ಬಹಿಸ್ರಾವ	೧೦. ರಿಣಾವುಗಳ.

೩. ಒಳೆಯುವದು (ಉಳುಕು) (ಪುಟಗಳು ೬೮-೭೧)

೪. ಸಂದುಕಷ್ಟವದು (ಪುಟಗಳು ೭೧-೭೨)

೫. ಅಸ್ಥಿಭಂಗ (ಪುಟ ೭೨-೭೯)

೧. ಅಸ್ಥಿಭಂಗದ ಪ್ರಕಾರಗಳು	೪. ಎಲಟುಮುರಿದಾಗ ಲಕ್ಷಣವಿಡತಕ್ಕ
೨. ಎಲಟು ಮುರಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳು	೫. ಸಂಗತಿಗಳು
೩. ಅಸ್ಥಿಭಂಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಾಯಗಳು	೬. ತರೆಯುವುದೆಯ ಎಲಟು ಮುರಿದರೆ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೬. ಗದ್ದವ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ	೧೨. ಕಿಗ್ರಬಾಹು:ವಿವ ಅಸ್ತಿ ಭಂಗ
೭. ಪಕ್ಕೇಲಬು ಮುರಿದರೆ	೧೩. ಮುಂಗೈ ಮತ್ತು ಹಸ್ತದೊಳಗನ
೮. ಬೆನ್ನೆಲಬು-ಮಣಿ ಎಲಬು
ಮುರಿದರೆ	ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ
೯. ಕಟಿ ಅಸ್ತಿ ಭಂಗ	೧೪. ತೊಡೆ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ
೧೦. ಕೊರಳೆಲಬು ಮುರಿದರೆ	೧೫. ಮೊಳಕಾಲು ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ
೧೧. ಭುಜಾಸ್ತಿ ಭಂಗ	೧೬. ಪಾದವ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ

೬. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದು (ಪುಟ ೮೦)

೭. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು (ಪುಟಗಳು ೮೧-೮೩)

೧. ಗಂಟಲದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕರೆ	೨. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನುಜಾತೀಯ ದ್ರವ್ಯ
೩. ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥ	೪. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಸುರು:ಲುಸುಕು: ಬಿದ್ದರೆ

೮. ಉರುಲುಪಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದು (ಪುಟ ೮೩)

೯. ಸುಡುವದು (ಪುಟಗಳು ೮೩ ೮೫)

೧೦. ವಿಸ್ಮೃತಿ (ಪುಟಗಳು ೮೫ ೮೬)

೧. ಎದೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಬಲವಾದ
ಸೆಟ್ಟು ತಾಕುವದರಿಂದ	೬. ಮದ್ಯದಿಂದ
೨. ಗ್ಲಾನ್ಸಿ	೭. ಅತಿ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ
೩. ಅಶಕ್ತತೆ	೮. ಅ.
೪. ಮಿದುಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ	೯. ಮಾದಕವಿಷಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ
೫. ರಕ್ತಸ್ರಾವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ
ಮೂರ್ಛೆ	೧೦. ಉನ್ನಾದ ಅಪಸ್ಮಾರ ರೋಗ-
ಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ

೧೧. ಗಾಯಗಳು (ಪುಟಗಳು ೮೮-೯೯)

ತೃತೀಯ ಬಂಧ

ವಿಸ್ತರಣೆ

(ಪುಟಗಳು ೯೦ ರಿಂದ)

೧. ದೊಡ್ಡಯ್ಯನವರ ಹೋಗಿದ್ದರೆ	೧೦. ಸುಬ್ಬರಾಜ ಅಸಿಡ್ ಸೈಟ್ರಿಕ್
೨. ಅಕ್ಕಿ	ಅಸಿಡ್ ಸೈಟ್ರಿಕ್ (ಕೊಡಲೆ)
೩. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	ಅಸಿಡ್
೪. ಪಾಪಾಣಿ	೧೧. ಮೆಣ್ಣು
೫. ವಜ್ರದ ಗಣಿ	೧೨. ಕಾಜಿನಲ್ಲಡಿ ಕೆಳಮೆಣ್ಣಿನಿಂದ
೬. ದೊಡ್ಡಯ್ಯನವರ ಅಧಿಕಾರ ಕೆಲಸ	೧೩. ಮೆಣ್ಣು ಕಡೆದರೆ
೭. ಸುಬ್ಬರಾಜ	೧೪. ಮೆಣ್ಣು ಕಡೆದರೆ
೮. ರಸಕವಚ	೧೫. ಮೆಣ್ಣು ನಾಯಿ ಕಡೆದರೆ
೯. ತುಪ್ಪ	೧೬. ಪರಿವಹ
೧೦. ಮೆಣ್ಣು ಅಸಿಡ್	೧೭. ಕರಣೀಕರಣ ಕೆಲಸದಿಂದ
೧೧. ಮೆಣ್ಣು	ಕಡೆದರೆ
೧೨. ಕ್ಯಾಬಾಜಿಕ್ ಅಸಿಡ್	೧೮. ಮೆಣ್ಣು ಕಡೆದ ಮೆಣ್ಣು ಅಸಿಡ್

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಕ್ರಮ	ಪುಟ	ಪುಸ್ತಕ	ಪುಸ್ತಕ
೧	೧೦	ತಿದ್ದುಪಡಿ	ತಿದ್ದುಪಡಿ
೨	೧೫	ತಿದ್ದುಪಡಿ	ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಆಯುರ್ವೇದೋಯ

ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಪ್ರಥಮಬಂಧ

೧ ಜ್ವರಗಳು

ಕಾಯಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದೋಷವಿರೋಧಗಳನ್ನನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಜ್ವರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದು ಬಾಣಕವನ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಲೋಭ ಲೋಷ ಕೊಟ್ಟು, ಕೂಡಲೇ ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ಜ್ವರದ ಪ್ರಾರಂಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧನ ಕೊಡುವುದು ಆಯುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಜ್ವರದ ಪ್ರಾರಂಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಘನವು ಬಹಳ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಲಂಘನದಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ದೋಷಗಳು ದಾರಿಗೆ ಬರುವವು. ಕಾರಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಲಂಘನವು ಒಪ್ಪಿತವಾದುದಾಗಿದೆ. ದೂಷಿತ ಜಠರಾಗ್ನಿಯು ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದವುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವೆವು.

ಹಳಿಜ್ವರಕ್ಕೆ

೧. ಪಾರಿಪಾಕದ ತೊಪ್ಪಲದ ರಸ ೨ ಹಮಣಿ. ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಸಾಲ್ಪು ಗುಂಡಿ - ಹೇಳುವುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಣಿ.

೨. ಮಹಾಸುದರ್ಶನ ಚೂರ್ಣ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ಬಿಸಿನೀರು ಅಥವಾ ಜೇನುತುಪ್ಪದಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

೩. ಘಟಕದ ಅರಳು ೪ ಗುಂಜಿ, ಮೆಣಸಿನಪುಡಿ ೪ ಗುಂಜಿ, ಭತ್ತಾಸದ ಗೂಡ ತಿನ್ನುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

೪. ಅಜವಾನ, ಇಂದ್ರಜವಿ, ಸಪ್ತಪರ್ಣಿ, ಕಪಿಪಡವಲ, ಜೇವಿನ ೬೪ ದೊಗಟೆಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವದು.

೫. ಶುಂಠಿ, ಗವತಿಚಹಾ, ತುಲಸೀ ಎಲೆಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವದು. ಇದರಿಂದ ಬೆವರು ಬಿಟ್ಟು ಮೈಗೆ ಹೆಗುರೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೬. ಕಾಲಾದಾನಾ ೮ ಗುಂಜಿ, ಕರೀಮೇನು ೩ ಗುಂಜಿ, ತಿತಿಪಿಪ ೪ ಗುಂಜಿ, ಚಿರಾಯಿತ ೪ ಗುಂಜಿ.

ಇವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೭. ಚಿರಾಯಿತ, ಗಂಟರಿಷಣ, ಕಟಕರೋಣಿ, ಸಪ್ತಪರ್ಣಿ, ಅಗಡಿ ಬೇರು, ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ತಾರೀಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು, ಶುಂಠಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ರಕ್ತರೋಹಿಡಾ, ಸೋನಾಮುಖಿ, ಧಾತಕೀಪುಷ್ಪ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೮. ಕೈನಾಯಿನ ಪುಡಿ ೨ ರಿಂದ ೪ ಗುಂಜಿ ಲಿಂಬೀರಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಚಳಿಜ್ವರಗಳಿಗಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಯಾವತ್ತು ಔಷಧಗಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಕಾರಿಯಾದವುಗಳಿವೆ. ಇವೇ ಔಷಧಗಳು ಮಲೇರಿಚಾಕ್ಯ, ಗುಣ ಕೊಡುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಸಂಶಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂದು ೨-೮ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಆಗಿದೆ. ಔಷಧಗಳನ್ನು ೧-೨ ದಿನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಗುಣಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ದೂಷಿಸದೆ, ೧-೨ ಸಪ್ತಕ ಔಷಧ ಸೇವನೆ

ಮಾಡಬೇಕು. ಪಥ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಜಿಜ್ಞಾಸು ಅಥವಾ ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಅರಳಿಟ್ಟಿನ ಕಾಸಿಯು, ಹುಂಚು(ಕುಟ್ಟು), ಅಕ್ಕಿಗಂಜಿ, ಮೋಸಂಬೀರಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜದ ಪವಾಳ, ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಚಾಚ್ಚುಕಟ್ಟಣೆ ಅಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ವರ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಮೊರೆ ಬವಿವ ಪಥ್ಯ ಅವಶ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಜಳಜ್ವರದ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ, ಚಳಿಚಳಿ ಇಳಿಸಿ ಜ್ವರವೆಂದೂ ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಬೆವರುಬಿಟ್ಟು ಜ್ವರ ಇಳಿದುಬಹುದು. ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ನೇ ಮಲೇರಿಯಾ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಾತಜ್ವರ

ಜ್ವರಬಂಧನರ ಬಾಯಿ ಸವಳು ಅದ್ವೈತ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಾತಜ್ವರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಒಂದೆಲೆಸೊನ್ನೆ, ದೀಪವ್ರಾಪ್ತಿ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ಅಮೃತಬಳ್ಳೆ, ಚರಾಯಿತ ಇವುಗಳ ಅನ್ಯಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡಬಹುದು. ಈ ಕಷಾಯದೊಡನೆ ಮಹಾವೃತ್ಯಂಜಯ, ಜ್ವರಾಂಕುಶ, ಸಮೀರಪನ್ನ ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಗುಂಜಿ ತುಲಸೀರಸ, ಅಥವಾ ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡಬಹುದು.

ಕಷಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ:— ಒಬ್ಬ ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ವೇಳೆ ಕೂಡಿ ಐದು ತೊಲೆ ಸಿದ್ಧ ಕಷಾಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಎರಡೂವರೆ ತೊಲೆ ಕಷಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಷಾಯ ಜೀವನಸುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಬರೆದು ಆಗಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನು ಒಂದು ದುಡ್ಡಿನ ತೂಕ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತೂಕದ ೧೩ ಪಾಲು ನೀರು ಹಾಕಿ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯ ಇಳಿಸಿ ಸೋಸಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದು

ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಷಾಯ ಜೀನಸುಗಳು ಹಳೆಯಪಿರಬಾರದು. ಹಳೆ ಹತ್ತಿದ್ದು ಇರಬಾರದು.

ಪಿತ್ತಜ್ವರ

ಬಾಯಿ ಕಹಿ ಆದಲ್ಲ ಪಿತ್ತಜ್ವರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಿತ್ತಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಡನಡಿಸುವರು.

ಕಲ್ಲಸಬ್ಬಸಗಿ, ಅಡುಸಾಲ, ಕಟಕರೋಗಿ ಚಿರಾಯಿತ, ಹವೀಜ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಷಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

ಕೇವಲ ಕಲ್ಲಸಬ್ಬಸಗಿ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದಲೂ ಪಿತ್ತಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

ಈ ಕಷಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಚಂದ್ರಕಲಾ ಅರ್ಧಗುಂಜಿ, ನೊಕ್ಕಿ ಅರ್ಧಗುಂಜಿ, ಪ್ರವಾಳ ಚಂದ್ರಪುಟ ೧ ಗುಂಜಿ, ಅಮೃತಸತ್ಯ ೨ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ನೆಲ್ಲೇಕಾಯಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದುಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕಫಜ್ವರ

ಬಾಯಿ ಉಪ್ಪುಪ್ಪು ಅಥವಾ ಸಿಹಿಸಿಹಿ ಅಗಿ, ಜಿಗಟು ಆದರೆ ಕಫಜ್ವರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಿರಾಯಿತ, ಶುಂಠಿ, ಬೇವಿನಕಡ್ಡಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಶತಾವರಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ಅಡುಸಾಲ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ ಕಷಾಯದೊಡನೆ ರಸಸಿಂಧೂರ, ಸಮೀರಪನ್ನಗ, ಮಹಾಮೃತ್ಯಂಜಯ, ತ್ರಿಭುವನಕೀರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಜಿ, ಅದರ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹವೀಜ, ಬೇವಿನಕಡ್ಡಿ, ರಕ್ತಚಂದನ, ಪದ್ಮಕಾಷ್ಠ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ಕೊಡುವುದು.

ಜ್ವರಗಳು

ತ್ರಿಭುವನಕೀರ್ತಿ, ಜ್ವರಾಂಕುರ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವವಾದವೆಂದನ್ನು ಗುಣ ಗುಣ ಅಥವಾ ರಸ ನೀನು ತಿಳಿಸಿದನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ಕೊಡುವುದು.

ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರ

ಜ್ವರದ ಉಷ್ಣತೆ ಹೆಚ್ಚು, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಕಿವಿಚ್ಛೇರು, ಬಡಬಡಿ ಸುವದು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎಲು, ವದಿಗುಲ್ಬು, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿವಸಗಳಿಗೆ ಜ್ವರ ಅರುತ್ತವೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸನ್ನಿಪಾತ ಜ್ವರ ಬಹಳ ಭಯಾನಕ. ಮಧ್ಯೆಮಧ್ಯೆ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅವರು ಒರುವ ಪೂರ್ವವಸ್ಥೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ, ವೋಡಿಕ್ಕಡಿ, ಚವಕ, ಚತ್ರಮೂಲ, ಇಂದ್ರಜಯ, ಕೋವಿ, ಒಜಿ, ಅತಿವಿಪ, ಪರಿವಾಪ್ಪಕ, ಚಿರಾಯತ, ಕಟಕರೋಗಿ, ವೋಸು, ವಾಯು-ವಿದಂಗ, ಬೀಳಿ ಎಣ್ಣೆಬೀರು, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ಭವಾಸಾ, ಅಜವಾನ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕವಾಯ ಇಳಿಸಿ ಸೋಸಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವುದು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗುಣಿ ಗುಣಿ ಹೇಸುಗಳವನ್ನು ಹುಲಿಸಿರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಜ್ವರದ ಉಷ್ಣತೆ ಬಹಳ ಎನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹಣಗೆ ತಣ್ಣೀರಿನ, ಅಥವಾ ಗುಲಾಬೀ ಜಲದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪು ಹೇಳಿ ಇಡಬೇಕು. ಪಟ್ಟಿ ಒಗ್ಗದಂತೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಮಚಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಿರಬೇಕು. ರೋಗಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೂಡಿಸಬಾರದು. ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಲಗದ್ದೆಯೇ ಹಾಸಿಗೆಯು ಹೊಲಸಾಗದಂತೆ, ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಹುರಳೇ ಕಟ್ಟು, ಕಾಫಿ, ವೋಸಂಬೀರಸಗಳನ್ನು ಆಕಳ ವಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ಮಲಗದ್ದೆಯೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಮೈ ಒಂಕಬೇಕು. ಹಲ್ಲು, ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ತೊಳೆಯಲು ಮರೆಯಬಾರದು. ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು. ನೀರು ಕಾಸುವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಸುವಾಗ, ಬಂಗಾರದ ಚೂರು ಒಗಿದರೆ ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗೆ. ಕೌಚಕ್ಕೆ ಅಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಗ್ಲಿಸರೀನದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸವಾರಹಣ್ಣುಗ,

ಸನ್ನಿ ಪಾತ ಭೈರವಗಳಂಥ ಔಷಧಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ವಿಷಮಜ್ವರ

ಸಾಧಾರಣ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದಲಿ, ಒಂದೇ ಸವನೆ ಆರದೆ ಬರುವ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ವಿಷಮಜ್ವರವೆಂದು ಎನ್ನುವ ರೂಢಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂತತ ಜ್ವರವೆಂದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸನ್ನಿ ಪಾತ ಜ್ವರದಂತೆ, ರೋಗಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪಥ್ಯ ಕೂಡ ಸನ್ನಿ ಪಾತ ಜ್ವರದಂತೆ.

ತ್ರಿಫಳಾ, ನೆಲಬೇವು, ನೆಲಗುಳ್ಳದ ಬೇರು, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ತ್ರಿಭುವನ ಕೀರ್ತಿ ೧-೨ ಗುಂಜಿ, ತುಲಸೀರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಇನ್‌ಫ್ಲುಯೆಂಷಿಯಾ

ಇದಕ್ಕೆ ಆಗುತುಕ, ವಾತ, ಕಫ ಜ್ವರವೆಂದೆನ್ನುವುದು. ವಿಲಕ್ಷಣ ವೈ-ಕ್ಯೆ ನೋವು, ಕೆಮ್ಮು, ಜ್ವರ ಇವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಜಡ ಆಹಾರ ಕೊಡಬಾರದು. ಹುರಳಿ ಕಟ್ಟು, ಅರಳಿಟ್ಟಿನ ಕಷಾಯ, ಮೋಸಂಬೀರಸಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಎದೆ, ಬೆನ್ನುಗಳನ್ನು, ಅಗಸೀ ನೋಟೀಸಿನಿಂದ ಕಾಸಬೇಕು. ನೀಲಗಿರಿ ಎಣ್ಣೆ, ಪೊಚ್ಚುರಿ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಎದೆ ಬೆನ್ನುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅಥವಾ ತರ್ಪಣ ತೈಲ ಪೊಚ್ಚುರಿ ಎಣ್ಣೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕಾಸಬೇಕು.

ಕಟಾಫಲಾದಿ ಕಷಾಯ:- ಕಾಯಫಲ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಜೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ, ಹವೀಜ, ಬಜಿ, ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ಶಾಕಡಕಿಂಗಿ, ಪರಿಪಾತ್ಯಕ, ಕುಂತಿ, ದೇವದ್ವಾರ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಇಳಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಸಲ ಕೊಡುವುದು. ಇದನ್ನು ಕೊಡುವದರಿಂದ, ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ವೈ-ಕ್ಯೆ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತ್ರಿಭುವನಕೀರ್ತಿ, ಮಜಾ ಚ್ಯುರಾಣಿಕ, ಕಲ್ಪತರು ರಸಾಯನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು

ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಜ ಕೊಡಬೇಕು. ಬೆಂಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ.

ಕೊಚಕ್ಕೆ ಅಗದಿದ್ದರೆ, ಅರಗ್ಯಧಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕಕ್ಕೀಕಾಯು ತಿಳಲು, ಮೋಡೀಕಡ್ಡಿ, ಕಟಕರೋಗ್ರ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಅಳಲೇಕಾಯು ಇವುಗಳ ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಅರಗ್ಯಧಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ತ್ತಾರೆ.

ಎದೆ ಹಗುರಾಗಲಿಕ್ಕೆ: -- ಪೃಗಶ್ಯಂಭಷ್ಮ ೧ ಗುಂ. ಪ್ರವಾಳ ಅನ್ನಿ ಪುಟಿ ೧ ಗುಂ. ಸಿಹೋಪಲಾದಿ ಚೂರ್ಣ ೧ ಮಾಸಿ ಈ ಪ್ರವಣಾದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ, ೩ ಭಾಗ ಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಸಲ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

ರಸಸಿಂಧೂರ ೧ . ೧|| ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

ನಾಡೀಗತಿಯು ಮಂದವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣ ಕಂಡರೆ: - ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಲಾಸ ಅಥವಾ ಹೇಮಗರ್ಭವನ್ನು ೧ ಗುಂಜಿಯಷ್ಟು ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ವಾತದೋಷವು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ-- ಮಹಾನಾಶವಿಷ್ಟಂಸ, ಪ್ರತಾಪ ಲಾಕೇಶ್ವರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರವಣಾದಿಂದ ಕೊಡುವದು. ಅನುಪಾನ, ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪ.

ಪಿತ್ತದೋಷವು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ-- ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತರೇಖರವನ್ನು ಅಲ್ಲದರಸ, ಕ್ಷುಂಸಕೃರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

ಕಫದೋಷವು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ - ಪಂಚಸೂತ, ಮ್ನುಸಿಂಧೂರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರವಣಾದಿಂದ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ. ಒಣ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ-ಜೇಷ್ಠಮಧು, ತಾವೀಕಾಯು, ಅಡುಸಾಲವ ಎರೆ, ಜಾರೀ ಒಳದೊಗಟೆ, ಕ್ಷುಂಸಕೃರೀಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡ ಬೇಕು.

ರೋಗಿಗೆ ಶೀತಬಾಧೆಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಯವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಈ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಲಂಘನವು ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪಿತ್ತಾಧಿಕ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭತ್ತರಳಸ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕಫಾಧಿಕ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೋಸಂಬಿ ಕೊಡಬಾರದು.

ವಾತಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹುರಳಕಟ್ಟು, ತುಸು ಸ್ವೇಂಫಲವೂ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಬೆಳಗುಮುಂಜಾನೆ ಹಾಲುಸಕ್ಕರೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಹಾಕಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಟಾಯಫಾಯಿಡ್

ಇದಕ್ಕೆ ವಾತಪಿತ್ತೋಲ್ಬಣ ಸನ್ನಿವಾತಜ್ವರನೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಜ್ವರವು ಕೂಡ ೨೧ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸನ್ನಿವಾತವಂತೆ ಇದು ಕೂಡ ಭಯಾನಕವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ೯೯ ರಿಂದ ೧೦೪ ರ ವರೆಗೆ ಏರಬಹುದು. ಟಾಯಫಾಯಿಡ್ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ವಾತಪಿತ್ತ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಬಹಳ. ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತುಕ ದೋಷಗಳಿಂದ ಬಾಧೆಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧಾತು ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬೇನೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಜ್ವರವೂ, ದಾಹವೂ, ಆರುಚಿಯೂ, ಅಗ್ನಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೂ, ಮಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ಅಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ತೆರಿಕಾಲಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೇ ವಾರದ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಜ್ವರದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಸನ್ನಿವಾತವಾಗಿ ರೋಗಿಯು ಬಡಬಡಿಸಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಬಹಳ ಜಾಣತನದಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ರೋಗಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ ಕೂಡಿಸಬಾರದು. ಶೌಚ ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕಾಫಿ, ಮೋಸಂಬೀರಸ, ಅರಳಿಟ್ಟಿನ ಕಷಾಯ, ಭತ್ತರಳಿನ ಗಂಜಿ, ಹುರಳಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಅದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪಿತ್ತ ದೋಷವು ಪ್ರಬಲವಿದ್ದರೆ ಆಕಳ ಹಾಲುಕೊಡಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ವಾತ ಕಫ ದೋಷಗಳು ಪ್ರಬಲವಿದ್ದಾಗ ಹಾಲು ಕೊಡಬಾರದು.

ಶೌಚಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ, ಗ್ಲಿಸರೀನದ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಜ್ವರ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಕೂಡಲೇ, (೧) ಶುಂಠಾದಿಸಾಹನ, — ಶುಂಠಿ, ಹವೀಜ, ದೇವಪ್ಪಾರ, ನೆಲಗುಳ್ಳೆ, ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳೆಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯವನ್ನು, ಅಥವಾ (೨) ಶಂಕಭದ್ರ ಕಷಾಯ — ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಚೀರಿನಗಡ್ಡೆ, ಕಲ್ಲುಸೆಟ್ಟಿಹಿಗ್ಗೆ, ಚಿರಾಯೆಕ, ಶುಂಠಿ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯವನ್ನು

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ದಿವಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ಕೊಡಬೇಕು. ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವನಕ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಚರೋ ನೈದ್ಯರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತದೋಷವು ಪ್ರಬಲ ಕಂಡರೆ, ಮಹಾವಾತ ವಿಘ್ನಂಸಂಗ ಗುಂಜ ಕಾಡಿಗ್ಗರಗನ ರಸ ರ್ಧಿ ಕೊಲಿ ತುಲಸೀರಸ ರ್ಧಿ ಕೊಲಿ ನೆರ್ದೀವಾಳುಗ ಕೊಲಿ ಇವನ್ನೆವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಒಟ್ಟಿಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಆಗಾಗ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಸಿತ್ತದೋಷವು ಪ್ರಬಲ ಕಂಡರೆ, ಮುಕ್ತಾಭಷ್ಮಂಗ ಗುಂಜ, ಪ್ರವಾಳ ಚಂದ್ರವುಟ ೨ ಗುಂ. ಅಮೃತಸಕ್ಯ ೩ ಗುಂ. ಇವುಗಳನ್ನು ನೆರ್ದೀವಾಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಆಗಾಗ ನೆಕ್ಕಿಸುವದು. ನಾಡೀ ಗತಿಯು ಕಡಿಮೆ ಎನಿಸಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸ, ಹೇಮಗರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಕಫದೋಷವು ಪ್ರಬಲವಿದ್ದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಸ ರ್ಧಿ ಗುಂಜ ಸಿತ್ತೋಪಲಾದಿಚೂರ್ಣ ೪ ಗುಂಜ, ಮೃಗಶೃಂಗಂಗ ಗುಂಜ ಜೇಷ್ಠಮಘ ಚೂರ್ಣ ೪ ಗುಂಜ ಇವನ್ನೆವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗ ಮಾಡಿ, ೩-೩ ತಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಗುಣವ್ಯಾಧಿಯಾದ ರಕ್ತಪ್ರಾವಣಾದರೆ, ೧-೨ ಗುಂಜ ಚಂದ್ರಕಲಾ ದಾಳಿಂಬಕಾಕಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ರೋಗಿಯ ಹ್ವಾ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಿವಿನ ಸ್ವಚ್ಛ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವದು. ಬಿಸ್ತೀರಿನ ಒದ್ದೆಯಿಂದ ಮೈ ಒರೆಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾದ ನಂತರ, ರೋಗಿಗೆ ಕಸಿವೆ ಬಹಳ ಅಭಿಸುತುವೆ. ಅಗ ಬಹಳ ಜಾಗರಣೆಗಳಕೊಂಡು, ಲಘು ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಸ್ಯುವೋನಿಯಾ

ಇದಕ್ಕೆ ಕಥಕೃಧಾನ ಸನ್ನಿಪಾತವೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಹೆಗರಿಯು ತೀವ್ರ ಜ್ವರ, ಎದೆ ಬಿಗಿಯುವದು. ಕೆಮ್ಮು ಇವು ಸ್ಯುವೋನಿಯಾದ ಕರ್ಮ ಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಈ ಬೀನೆ ಬಂದವರನು ಕೂಡ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಿಸಿ

ಬಾರದು. ಮೊದಲು ಒಂದೆರಡು ದಿನಸ ಲಂಘನವೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅನಂತರ ಕಾಫಿ, ಅರಳಿಟ್ಟಿನ ಕಷಾಯ, ಹುರಳಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾವರೊಂದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ರೋಗದ ಪ್ರಾರಂಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ— ತುಲಸೀ ಎಲೆ ೨೦, ಬೆಲಸತ್ರಿ ಎಲೆ ೧೦, ದಾಲಚಿನ್ನಿ ೧೧೧ ಮಾಸಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನಕೀರ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಮಹಾಮೃತ್ಯುಂಜಯವನ್ನಾಗಲೀ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಕಫವು ನೀರಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ -- ರಸಸಿಂದೂರ ೧ ಗುಂಜಿ, ಜೇಷ್ಠಮಧು ಚೂರ್ಣ ೨ ಗುಂಜಿ, ಸೀತೋಪಲಾದಿ ಚೂರ್ಣ ೪ ಗುಂಜಿ, ಕೋಷ್ಠ ಚೂರ್ಣ ೧ ಗುಂಜಿ, ಮೃಗಶೃಂಗ ಭಸ್ಮ ೧ ಗುಂಜಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ, ೨ ತಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೆಮ್ಮು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜೇಷ್ಠಮಧು, ತಾರೀಕಾಯ, ಕೋಷ್ಠ, ಅಡುಸಾಲ, ತುಲಸೀ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ನಾಡಿಯ ಗತಿಯು ಮಂದವಾದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸ, ಹೇಮಗರ್ಭಗಳಂಥ ಔಷಧಗಳನ್ನು ೧ ದಿಂದ ೨ ಗುಂಜಿಯ ವರೆಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಜ್ವರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಾಹವಾಗದತ್ತಿದರೆ ಕಮಲ, ಚಂದನ, ಬಾಳದಬೇರು, ಜೇಷ್ಠಮಧು, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶೌಚಕ್ಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಗ್ಲೀಸರೀನದ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಎದೆ ಬೆನ್ನುಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆಲ, ಕೊಬ್ಬರೀ ಎಣ್ಣೆ ಕೂಡಿಸಿ ಜಟ್ಟಿ ಅಗಸೀ ಪೋಟೀಸಿನಿಂದ ಕಾಸಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕಾಸಬೇಕು.

ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾದನಂತರ, ತಿಳಿ ಅಕ್ಕಿಗಂಜಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ಲೇಗು

ಒಮ್ಮೆಲೇ ತೀವ್ರ ಜ್ವರ, ಕಷ್ಟ ಕೆಂಪಾಗುವದು, ಗೆಜ್ಜೆ ಅಥವಾ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸಂದಿಹಲ್ಲಿ ಗಂಟು ಬಿಳುವದು ಇವು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ತಾಗಿ ಶ್ಲೇಗಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ರೋಗಿಗೂ ಕೂಡ ಸನ್ನಿವಾಹ ಜ್ವರದಂತೆ ಪಥ್ಯ, ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶೌಚಕ್ಕೆ ಅಗದಿದ್ದರೆ ಗ್ಲೋಸರೀಪದ ಟ್ವಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು. ನಾಡಿ ಮಂದವಾದರೆ ಹೇನುಗರ್ಭವನ್ನು ಅಲ್ಲದರಸ ಜೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗನುಸರಿಸಿ ೧-೨ ಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಕಷಾಯ-ಹಿಪ್ಪರಿ, ಮೋಡೀಶಡ್ಡಿ, ಚನಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಇಂದ್ರಜವಿ, ಶುಂಠಿ, ಬಜಿ, ಅತಿವಿಹ, ಪರಿಪಾಕೃಕ, ಚರಾಯಕ, ಕಪಿಲರೋಗಿ, ಮೇಣಸು, ವಾಯುವಿದಂಗ, ಬಿಳಿ ಎಳ್ಳೆಬೇರು, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ಧಮಾಸಾ, ಅಜವಾನ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುಪ್ಪ ಜಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಸಮೀರಪನ್ನಗ, ಮಹಾಮೃತ್ಯುಂಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ಓಂದು ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರಸ ಜೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಪ್ಲೇಗಿನ ಗಂಟಿಗೆ ರೇನಚನ್ನಿ ಅರ್ಕು ತೆಯ್ಯು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೨ ಪಚನಸಂಸ್ಥೆ ರೋಗಗಳು

ದೊಟ್ಟಿ, ಯಳ್ಳುತ್, ಗ್ರಹಣಿ ಮತ್ತು ಕರಳು ಇವು ಪಚನೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಕ್ಕಿತಿಯಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವವು. ಕೆಳಗೆ ಒರೆವವುಗಳು ಪಚನಸಂಸ್ಥೆ ರೋಗಗಳು.

ಅಜೀರ್ಣ

ವೇಳೆ ಅನೇಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಂತೆ ತಿನ್ನುವದರಿಂದ ಅಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಜೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಲಂಘನವು ಉತ್ತಮ ಔಷಧ. ಜಿಣ್ಣಾಗಿ ಹೆಸಿದೆ ಎನಿಸುವವನಕೆ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಜೊಟ್ಟಿಪೋವು ಇದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಸಬೇಕು.

ಹಿಂಗಾಷ್ಟಕ, ಭಾಸ್ಕರಲವಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು ಲಿಂಬೀರಸ ೧-೨ ಚಮಚಿ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವರಸ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಅಲ್ಲವರಸ, ಕಾಡಿಗ್ಗರಗಿವರಸ ೨-೨ ಚಮಚಿ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಅಜೀರ್ಣವಾಡಾಗ ವಿರೇಚನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಬಿಸ್ತೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬುವದು

ತರ್ಪಣಶೈಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಸುವದು. ಶುಂಠಿ, ಇಂಗು, ಸೈಂಧಲವಣ ಕೂಡಿಸಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಮುಯದ್ದಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬಿಸ್ತೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು ಅಥವಾ ಅಲ್ಲವರಸ, ಲಿಂಬೀರಸ ಕೂಡಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಇಂಗು, ಉಕ್ಕುಹಾಕಿದ ನೀರನುಜ್ಜಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿದ್ದು ಇವದು ಹಸಿವೆ ಎನಿಸುವತನಕ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು.

ಕರಿಬೀವು, ಅಜವಾನಗಳ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಹೊಟ್ಟೆ ತೂಲಿ

ಅಜವಾನ, ಉಪ್ಪು ತಿಂದು ಬಿಸ್ತೀರು ಕುಡಿಯುವದು. ಶುಂಠಿ, ಇಂಗು, ಉಪ್ಪು ಕೂಡಿಸಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬಿಸ್ತೀರು ಕುಡಿಯುವದು. ಶುಂಠಿ, ಬೆಲ್ಲ ಕುಟ್ಟಿ ತಿಂದರೂ ಹೊಟ್ಟೆತೂಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ಶುಂಠಿ, ಇಂಗು, ಪಾದೇಲವಣ, ಬಜಿ, ಇಂದ್ರಜಿವಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತೆಗೆದು ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ಬಿಸ್ತೀರಿ ನೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಂಗು ೧ ಗುಂಜಿ, ಕರಮೇಣು ೧ ಗುಂಜಿ, ಶುಂಠಿ ೧ ಗುಂಜಿ, ಪಾದೇಲವಣ ೨ ಗುಂಜಿ, ಅಜವಾನ ೩ ಗುಂಜಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣ

ಮಾಡಿ ಬಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕಂಬಭಸ್ಮ, ಶಂಖವಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಗುಣಬರುತ್ತದೆ.

ಮಲಬದ್ಧತೆ

ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವಿದ್ದವರು ಬಹಳ ಜನರಿರುವರು. ಇವಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾರಣವಿರದೆ ಅನಿಯಮಿತ ಆಹಾರ-ವಿಚಾರ, ಅನ್ಯಾಯವು ಇನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ಆಹಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗ. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಚೂರ್ಣದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗುವುದು.

ಮೃದುಸಾರಕ ಚೂರ್ಣ:— ತುಂತಿ ೪ ತೊಲಿ, ಬಡೇಸೋಡು ೪ ತೊಲಿ, ಅಳಲೇಕಾಯ ೪ ತೊಲಿ, ಪಾದೇಲನಣ ೪ ತೊಲಿ, ವಾಯುವದಂಗ ೪ ತೊಲಿ, ಗುಲಾಬಿವೊಗ್ಗಿ ೪ ತೊಲಿ, ಸೋನಾಮುಖಿ ೨೦ ತೊಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕುಟ್ಟಿ ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸಿ, ಎಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಲಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ೧-೨ ವರಸಿ ತೆಗೆದು ಬಿಚ್ಚಿಗಿನ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಅತಿಸಾರ

ಅತಿಸಾರವೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ರುಗುಡಿಸುವುದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಮುಂದೆ ಭೇದಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಲಂಘನ ಮಾಡಿ ಉಣ್ಣುಗದ್ದಿರಸ, ಅಜ್ಜಿವರಸ, ಲಂಬೀರಸಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ೨-೩ ಚಮಚ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹೊಟ್ಟೆ ಮುಂದೆ ಭೇದಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲು ಶುಂಠೀಕಷಾಯ ದಲ್ಲಿ ಬೆವಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ೨-೩ ತೊಲಿಯಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ದಿವಸ ಕಾಫಿ, ಮಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ (೧) ಟಾಲಬಲ್ಲ, ಹವೇಜ, ಜೀರಿಗೆ, ಅಗಲತುಂತಿ, ತುಂತಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. (೨) ಕೆಳಬಲ ಬೆಲಪತ್ರಿಕಾಯ ಕಷಾಯದಿಂದಲೂ ಅತಿಸಾರವು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. (೩) ಮಾದಕಕಾಯ ಚೂರ್ಣ ೮ ಗುಂಚ, ಪಾಲಬಿಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣ ೪ ಗುಂಚ, ಅಶ್ವ ಅರ್ಧ ಗುಂಚ ಈ ತ್ರಯವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಸಕ್ಕರೆಯೊಡನೆ

ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಾಫಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಅಕ್ಕಿಗಂಜಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಿಸಿನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಜಡ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ತರ್ಪಣತ್ರೈಲ ಹಚ್ಚಿ ಯೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು.

ಅನೂತಿಸಾರ

ಕೆಂಪು ನಾಗಕೇಶರ, ಶುಂಠಿ, ಗಜಗದ ಬೀಜ (ತುರಿದದ್ದು), ಜಾಜೀ-ಕಾಯಿ, ಮಾಪಳಕಾಯಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತೆಗೆದು ಚೂರ್ಣ ಮಾಡುವುದು. ಇದರೊಳಗಿಂದ ಅರ್ಧ ಪುಡಿಯನ್ನು ತುಸು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಹುರಿಯುವುದು. ನಂತರ ಎರಡೂ ಪುಡಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಅದರಷ್ಟೇ ತೂಕ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಇಡುವುದು. ೧೦ ದಿಂದ ೧೨ ತೊಲಿ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಒಂದು ಶುಂಠಿಬೇರು, ೧೦ ಜಾಜೀಕಾಯಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ತುಸು ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ತೀರ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಕುದಿಸಬೇಕು. ಆ ರಿಂದನಂತರ ಅದರೊಳಗೆ ೩ ಭಾಗ ಮಾಡಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೨-೩ ತೊಲಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿದ ೧-೨ ಚಮಚಿ ಸೋಲಮೇಣಿ ಹಾಕಿದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ರಕ್ತ ಅಮಾಂಶ

ದಾಳಿಂಬ ತೊಗಟೆಯ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಮಾವಿನಕೋವಿ, ಶುಂಠಿ, ಕೊಡಸಿಗೆ, ದಾಳಿಂಬತೊಗಟೆಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ರಸಾಂಜನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದಲೂ ರಕ್ತ ಅಮಾಂಶವು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಕ್ತ ಅಮಾಂಶಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಪಥ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಕುಂಕುಮಾದಿವಟಿ - ಕೇಶರ ೧ ಗುಂಜಿ, ಅಕ್ಷು ೧|| ಗುಂಜಿ, ಜಾಜಿ ಕಾಯಿ ೧|| ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದ ರಸದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದು

ಆಮಾಂಶ ಮತ್ತು ಅತಿಸಾರರೋಗಿಗಳು, ಪಥ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಲಂಘನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಿಸ್ಕೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೇ ಯೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೇರೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಹಾಲು ಮಜ್ಜೆಗೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಕುಡಿಯಬೇಕು.

೧. ಸುವರ್ಣಪರ್ಪಟಿ, ಪಂಚಾಮೃತಪರ್ಪಟಿ ಇವು ಗುಣಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧಿಗಳು.

೨. ಕಂಬುಭಸ್ಮ ೨-೪ ಗುಂಜಿ, ಸೈಂಧಲವಣ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ದೇನುತುಪ್ಪ ದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವುದು.

೩. ಕೊಡಸಿಗೆ ಬೇರಿನ ಚೂರ್ಣ ೧-೨ ಮಾಸಿ ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೪. ಶುಂಠಿ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ವಾಯವಿಡಂಗ, ಸೈಂಧಲವಣ, ಇಂಗು ಸಮಭಾಗ ತೆಗೆದು, ವಸ್ತ್ರಗಾರಿಕ ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬೆಂಗೆ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ೧-೨ ಮಾಸಿ ಮಜ್ಜೆಗೆಯೊಡನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೫. ಬಾಳದ ಬೇರು, ಅತಿವಿಷ, ಬೆಲವತ್ತಿ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಹವೀಜ, ಇಂದ್ರಜಿವಿ, ಮುಟ್ಟಲಮೂರಕ, ಧಾತಕಿ, ಲೋಧ್ರ, ಶುಂಠಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹ್ರೀಬೇರಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ತ್ವಾರಿ.

೬. ಕುಟಿಜಾರಿಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ಗುಣವಾಗುವ ವರೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಿದಾಘ ಅತಿಸಾರ

ಬಿಸಿಲುಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಯೊಮ್ಮೆಲೇ ಹೊನ್ನೆ, ಝಾಡಿಸುವುದು ಆಗುವದುಂಟು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸುತ್ತಾಣನಾಗುತ್ತಾನೆ.

- ೧. ಮಾವಿನಗೊಟ್ಟೆದೊಳಗಿನ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಎಳೆ ಬೆಲಪತ್ರಿ ಕಾಯಿಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ೨. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕುಂಕುಮಾದಿ ಪಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ೩. ಹಣ್ಣು ಬೆಲಪತ್ರಿಯ ಸರಬತ್ತು ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಕಾಫಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಷೂಚಿಕಾ (ಕಾಲರಾ)

ಪಾಂತಿ ಮತ್ತು ಭೇದಿ ಒಂದೇಸವನೆ ಆಗುತ್ತವೆವು. ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಒರಟಿ ಬರುವುದು, ಮೂತ್ರ ಆಗದಿರುವುದು, ಕಾಣ್ಕೆ ಜೀವನವಾಗುವುದು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲರಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಇದಕ್ಕೆ ತಡಮಾಡದೆ ಕೂಡಲೇ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

೧. ಅಲ್ಲದರಸ, ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಸಮಭಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಅರ್ಧಗಂಟಿಗೆ ೨-೩ ಚಮಚಿ ಕೊಡುವುದು.

೨. ಚಕ್ರಾಣಿ ಬೇರನ್ನು ಲಿಂಬೀರಸ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕೀಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ಪ್ರತಿ ಅರ್ಧತಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ಕೊಡಬೇಕು.

೩. ಹಳೇ ಹುಣಿಸಿಹಣ್ಣು, ಬಳ್ಳೋಳ್ಳು, ಕೇರು ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಟ್ಟಿ, ಕಡಲೇಕಾಳಿನಷ್ಟು ಗುಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ೧೫ ಮಿನಿಟಿಗೊಮ್ಮೆ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಶುಂಠಿ ೨ ಗುಂಜಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಪುಡಿ ೨ ಗುಂಜಿ, ಇಂಗು ೨ ಗುಂಜಿ, ಅಫುಝಿ ಗುಂಜಿ, ಕರ್ಪರ ೨ ಗುಂಜಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ ಅಲ್ಲದರಸದಲ್ಲಿ ಗುಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲದರಸದಲ್ಲಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಗಂಟಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

೨. ಕುಂತಿ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪದರವನ್ನು ಸಂಜೀವನಿ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ೧-೨ ಕೊಡುವದು, ಪ್ರತಿ ಅರ್ಧ ತಾಸಿಗೆಯ್ಕೆ ಕೊಡುವದು.

೩. ಕುಂತುನಾದಿವಟಿಯಿಂದಲೂ ಗುಣಬರುವದುಂಟು. ದಾವ ನೆನಿಸಿದರೆ, ಬಾಳದಬೇರಿನ ನೀರು ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿರು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದ ರಿಂದ ವಾಂತಿಯಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂತ್ರ ಅಗದಿವರೆ ಟಿಂಗಿನ ನೀರು ಕುಡಿಸಬೇಕು. ನಾಡಿ ಮರ್ಫಲನಾದರೆ, ಹೇಮಗರ್ಭ ವನ್ನು ೨ ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಕೈಕಾಲುಗಳ ಒರಟಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ವರ್ಗಯಂತ್ರ ಸೂತಕೇವಲವನ್ನು ೨ ದಿಂದ ೧ ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಸ್ವಪ್ನಾಶ್ವಂ ಪರಮಾಂಗನೇಟದ ೧-೨ ಕಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವದು.

ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ಸ್ವಪ್ನ ನೀರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸೀಡೆಡಾವಾಟರ ಕೊವಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.

ಬರ್ಫದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು. ವಾಂತಿ, ಭೇದಿ ಕಡಿಮೆಯಾದನಂತರ ಹಾಲು, ಸಕ್ಕರೆ ಇವು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನ ಚೀಲದಿಂದ ಕಾಸಬೇಕು. ಬಜಿಪ್ಪಡಿ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು.

ಕೃಮಿ (ಜಂತುಗಳು)

ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಂತುಗಳಿದ್ದಾಗ ಬೇರೆ ರೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧ ಗಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಜಂತುಗಳಿಗಾಗಿ ಮೊದಲು ಔಷಧ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಔಷಧಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಒಂದು ಸಪ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಗುಣ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ.

೧. ಹುರಿದ ಇಂಗು ೨ ಗುಂಜಿ, ಚಿರಾಯಿತ ಚೂರ್ಣ ೪ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಸಿನ್ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

೨. ಅರಬೇವಿನ ಒಳದೊಗಟೆಯ ಅಷ್ಟಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೩. ನಾಯುವಿಡಂಗದ ಕಷಾಯದಲ್ಲೆ ತುಳು ಸೈಂಧಲವಗು ಪಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೪. ತ್ರಿಫಲಾ, ದೇವದ್ವಾರ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಅಲಿಕಿಸಿಂಹಾಷ್ಟ, ಮಗ್ಗಿಲ ಒಳದೊಗಟೆ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮತ್ತು ನಾಯುವಿಡಂಗದ ಮೂರು ಮೂರು ಗುಂಜಿ ಚೂರ್ಣ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬೀತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

೫. ಕಪಿಲಾಚೂರ್ಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬೀತುಗಳು ಬೀಳುತ್ತವೆ.

ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ

ಇದು ತಾಪದಾಯಕ ಬೇನೆ. ಮಲದ್ವಾರದ ಹೊರಗೂ, ಒಳಗೂ ಮುಳ್ಳುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅತ್ಯಮಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಔಷಧಗಳು ಒಳ್ಳೆ ಗುಣಕಾರಿ ಎಂದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದವುಗಳು.

೧. ಅಭಯಗಿರಿಷ್ಠ ೨ ಚಮಚಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಾಋಷ್ಠ ೨ ಚಮಚಿ, ೪ ಚಮಚಿ ನೀರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಊಟದನಂತರ ಕೂಡಲೇ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವದು.

೨. ಚಂದ್ರಕಲಾ ೧ ಗುಂಜಿ, ಪ್ರವಾಳ ಚಂ. ಪು. ೧|| ಗುಂಜಿ, ಅಪ್ಪುಕ ಸತ್ಯ ೩ ಗುಂಜಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಬೆಡ್ಡೆ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಅಥವಾ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತುಳು ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೩. ಮೂಲಂಗೀರಸ ೨-೩ ತೊರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತುಸು ತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೪. ಕಾಲಾವಾಸಾ ೮ ಗಂಟೆ, ಶುದ್ಧ ಗಂಧಕ ೮ ಗಂಟೆ, ಜೀರಿಗೆ ೧೨ ಗಂಟೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷುಣ್ಣುಗಳೊಡನೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು.

೫. ಮೊಗಲೀಬೀದಾಣದ ಚೂರ್ಣ ೧೨ ಮಾಸಿ, ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ — ಆಫು ೧ ಮಾಸಿ, ಮಾಯಫಲಚೂರ್ಣ ೨ ಮಾಸಿ, ಹಳೇತುಪ್ಪ ೨ ತೆಗಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಲಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಳವುಳ್ಳ ಒಂದು ದಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ, ಮಲಗುವಾಗ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅಥವಾ ಶತಭೌತ ಪುಷ್ಕದಳಿ ಕಾಚಿನಪುಡಿ, ಸೊನ್ನೀಕ್ಯಾವಿ ಕೂಡಿಸಿ ಅವನ್ನು ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ರನ್ವವರಿಗೆ ಲೋಚಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಭ ಅಗುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವ್ಯಯೋಜನಾಚರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಮಲಗುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎಣ್ಣೆ, ಬಾರ, ಕಠಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಹೂರಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನು ಬಾರದು. ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಲಂಬೀರಸದ ಸರಬತ್ತು ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸುಂದರ್ಗಡ್ಡಿಯ ಪಲ್ಟೆ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನು ಬೇಕು.

ಕಾಮುಲಾ (ಕಾಮಣಿ)

ಕಾಮುಣಿಯು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಕ್ಷತದೋಷದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಳದಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಶರೀರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕ್ಷುಣ್ಣಿ ಉಗುರುಗಳು ಹಳದಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮೂತ್ರದ ಬಣ್ಣವು ಹಳದಿಯಾಗುವುದು. ಮಲವು ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದು.

೧. ಕಷಾಯ— ಬಿಳಿಗಣಜಲಿ, ಕಾಡಿಗ್ಗರಗು, ಕಹಿಪದವಲ, ಒಂಟಿ, ಕಟಕರೋಣಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ದೀವವ್ಯಾರ, ಬಾಲಹಿರಡಾ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟು.

ಮಾಂಸ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ನಸಸಾಗರ ಮತ್ತು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೩. ಕಾಮಣಿ ಕಡಿನೆಯಾದ ನಂತರ, ಅಂಜನಗೃಹಧಿಃ ನಿ ೧ ೨ ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೪. ಒಂದು ತೊಲಿ ತಾಲೇಸಾದಿ ಚೂರ್ನದಲ್ಲಿ ೨ ಗುಂಜಿ ಕ್ಯಾಲೋಮೇಲ ಕೂಡಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು, ಅದರೊಳಗೆ ೧೩ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಇಡಬೇಕು. ಮಲಗುವಾಗ ಒಂದು ಪುಡಿ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬಿಸ್ತೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಕಾಮಣಿಯು ಕಡಿನೆಯಾಗುವತನಕ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು.

೫. ಹಿಡಲ ಎಲೆಯ ರಸ ೨ ೨ ತುಲಿ ಅದರೊಳಗೆ ಕೂರೀಪುಡಿ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ತುಸು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ದಿವಸ ಮಾಡುವುದು. ಸಹ್ಯ ಸಪ್ಪಗಿನ ತೊವ್ವು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜೇರಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು.

೬. ರಂಗಳಮೇಣವನ್ನು ೨-೪ ಗುಂಜಿ ಬಿಡಿದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಕೊಡುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರಾ ೩ ದಿವಸ ಕೊಡುವುದು. ಸಹ್ಯ ಸಪ್ಪಗಿನ ತೊವ್ವು ಭಕ್ತರಿಗೆ.

ಕಾಮಣಿಯಾದವರು ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಜಡ ಅಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕಾಫಿ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಲಿಂಬೀರಸದ ಪಾನಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು. ಲಿಂಬೀಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದ ಚಟ್ಟಣಿ, ಕರಿಬೇವು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಲೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ತಿನ್ನಬೇಕು.

ಅಮ್ಲಪಿತ್ತ

ಪುಳಿತೇಗು ಬರುವುದು, ತಿಂದ ಅಹಾರ ಪುಳಿಯಾಗಿ ವಾಂತಿಯಾಗುವುದು, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವುದು ಇವು ಅಮ್ಲಪಿತ್ತದ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

೧. ಕಷಾಯ—ಅಡಸಾಲ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಕಲ್ಲಸಟ್ಟಸಗಿ, ಬೇವು, ನೆಲಬೇವು, ಕಾಡಿದ್ದರಗು, ತ್ರಿಫಲಾ, ಕಹಿಪಡವಳಿ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ

ಕಷಾಯದಲ್ಲು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೨. ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತಕೇಶರಿ ೧ ಗುಂಜಿ ಪ್ರವಾಳ ಅ. ಪು. ೧ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದಾಡಿನೂವಣ್ಣಿಹದ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೩. ಮಾದಾಳವ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಪಾಕು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೪. ಲೋಕನಾಥ ರಸವನ್ನು ಆರ್ಥದಿಂದ ಒಂದು ಗಂಜಿ ನೆಲ್ಲಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಪಥ್ಯ: ಹುಳ, ಎಣ್ಣೆ, ಖಾರ, ಬೆಳೆ, ಕಡ್ಡಿಬೆಳೆ, ಕಂಪವರ್ಷಾ ಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಉದರ ರೋಗ

ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ರೋಗವು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೃದಯ, ಯಕೃತ್, ಪ್ಲೀಹ, ಮೂತ್ರಪಿಂಡ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ವಿಕಾರಹೋದಿ ಉದರ ರೋಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಷಾಯ:-ಕಾಡು ಮೆಣಸು, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ತುಂತಿ, ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ದಲ್ಲ, ತಿಗಡೀ ಚೂರ್ಣ ೧ ಮಾಸಿ, ಗೋಮೂತ್ರ ೨-೩ ತೊಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ತುಸು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಉದರ ರೋಗಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣ ಚೂರ್ಣ, ಬೃಹತ್ ಶಂಖವಟಿ, ಮಹಾ ಲೋಕನಾಥ, ಕುಮಾರೀ ಆಸವ, ಪುನರ್ನವಾಸವ, ಇಚ್ಛಾಭೇದಿ ಇವು ಒಳ್ಳೆ ಔಷಧಗಳು.

ಪಥ್ಯ: ಉಪ್ಪು ತಿನ್ನಲೇಬಾರದು. ನೀರು ಕುಡಿಯಬಾರದು. ಹಾಲು ಮಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು.

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಹಳ ತುಂಬಿದರೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಡಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆಯಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ನೀರು ಪುನಃ ತುಂಬುವವು.

ಬಿಕ್ಕು

ಬಿಕ್ಕು ಇದು ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತೀರ ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿಯಿಡುತ್ತದೆ. ಆದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಬಂಜಾರಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

(೧) ಪಿತ್ತದೋಷದಿಂದ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ನೆತ್ತರಚಟ್ಟು ೨ ಗುಂಜಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ೧ ಗುಂಜಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. (೨) ಅ.ಫು. ಪ್ರವಾಳ ೧ ಗುಂಜಿ ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತಲೇಖುರ ೧ ಗುಂಜಿ ನೆತ್ತರಚಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. (೩) ದ್ರಾಕ್ಷಾರಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. (೪) ಅಜ್ಜಿರ ವಸ, ಕ್ಷುಸುಕುಕುಕು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. (೫) ರಂಜಿಫಸ್ಯ ಕವಾಳ ಕೂಡಿಸಿ ಲಿಂಬೀರಸ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು.

ವಾತದೋಷದಿಂದ ಬಿಕ್ಕು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕುಂಜಿ, ಇಂದೀಲವಣ, ಇಂಗು, ಸ್ಯಂಥಲವಣ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಮಾಸಿ ಏನಿ ನೀರಿನ ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಆಳವೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆ ಇಟ್ಟು ನಂತರ ಸೋಸಿ ಆ ನೀರು ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕುಡಿಯುವುದು. ಕಂಬುವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ಕೊಡುವುದು. ನವಿಲಗರಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಲಿಂಬೀಹಣ್ಣಿನ ರಸದ ಪಾನಕ ಮಾಡಿ ಕುಡಿಯುವುದು. ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಸವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಯಕ್ತಕ ವಿಕಾರ

ಯಕ್ತಕ ಇದು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಇಂದ್ರಿಯವು. ಇದರ ವಿಕೃತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ದುರ್ಬಲನಾಗುವನು. ಅಷ್ಟವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ರಕ್ತ ವೃದ್ಧಿ ನಿಂತು, ರಕ್ತ ಸ್ವೇಣತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಕಷಾಯ—ಅಳಲೇ ಕಾಯಿ, ರೋಹಿತಕ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಯವಕ್ಷಾರ ಕೂಡಿಸಿ ವಿಠಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಬ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ರೋಗಿಯನ್ನು, ಬೃಹತ್ ರೋಗಿಯನ್ನು, ಮನುಷ್ಯನೊಳಗಣ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಬೆದ್ದರ ಸಲಹೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರೋಗಿಗಳಾದರೂ, ಕಾವ್ಯದ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಿಂಬುಗಳನ್ನು ಬೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು. ಗೋಮೂತ್ರ ಕುಡಿಯುವದು. ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಘು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ, ನೆಗಡಿ ಈ ಎರಡೂ ಬೀಜಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಿರುವವು.

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಪಠ್ಯವು, ಅಜೀರ್ಣವು, ಕಾರಣಗಳು. ನೆಗಡಿಗೆ ಅಜೀರ್ಣ ಅತಿ ಶೀತ ವಿದಾರ್ಥವ ಸೇವನವು ಕಾರಣಗಳು.

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬರುವದು. ಅಗೆ ಅತಿ ಶ್ವೇತ, ದೇವ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ಅದರ ಒಂದೊಂದು ನೆಗಡಿ ಒಂದೊಂದು ಅಪಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ತಲೆದೋರುವದು.

ನೆಗಡಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಬೀಜ. ಅದು ಒಂದೊಂದು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಕುರಿಸುವದು ದಾಹವೂ, ಸ್ತಾವನೂ ಆಗುವದುಂಟು. ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ಒಂದೊಂದು ದಾಗ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಗೂ, ಮಗ್ಗಲಿಗೂ, ಮತ್ತು ಒಳದುಟ್ಟಿಗೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಗಾಯಗಳಾಗುವವು.

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ಒಂದೊಂದು ಮೈ ನೋಯಿಸುವದುಂಟು.

ನೆಗಡಿಯು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ, ಮೂಗು ಸೋರುವದು, ಶೀತನು ಬರುವದು ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ನಿರೋಧಿಸುವದು.

ಅಲಕ್ಷನಾದಿದರೆ ನೆಗಡಿಯು ಬೆಳೆದು ಗಂಟಲಿನಾಳು, ಭ್ರಷ್ಟನಗಳ ವ್ಯಾಧಿಯು ಉದ್ಭವಿಸುವದು, ಜ್ವರ ತಲೆತೂರಿ ಬರುವದು.

ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಕ್ಷನಾದಿದರೆ ಜ್ವರ ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಹುಗುಳಿಗೆ ಮೊದಲು ರೇಚಕ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ನೆನ್ನಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಲಘು ಆಹಾರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನೆಗಡಿ ಮತ್ತು ಹುಗುಳುಗಳಿಗೆ ಪಾರಗಣಸು, ಗೌತೀಚಹ, ಜಿಲ್ಲೆ, ಸಬ್ಬಸಗಿ, ಕಟಕರೋಣಿ, ಅರಿಸಿಣಬೇರು ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡಬೇಕು.

ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಹಾಲೊಳಗೆ ಮೆಣಸಿನವುಡಿ ೨ ಗುಂಜಿ ಅಥವಾ ಅರಿಸಿಣವುಡಿ ೨ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ನೆಗಡಿಗೆ ತುಲಸೀರಸ ಜೇನು ತುಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನಕೀರ್ತಿಯ ೧-೨ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ನೆಗಡಿಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಗುಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಶೃಂಗಾರದಿಚೂರ್ಣವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹುಗುಳಿಗೆ ಒಂದು ಚಮಚ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರಳು ಮಾಡಿದ ಟಂಕಣಪಾರ ೧-೨ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹುಗುಳು, ನೆಗಡಿ ಆದಾಗ ಬಿಸಿಣೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಲಘು ಆಹಾರ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದವುಗಳು.

೩ ರಕ್ತಗತ ರೋಗಗಳು

ಸಾಂಡುರೋಗ

ಇದರಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಅಭಾವವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು, ನಾಲಿಗೆ, ಉಗುರು, ತ್ವಣಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಣುವವು.

(೧) ಬಿಳೀಗಣಜಲಿ, ಅಳರೇಣಾಯಿ, ಬೇವಿನ ಒಳದೊಗಟಿ, ಪೂದರಪಣಾ, ಕಟಕರೋಣಿ, ಕಹಿಪಡವಲ, ಅಮೃತಖರ್ಜಿ, ಶುಂಕಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋಮೂತ್ರ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವರು. ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ.

(೨) ಸಮಾಯೋಜನೆಯನ್ನು ೪-೫ ಗುಂಪಿ ಬೇರೆಗೆ ಮತ್ತು ವಾತ್ಸರ್ಯೋಪಶುಕುಪ್ಪದಗೂಡ ಕೊಡುವುದು.

(೩) ಸ್ವನರ್ಗವಾಯೋಜನೆಯ ಅಥವಾ ಪಾಂಚಲೋಪಶುಕುಪ್ಪದ ಗುಂಪಿ ತ್ರಿಭಲಾಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವೇನುಕುಪ್ಪದೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೪) ಬೂಟದ ನುಸರ ವ್ಯಾಕ್ರಮದ ಲೋಪಾಸನ ಕೂಡಿಸಿ ನಿರಂತರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೫) ನೆತ್ತಿಚಟ್ಟು, ಲೋಪಶುಕುಪ್ಪ, ಕೂಡಿ, ಮೊದಲು, ಓಪ್ಪಲ, ಅರಿವಣ, ಕ್ಷೂನಕುಲಿಗಿನ ಸಮೂಹದ ಚೋರಣವನ್ನು ೪-೫ ಗುಂಪಿ ಬೇನುಕುಪ್ಪದ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಬಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೬) ತಾಪ್ಯಾದಿಲೋಪವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಗುಂಪಿ ವೇನುಕುಪ್ಪದ್ದು ೨ ಸಲ.

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಪ್ರಾಂಜನ

ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕವುಳ್ಳವು ಮುಣ್ಣು ತಿನ್ನುವುದುಂಟು. ಅಂಥವರಿಗೆ ಪಾಂಚಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ವಿರೇಚನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ನಾಗಕೇರ, ಜೇಷ್ಠಮಧು, ಓಪ್ಪಲಿಗಳ ಚೋರಣವನ್ನು ವಯಸ್ವಿಗನು ಸರಿಸಿ ೨-೪ ಗುಂಪಿ ವೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮುಣ್ಣು ತಿನ್ನುವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು.

ಪಕ್ಕು : ಪಚನವಾಗುಂಥ ಸೌಮ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಹಾಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು.

ಮಲಬದ್ಧತೆಗೆ ತ್ರಿಭಲಾ ವ್ಯುದುಸಾರಕಗಳಂಥ ಚೋರಣಗಳನ್ನು ಮಲಗುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಕ್ತಪಿತ್ತ

ಮೂಗು, ಬಾಯಿ, ಮಲದ್ವಾರಗಳೆಂಬ ರಕ್ತಸ್ತಾವನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಪಿತ್ತವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಟ್ಟುವನ್ನು ಬೇರೆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಗಿನೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಕನ್ನಡ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ೪ ಗುಂಜಿ ಫಟಕದ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕಾಜಿನ ಜೀಕಳೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೂಗು ತೊಳೆಯಬೇಕು. ತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗೆ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಬೇಕು. ಎರಡು ಹಬ್ಬಗಳ ನಡುವೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಒಡ್ಡೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಬೇಕು.

ಬಾಯಿಯೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಫಟಕದ ನೀರು ತೃಪ್ತವಾ ಆಳಲೇಕಾಯಿಯ ಕಷಾಯದಿಂದ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಮಲದ್ವಾರದಿಂದ ರಕ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಚಂದ್ರಕಲಾ ಗುಂಜಿ, ಪ್ರವಾಳ ಚ. ಪು. ೧-೨ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ದಾಳಂಬ ಸಾಕವೆಂದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಡುಸಾಲದ ಎಲೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಆಳಲೇಕಾಯಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ತರದ ರಕ್ತಪಿತ್ತಗಳು ಗುಣವಾಗುವವು. ಅಡುಸಾಲದ ಎಲೆಯ ರಸ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದಲೂ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಕ್ತಪಿತ್ತ ವಿಕಾರದವರು ಜಡ ಆಹಾರ, ಹುಳಿ, ಎಣ್ಣೆ, ಜಾರ ಬಿಡಬೇಕು. ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಮ, ಪ್ರವಾಳ, ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಬೋಲಬಧ್ಧರಸ, ಉಶೀರಾಸವ ದ್ರಾಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಇವು ರಕ್ತಪಿತ್ತಕ್ಕೆ ಗುಣಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧಗಳು.

ಸ್ಲೀಹವೃದ್ಧಿ

ಸ್ಲೀಹವಿದು ಚಿಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಬದಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ದಿವಸ ಚಳಿಪ್ಪರ (ಮಲೇರಿಯಾ) ಬಂದರೆ ಇದು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆಗುವದರಿಂದ ರಕ್ತದೊಳಗಿನ ಕೆಂಪು ಕಣಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶ್ವೇತ ಕಣಗಳು ಹೆಚ್ಚುವವು. ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸಣ್ಣವಾದಂತಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(೧) ಅಜನಾಸ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಜವಾಬರ, ಪಿತ್ತಲೀಮೂಲ, ವಂತಮೂಲ, ಹಿಪ್ಪರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಭಾಗ ತೆಗೆದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಘೂರ್ಣಿಸಬೇಕು.

೪-೮ ಗುಂಚಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಬಿ. ಸೀರಿಕೆಕೂಡ, ಅಥವಾ ಜೇನು ತುಕ್ಕುರಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೨) ರಸಸಿಂಧೂರವನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಚಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಗೂಡು ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಶ್ಯೂಗರ್ಟಿ, ಕುಸೂರಿ ಅಸವಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತ ವಿಕಾರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

ಸಪ್ಪು ಬಡ ಅತೀರ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು. ಚಿಕ್ಕ ಕಾದಿ ಚೂರ್ಣಕೂಡಿಸಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶೌಚಕ್ಕೆ ಅಗದಿದ್ದರೆ ಮುದುಸಾರಕಚೂರ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಬಾವು

ಯಾವುದೇ ಹೊರಗಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಾವು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಸಾರಂಗದ ಕೋಡು, ಮಲಿ, ಬೇಗಣಾಜಲಿಬೇರು ತೆತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಕಾಪುಸುವದಿಂದ ಬಾವು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಂತರಿದ್ರಿಯ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಅನರೆ ಕ್ರಮಣ, ಮೂತ್ರಪಿಂಡ, ಯಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಿಯುಂಟಾಗಿ ಬಾವು ಬಂದರೆ ಅ ಅ ಕಾರಣಗಳಿಗನು ಸರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಓಗಿವಾಗ ವೇಳೆ ಹಚ್ಚುವದರಿಂದ ವಿನೂ ರೋಗ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದ್ದು.

(೧) ಹೃದಯ (ರಕ್ತಾಶಯ)ದ ದೋಷದಿಂದ ಬಾವು ಇದ್ದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಲಾಸ, ಮಕರಧ್ವಜ, ರಸಸಿಂಧೂರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಚಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಊಟದ ನಂತರ ಪಾಥಾರಿಪ್ಪವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೪ ಚಮಚಿ ಅಷ್ಟೇ ನೀರಿ ನೊಡನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೨) ಮೂತ್ರಪಿಂಡಗಳ ದೋಷದಿಂದ ಬಾವು ಇದ್ದರೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾದ ೧-೨ ಗುಣಿಗೆ, ಅಥವಾ ಗೋಕ್ಷುರಾದಿ ಗುಗ್ಗುಳದ ೧-೨ ಗುಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೀಳ ಗಣಾಜಲಿ ಕಹಾಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಊಟದ ನಂತರ ಶುಭನವಾಶಿ ವನ್ನು ೨-೪ ಚಮಚಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

(೩) ಯಕೃತ ದೋಷದಿಂದ ಬಾವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ರೋಗನಾಥ-ಕುಸೂರಿ-

ಭೃಂಗರಾಜಾಸನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಕಷಾಯ:— ಬಿಳಿಗಣಬಲಿ ಬೇರು, ದೇವದ್ವಾರ, ಮರದರಿಸಿಣ, ಸುಂತಿ, ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ಅಸ್ತುತಪುಷ್ಪ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಸಂಕ್ತೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವುದು. ಗೋಮೂತ್ರ ಕುದಿಯಬೇಕು.

ಪಥ್ಯ: ಉಪ್ಪು ತೀರ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಲಘು ಆಹಾರವನ್ನು ಪಚನ ನಾಗುವಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಿಸಿಸೀರು ಕುದಿಯಬೇಕು. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ (ಬ್ಲಡ್ ಪ್ರೆಶರ್)

ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಪೂರೈ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಕಾರದವರು ಭೋಳಿಬಂದು ಬೀಳುವಷ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸುವರ್ಣಮಾಕ್ರಿಕ, ಸೂತಶೇಖರ, ಆರೋಗ್ಯವರ್ಧಿಸಿ, ಮುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ಕಾಮದುಧಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಎಳೆ ದಿವಸ ಅಥವಾ ೧೪ ದಿವಸ ಕೊಡುವುದು. ಅನಂತರ ಮೃಗಶ್ಯಂಗಭಸ್ಮ, ಸುಸರ್ಲಮಾಕ್ರಿಕ, ಪ್ರವಾಳ ಚ. ಪು. ಅನ್ಯತಸಕ್ತ, ಸೀತೋಪಲಾದಿ ಚೂರ್ಣಗಳನ್ನು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ಭಸ್ಮಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಜಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೊಡುವುದು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತಶೇಖರವನ್ನು ಅರ್ಧದಿಂದ ೧ ಗುಂಜಿ ಬ್ರಾಡ್ಲೀರಸ ದಲ್ಲಿ ಹೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು. ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಸೂತಶೇಖರ, ಪ್ರವಾಳ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ನೆಲ್ಲಿ ಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಮ ಅಭ್ರಕಗಳ ಯೋಗವಾದರೂ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪಥ್ಯ: ಲಘು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮಲಬದ್ಧತೆಯಾದ್ದಕ್ಕೆ ಮೃದುಸಾರಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು.

೪ ಕಾಸಬ್ಬಾಸಸಂಸ್ಥೆ ದೋಷಗಳು

ಕೆಮ್ಮು

ಇದು ನವನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಾಸಬ್ಬಾಸಸಂಸ್ಥೆ ದೋಷ. ಇದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಗುಣವಾದಿ ಕೊಳ್ಳುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

(೧) ಕಾಸಬ್ಬಾಸಸಂಸ್ಥೆ, ಸೆಲೆಕ್ಷನ್, ಅನ್ಯುತಬಲ್, ಇವುಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ೨ ಗುಣವಿ ಒಪ್ಪಲೇಬುದಿ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆ ಕೊಳ್ಳುವದು.

(೨) ಕಾಸಬ್ಬಾಸಸಂಸ್ಥೆ, ಶ್ರೀಧರ, ಜೇನುಕುಟ್ಟು, ಶಾಂತಿ, ನವನಿರ್ಮಿತ, ಒಪ್ಪಲ, ಮೋಸು, ಸುಖಭಾಗ ತೆಗೆದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚರ್ಚಾ ಮಾಡಿ, ಅಡ್ಡ ಸಾಲದ ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ೨ ದಿನದ ಅರೆದು, ಸಣ್ಣ ಕಡಲೇಕಾಳನನ್ನು ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರಡಬೀಸು. ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಜೇನುಕುಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿ. ಸೀತೋಪಲಾದಿ, ತಾಳೀಸಾದಿಚರ್ಚಾ, ಲವಂಗಾದಿವಟಿ, ಮಂಜೂದಿವಟಿ, ರಸಸಿಂದೂರ, ಮುಕರಫಲ, ನಾಸಾವ ಬೇಣ್ಣ, ಪ್ರಾಕ್ಷಾರಿಣ್ಣ ಇವು ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ಗುಣಕೊಡತಕ್ಕ ಔಷಧಗಳು.

ಪಠ್ಯ : ಕೆಮ್ಮಿನವರು ಲಘು ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಿಸಿನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಎದೆ ಬೆನ್ನುಗಳಿಗೆ ನೀಲಗಿರಿ ತರ್ಪಣ ಕೈಲಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕಾಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತೀತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎದೆ ಬೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಬೆಚ್ಚುಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದಮ್ಮು

ಇದು ಒಮ್ಮೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ, ತೀವ್ರ ದೋಷವು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಮ್ಮು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಕೂಡಲೇ ಯೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು. ಕಷಾಯ— ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಬಜಿ, ಎಕ್ವೀಬೇರು, ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ಅರಿಸಿಡ, ಅಡುಸಾಲ, ಅನ್ಯುತಬಲ್, ದವೀಳ ಇವುಗಳ ಅತ್ಯಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದು

ಕೊಳ್ಳುವದು. ದಮ್ಮನ ವೇಗ ಒಂದಾಗಿ— ಕರ್ಡರ ಗುಂಪಿ ಇಂಗು. ಗುಂಪಿ ಕೂಡಿಸಿ ಚೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಅದುಸಾಲದ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳ ಪುಡಿಯನ್ನು ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇಡುವದು.

ಕಪಿಸೋರಿ (ಕಪಿ ಹೀರೇಶಾಯ) ಯ ಮೇಲ್ಕಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಆಗಲ ಭೇದಮಾಡಿ ಚಕಳೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಆ ಭೇದಿಸಿದ ತೂತಿನಿಂದ ಅದರೊಳಗಿನ ನೀರು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅದರೊಳಗೆ ಹಿಡಿಸುವಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸೈಂದಲವಣ, ಅಜವಾಣ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಬಡೇಸೋಪುಗಳ ಚರ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಚಕಳೆಯಿಂದ ಆ ತೂತು ಮುಚ್ಚಿ ಮೇಲೆ ೨ ಅಥವಾ ಏಳು ಪದರು ಮಣ್ಣು ತಿಳಿಯನ್ನು ಕುಣ್ಣಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಸ ಇಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಮಣ್ಣು ರಿವೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು ಒದ್ದೆ ಅರಿವೆಯಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಒರೆಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಚಕಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರೊಳಗಿನ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಸೋಸಿ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ೧-೨ ಚಮುಚಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಗುಲಾಬನೀರು ೨-೪ ಚಮುಚಿ ಅದರಲ್ಲಿ ೨ ಗುಂಪಿ ಫಟಕದ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ದಮ್ಮ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ಅಥವಾ ಏಳು ದಿನಸ ನಿರಾಹಾರ ಮಾಡುವವರಿಂದ ದಮ್ಮ ಗುಣವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು.

ಪಥ್ಯ: ಬಿಸಿನೀರು, ಸೌಮ್ಯ ಅಹಾರ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಧೂಳು ಇವುಳ್ಳ ಹೋಗಿ ಕೂಡಬಾರದು.

ಶ್ವಾಸಕುಶಾರ, ಅಭ್ರಕ, ಮೊತ್ತಿಕ, ರಸಸಿಂಧೂರ, ಮಕರಧ್ವಜ, ಸಿಹೋಪಲಾದಿ ಚರ್ಣ, ತಾಲೀಸಾದಿ ಚರ್ಣ, ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ್ಯ ಇವು ಹೆಮ್ಮಿಗೆ ಗುಣಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧಗಳು.

ಬ್ರಾಂಕಾಯಿಟಿಸ್

೧. ಕಾಕಡಸಿಂಗಿ, ಪಿಪ್ಪಲಿ, ಅತಿವಿಷಗಳ ಸಮಭಾಗ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೨-೪ ಗುಂಚಿ ಅಲ್ಲದರಸ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವುದು.

೨. ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಅಳಬೇಕಾಯಿ, ಸೆಲಿಗುಳ್ಳ, ಪಿಪ್ಪಲಿ, ಮೆಣಸು, ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡುವುದು.

೩. ರಸಸಿಂದೂರ ೧-೧ ಗುಂಚಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು.

೪. ಎದೆಮೆಣಸು ಕಾಸುವುದು.

ಕೋಡಿಗೇಲೆಮ್ಮ

ತಾರೀಕಾಯಿ, ಮುರಾಸಾನಿ ಅಜವಾನ, ಜೇಷ್ಠಮಧು, ಪಿಪ್ಪಲಿ, ಕಾಕಡಸಿಂಗಿ, ಅಡುಸಾಲ, ಗುಳ್ಳೆ ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಗುಣವಾಗುವವರೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಷಯರೋಗ

ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಫಶ್ಲಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಕಣ್ಣು ಉರಿಯುವುದು, ನಸಿಜ್ಜರ, ಕೆಮ್ಮು, ಅಶಕ್ತತೆ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗುವವು. ಆಗ ಕೂಡಲೇ ಸುವೈದ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

(೧) ಸೀತೋಪಲಾದಿ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೪-೮ ಗುಂಚಿ ದೆಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು.

(೨) ಅಡುಸಾಲದರಸ ೨-೪ ಚಮಚಿ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸ ೨-೪ ಚಮಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದಲೋಚನ ೨-೪ ಗುಂಚಿ ತಾರೀಕಸಕ್ತಿ, ಚೂರ್ಣ ೨-೪ ಗುಂಚಿ ಕೂಡಿಸಿ ತುಸು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವುದು.

(೩) ಹೆತುಚೆಟ್ಟಿ, ಪಿಪ್ಪಲಿ ೧-೨ ಗುಂಚಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಕೆಮ್ಮು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

(೪) ಸುವರ್ಣವಾಲಿನೀವಸಂತ ೧೨ ಗುಂಜ, ಪ್ರವಾಳ ಚಂದ್ರವೃಟಿ ಪಾವುತೋಲಿ, ಅಮೃತಸಕ್ಕ, ಅರ್ಘತೋಲಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ೧೨ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೧ ಸಾಯಂಕಾಲ ೧ ಜೇನುತುಪ್ಪ ದ್ರವ್ಯ ಕೊಡುವದು. ಇದರಿಂದ ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವು.

(೫) ಗೋರಬುಜಿಂಜದೋಳಿಗಳ ತಿಳಲು ೪-೮ ಗುಂಜ ಜೇನುತುಪ್ಪ ದೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವವರಿಂದ ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

(೬) ವಾಯಿಯೋಳಿಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಕಳವಟ್ಟ ರಕ್ತ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಸ್ವರಸದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಮೌಕ್ತಿಕ ಕೊಡಬೇಕು.

(೭) ಕಾಕಮಾಚಿ ರಸದಲ್ಲಿ ಜಸನ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಕೊಡುವವರಿಂದ ಜ್ವರ ಬರುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

(೮) ರುದ್ರ ತುತ್ತೆ ೨ ಗುಂಜ, ಅಸ್ತ ೨ ಗುಂಜ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅದರೊಳಗೆ ಎಂಟು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಒಂದು ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಸಿನೀರು ಕೊಡುವದು. ಇದರಿಂದ ಅತಿಸಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಪಂಚಾನ್ಯತ ಪರ್ಪಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಸುವರ್ಣಭಸ್ಮ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಅಭ್ರಕ, ಪ್ರವಾಳ, ರಾಜಮೃಂಗಾಂಕ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸಗಳಂಥ ಔಷಧಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ.

೫ ವಾತಸಂಸ್ಥೆ-ರೋಗಗಳು

ವಾತವಿಕಾರಗಳು

ವಾತರೋಗಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದವುಗಳು. ವಾತರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಾತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದುದು ಅಲ್ಲ. ಸುವೈದ್ಯರನ್ನು ಬರನಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

(೧) ಸಾತವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಾವರೋಧವು ಇರುವ ಸಂಭವ ಬಹಳ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಂಖೀಕಣಾಯದಲ್ಲಿ ಟಿಡಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ಇಚ್ಛಾಭೇದಿಯ ಒಂದು ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(೨) ಕಷಾಯ— ಉದ್ದು, ತುರುಬಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ ಬೀಜ, ಸುಗಂಧಿ ಬೇರು, ರಾಸ್ನು, ಅಶ್ಯುಗಂಧಿ, ಟಿಡಲಬೇರು ಇವುಗಳ ಅಷ್ಟಮಾಂಶ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಜೇನುಕುಪ್ಪು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವತ್ತು ವಾತವಿಕಾರಗಳಿಗೆ. ಸಾರಾಯಣಕ್ಕೆಲ, ಏಷಗರ್ಭಕ್ಕೆಲ, ಮವೀಚ್ಛಾದಿಕ್ಕೆಲ, ಪ್ರಸಾರಣಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಮಹಾಕ್ಷೇರಬಲಾದಿ ಕೈಲವನ್ನು ಜೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥಾಂಗವಾಯು

ಈ ಬೇನೆಯು ಮುಮುಕರಿಗೂ, ಉಪದಂಶರೋಗಿ ಆವವರಿಗೂ, ಮಧ್ಯಕುಡಿಯುವವರಿಗೂ ಆಗುವ ಸಂಭವ ಬಹಳ.

ರೋಗಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬರ್ಫದ ಚೀಲವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ಇಂಥ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಹೇಮಗರ್ಭ ಅಥವಾ ಮಹಾವಾತವಿಧ್ವಂಸವನ್ನು ಕಾಡಿಗ್ಗರಿಗಿನ ರಸ ಜೇನುಕುಪ್ಪು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಸಪ್ತಕ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಏಕಾಂಗವೀರವನ್ನು ಅಲ್ಲದರಸ ಜೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ. ಮಲಗುವಾಗ ಸರ್ಪಗಂಧ ವನಸ್ಪತಿಯ ಬೇರನ್ನು ೪-೮ ಗುಂಚಿ ನ್ನೀರಿನಗೂಡ ಕೊಡುವದು.

ಹಿತ್ತದೋಷವು ಪ್ರಬಲ ಕಂಡರೆ, ಚಂದ್ರಕಲಾ ೧ ಗುಂಚಿ ಸುವರ್ಣ ಪೂಕ್ಷಿಕ ೧ ಗುಂಚಿ ಕೂಡಿಸಿ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಕಥದೋಷವು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡರೆ, ಸ್ತೃತಿ ಸಾಂಗರದ ಸುಂಜಿ, ಅಡುಸಾಲದರದ ೨ ಚಮಚಿ, ಅಲ್ಲದರದ ೧ ಚಮಚಿ, ಜೇನುತುಕ್ಕು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ. ಸುತ್ತು ಭ್ರಮೆಗಳಾದರೆ ಸ್ತೃತಿ ಸಾಂಗರವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮೀರಸದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮೂತ್ರ ಕಟ್ಟಾಗಿವರೆ ರಬ್ಬರಿನ ಸಲಿಕೆಯಿಂದ ಮೂತ್ರ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಶಿಲಾಜಿತು, ಗೋಶೂರಾದಿಗುಗ್ಗುಳಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮೂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಲಶುದ್ಧಿಯಗೋಸುಗ, ಬಿಸಿನೀರಿನ ಸಾವಾ ಎನಸೂ ಕೊಡಬೇಕು.

ಬೇನೆಯು ಹಳೇತರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಮುಂಜಾನೆ ಏಕಾಂಗವೀರ ಒಂದು ಗುಂಜಿ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೃತಿ ಸಾಂಗರ ಒಂದು ಗುಂಜಿ ಅಲ್ಲದರದ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಧಗಂಟಿಗೆ ಮಹಾರಾಸ್ತಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ವಾತದಿಂದ ರೂಠಿ ಇದ್ದರೆ ಮಹಾವಾತವಿಧ್ವಂಸ, ರಸೋನವಟಗಳನ್ನು ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ವಾತನಾಶನಕ್ಕೆಲಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿಕ್ಕಬೇಕು.

ಸಂಧಿವಾತ

ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಲು ವಾತನಾಶಕ ಕೈಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ವಾತದಿಂದ ಓಡಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚೀಲದಿಂದ ಕಾಸಬೇಕು. ಯೋಗವಾಜ ಗುಗ್ಗುಳ, ಅಥವಾ ಮಹಾಯೋಗವಾಜ ಗುಗ್ಗುಳಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕಕ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡಬೇಕು.

(೨) ಮಹಾರಾಸ್ತಾದಿ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ವೋಷ್ಣಿಕ ಆಯೋಧಾಯಿಡ ೪-೮ ಗುಂಜಿ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಟ್ಟರೆ ತೀವ್ರ ಗುಣಬರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಾತ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಔಷಧಗಳು

(೧) ಭಸ್ಮಗಳು :— ಸುವರ್ಣಮಾಕ್ಷಿಕ, ಕ್ರವಾಳ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಲಾಘ್ಯ

(೨) ರಸಾಯನಗಳು:— ಏಕಾಂಗವೀರ, ತಾನ್ಯಾದಿಲೋಹ, ವಾತ-
ಪಿಂಧ್ಯಂಸ, ಮಹಾಪಾತಪಿಂಧ್ಯಂಸ, ಹೇಮಗರ್ಭ, ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ, ರಾಜ-
ವಂಗೇಶ್ವರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಸ.

(೩) ಕಷಾಯಗಳು:— ರಾಸ್ನಾ ಸಪ್ತಕ, ಮಹಾರಾಸ್ನಾದಿಕಷಾಯ,
ಮಾಕ್ಷುಬಲಾದಿ ಕಷಾಯ.

(೪) ಗುಗ್ಗುಳಗಳು:— ಯೋಗರಾಜ ಗುಗ್ಗುಳ, ಮಹಾಯೋಗರಾಜ-
ಗುಗ್ಗುಳ, ಪಡಾವಿಂಶತಿ ಗುಗ್ಗುಳ, ತ್ರಯೋವಶಾಂಗ ಗುಗ್ಗುಳ.

(೫) ಅಸವಾರಿಷ್ಟಗಳು:— ಸಾರಸ್ವತಾರಿಷ್ಟ, ಅರವಿಂದಾಸವ. ಅಶ್ವ-
ಗಂಧಾರಿಷ್ಟ, ಪುನರ್ನವಾಸವ, ಸೂರಿವಾಸವ.

(೬) ತೈಲಗಳು:— ನಾರಾಯಣತೈಲ, ಪ್ರಸಾರಣೇತೈಲ, ಮಾಪತೈಲ,
ಲಾಕ್ಷಾತೈಲ, ಕ್ಷೀರಬಲತೈಲ, ಸ್ವಂಧವಾನ್ಯತೈಲ, ವಿಷಗರ್ಭತೈಲ,
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕತೈಲ, ಬಲಾಗುಡೂಪ್ರಾಶಿತೈಲ.

ಅರೈಕೆ:— ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವು. ಎನ್ನೋ
ಶೋಧಿಗಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರು
ತ್ತಾರೆ. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಜೊಲ್ಲು ಸೋರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚರಂತೆ ಕಾಣು
ತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಲಮೂತ್ರಗಳು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗು
ತ್ತವೆ. ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳುವದರಿಂದ ಕಟಿ ಪೃಷ್ಠಗಳಮೇಲೆ
ವ್ರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಾರಕರು, ಅಂತಃಕರಣ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಯಾವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು
ಶುಕ್ರೋಪೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಥ್ಯ: ಹಾಲು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಕಾಫಿ, ಮೋಸಂಬೀರಸಗಳಂಥ ದ್ರವ
ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಬೇನೆ ಹೇಳಿಕರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಸಾತ್ವಿಕ
ಸಾಮ್ಯ ಆಹಾರ ಕೊಡಬೇಕು.

ಉನ್ಮಾದ

ಉನ್ಮಾದವೆಂದರೆ ಸ್ವೈತಿವಿಭ್ರಮವಾಗುವದು. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು
ಶೋಧಿಸಿ ಅದನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುವದರಿಂದ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಕಾರಣವೇ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕೆಳಗೆ ಬರುವ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

(೧) ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸ ೨ ಚಮಚೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀಸ್ವರಸ ೨ ಚಮಚೆ, ಲೋಳಸರದ ರಸ ೨ ಚಮಚೆ, ಕೂಡಿಸಿ ಅವರೊಳಗೆ ೨-೩ ಗುಂಜೆ ಒಜಿವುಡಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡುವದು.

(೨) ಜಟಾಮಾಂಠಿ ಚೂರ್ಣ ೨-೩ ಗುಂಜೆ, ಬಜಫುಡಿ ೨ ಗುಂಜೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೩) ಶಂಭುಪ್ಪಿಯ ೨-೪ ಚಮಚೆ ರಸದಲ್ಲಿ ತುಸು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

(೪) ಬಜಿಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಮುರಾಸಾನು, ಅಜವಾನ ೨-೪ ಗುಂಜೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

ತಲೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ರೋಗಿಯ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಿರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಮಲಕುದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವ್ತುತಿಸಾಗರ, ಕಾಮದುಧಾ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಉನ್ನಾದ, ಗಜಕೇಸರಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀ, ಸಾರಸ್ಯಕಾರಿಷ್ಕ, ಇವು ಉನ್ನಾದಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಔಷಧಿಗಳು. ಸರ್ಥ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ.

ಅಪಸ್ವಾರ (ಮಲರೋಗ)

ಈ ರೋಗವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಅದೃಷ್ಟದ ದೋಷಕವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ವಿಶೇಷ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಗನುಸರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದು ಮಗನ ವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದರೂ ಅನುಭವಿಕ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ರೋಗಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ವ್ತುತಿಯು ತಪ್ಪುವದು. ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈ ಸೆಟೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ವೇಳೆ ಒದರುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬುರುಗು ಬರುವದು. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಜೋರಿ ನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇಷ್ಟಾದ ಸಂಕರ ಸ್ವಲ್ಪು ಹೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲ ವೇಳೆಗೆ ಎಚ್ಚರಬರುವುದು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಉಪಚಾರ: ಅವನನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಲಗಿಸುವವು. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಹ್ವುಗಳ ನಡುವೆ ಹೂಲಿಬೆಂಡಿನ ಬೂಚು ಇಡಬೇಕು. ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಅರಿವೆ ಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸುವವು. ಎಚ್ಚರ ಬಂದ ನಂತರ ಹಾಲು ಅಥವಾ ಮೋಸಂಬಿ ರಸ ಕೊಡಬೇಕು.

(೧) ೧-೨ ಗುಂಜಿ ಸ್ತೃತಿಸಾಗರ ರಸವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿವ ಬಜಕಷಾಯದೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವವು.

(೨) ಬಜಿ ೪ ಗುಂಜಿ, ಶುಂಠಿ ೪ ಗುಂಜಿ, ಕೂಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವವು.

(೩) ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸ ೨ ಚಮಚೆ, ಮಾದಾಳದ ಹಗ್ಗನರಸ ೨ ಚಮಚೆ, ತುಸು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಅದರೊಡನೆ ೧-೨ ಮಾಸಿ ಜೇಷ್ಠ-ಮುಧುವ ಜೂರ್ಣ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡಬೇಕು.

(೪) ಸ್ತೃತಿಸಾಗರ ರಸವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ರಸದಲ್ಲೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗುವವು.

ಅಭ್ರಕ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಸುರ್ವಾಯೋಗಗಳು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಈ ರೋಗಿಗೆ ದಿವ್ಯಧೋಪಚಾರವನ್ನು ವರ್ಷಾನುವರ್ಷ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಪಥ್ಯ ಅಕ್ಕಂತ ಸೌಮ್ಯ ಆಹಾರ.

ಹಿಸ್ಪೀರಿಯಾ

ಈ ಬೇನೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುವದುಂಟು. ಆಗ ಅವರು ನಗುವರು, ಅಥವಾ ಅಳುವರು. ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡುವರು. ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗುವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇದು ಗುಣವಾಗುವ ಬೇನೆ.

(೧) ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸ್ವರಸದಲ್ಲೆ, ಜಟಾಮಾಂಠಿ ಮತ್ತು ಜೇಷ್ಠಮುಧು ಇವುಗಳ ಜೂರ್ಣವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.

(೨) ಬ್ರಾಹ್ಮೀರಸವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವವು.

(೩) ಸ್ತೃತಿಸಾಗರವನ್ನು ಕೊಡುವವು.

(೪) ಕಾನುದುಧಾ, ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಯ, ಪ್ರವಾಳಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದು. ಮಲಬದ್ಧತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸೌಮ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೬ ಮೂತ್ರರೋಗಗಳು

ಪೂಯಮೋಹ-ಪರಮಾ

ಶಿಶುವ ತುದಿಯು ಕೆಂಪಗೆ ಆಗಿ ದಾಯವದು. ನೋದಮೊದಲು ನೀರಿನಂಥ ಸ್ತಾವವು ಬರುವದು. ನಂತರ ಅದು ಅರಿಷಣ ವರ್ಣದ್ದು, ಪೂಯಯುಕ್ತವೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೂ ಹೊರಬೀಳುವದು. ಮೂತ್ರವಾಗ್ಗೆ ದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ದಾಹವೂ, ವೇದನೆಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವು. ಶೋಧವೂ ಸಂಭವಿಸುವದು. ಅದರಿಂದ ಮೂತ್ರ ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ. ಶೋಧವು ಬಲಿತರೆ ರಕ್ತವೂ ಕೂಡ ಬರಬಹುದು. ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಪುರುಷರೀರ್ಷಂಗೂ ಆಗುವದುಂಟು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ— ಈ ವಿಕಾರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೇ ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಶೋಷಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಔಷಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ತೊಳೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯದ ಸ್ತಾವವು ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತದಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಬೇಕು.

೪-೫ ಗುಂಜಿ ಫಟಕವನ್ನು ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕಾಜಿನ ಜೀಕಳಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೂತ್ರ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೩-೪ ಸಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.

ಔಷಧಗಳು

(೧) ಚಂದನ ತೈಲದ ೧೫-೨೦ ಹನಿಗಳನ್ನು ಬತ್ತಾಸದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತಿನ್ನಬೇಕು.

(೨) ನೆಗ್ಗಲೀಮುಳ್ಳು, ಮುತ್ತಲು ಹೂ, ಬದೀಸೋವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೩) ನೆಗ್ಗಲೀಮುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪರ ಚೆನ್ನಿಯ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೪೦ ಗುಂಜ ಲಿಂಬೀರಸದ ಸರಬತ್ತಿನಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೪) ಅಳಲೇಶಾಯಿ, ಧನುಸಾ, ಕಕ್ಕೀಶಾಯಿ, ಸಾಹಾಣಭೇದ, ನೆಗ್ಗಲೀಮುಳ್ಳು ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೫) ವಂಗಭಸ್ಮವನ್ನು ೧-೨ ಗುಂಜ ನೆಕ್ಲೇಪಾಕಿನಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೬) ಕಬಾಜಿನ್ನು ೮ ಗುಂಜ, ಸೋರುಪ್ಪು ೪ ಗುಂಜ, ತಿನ್ನುವ ಸೋಡಾ ೪ ಗುಂಜ ಇವಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿ ೩ ಬೇಟು ಮಾಡಿ ಮೂರು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವದು.

ಮೂತ್ರವು ತುಸುತುಸು ಆಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ೧-೨ ಗುಂಜ ಪ್ರವಾಳ ಚಂ. ಪು. ಭಸ್ಮವನ್ನು ಅಕ್ಕೀಕಟ್ಟಿನಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಮತ್ತು ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ಹಾಲು ಅರ್ಧ ಕನ್ನ ಅದರೊಳಗೆ ಸೋಡಾ ವಾಟರ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಯುವದು. ಇದರಿಂದ ಮೂತ್ರ ಸಾಫ ಆಗಿ ಉರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಲಾಜಿತು, ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾ, ಗೋಕ್ಷುರಾದಿ ಗುಗ್ಗುಳ, ಚಂದನಾಸವ, ಉಸೀರಾಸವಗಳು ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಉಷ್ಣವೇಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು. ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು, ಪಾಕ ಏಕ ಬೇಕು. ಸಾಕ್ಶಿಕ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮೂತ್ರಾಘಾತ

ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಹಡಿಯುಂಟಾಗುವದೇ ಮೂತ್ರಾಘಾತ. ಇದು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಏರೋಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಗುವ ಸಂಭವ ವಿದುತ್ತದೆ.

(೧) ಅಳಲೇಕಾಯ, ನೆಗ್ಗಲೀಮುಳ್ಳ, ಕಕ್ಕೀಕಾಯ, ವಾಸಾಣ-
ಭೇದಿ, ರೇಣುಕದೀಪಗಳ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವದು. ದಿನವೆಲ್ಲ - ೨ ಸಲ.

(೨) ನೆಗ್ಗಲೀಮುಳ್ಳ, ಮುತ್ತಲ ಯೂ, ಬಡೇಸೋಪುಗಳ ಕಷಾಯ
ವನ್ನು ಕೊಡುವದು.

(೩) ಬಾರ್ಲ ಕುದಿಸಿದ ಸೇರು ಕೊಡುವದು.

(೪) ಸೋಡಾವಾಟೆರ ಮತ್ತು ತಾಲು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

(೫) ಗೋಪುರಾದಿಗುಳ್ಳಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ತು ಕೊಡುವದು.

(೬) ಸೋರುಪ್ಪು ೧-೨ ಗುಂಜಿ ಕೊಡುವದು.

(೭) ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೋಗೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ
೧೫-೨೦ ಮಿನಿಟು ಕೊಡುವದು.

(೮) ಬೆನ್ನು ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಕಾಸುವದು.

(೯) ರಬ್ಬರ ನಲಿಕೆಯಿಂದ ಮೂತ್ರ ತೆಗೆಯುವದು.

ಮೂತ್ರಮೋಹ

ಮೂತ್ರದಗೂಡ ಸಕ್ಕರೆ ಹೋಗಹತ್ತುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂತ್ರಮೋಹ
ವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

(೧) ಪಾರಿಜಾತ್ ತೊಗಟೆ ೧ ತೊಲಿ ಉತ್ತರಾಣಿಬೇರು ೧ ತೊಲಿ ರುಂಠಿ
೧|| ಮಾಸಿ ಹವೀಜ ೩ ಮಾಸಿ ಸಪ್ತರಂಗಿ ೧ ತೊಲಿ ವಾಯುವರಣ ೧ ತೊಲಿ
ಬಡೇಸೋಪು ೧ ತೊಲಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅವಡುಸವಡು ಜಜ್ಜಿ ಕೂಡಿಸಿ
ಅದರೊಳಗೆ ಏಳು ಭಾಗಮಾಡಿ ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಷಾಯಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.
ಈ ಪ್ರಕಾರ ೨-೩ ತಿಂಗಳು ಮಾಡುವದು.

(೨) ನೀರಲಹಣ್ಣು ತಿನ್ನ ಬೇಕು. ನೀರಲಹೀಜಗಳನ್ನು ನೆರಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ
ಇಟ್ಟು ಅದರ ಪುಡಿಮಾಡಿ ೧-೧|| ಮಾಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ನೀರಿನಗೂಡ
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

(೩) ಅನಾನಸಹಣ್ಣು ತಿನ್ನ ಬೇಕು.

ಲೋಹಭಸ್ಮ, ವಾತಕುಸುಮಗಳ, ತಿಲಾಯತು, ಜಂಬೂಸು ಇವು ಯೋಗ್ಯ ವಿಷಧಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಕ್ಕರೆ, ಬಿತ್ತಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಅನ್ನ ತಿನ್ನ ಬಾರದು.

ಬಹುಮೂತ್ರ

ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೂತ್ರ ಆಗುವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂತ್ರಮೂತ್ರ ವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

(೧) ಹೊನ್ನವರಿ ಹೂವಿನ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಸಲ.

(೨) ಅಲದ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಬಸ್ತಿಕೂಲಿ

ಮೂತ್ರ ಸಂಚಯವಾಗುವ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಬಸ್ತಿ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜನನೇಂದ್ರಿಯದ ಓಬದಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತದೆ.

೧ ಮುಳ್ಳುಸವತೀ ಬೀಜ, ಸವತೀಬೀಜ, ಬೂದಿಗುಂಬಳ ಬೀಜ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವದು.

ಬಸ್ತಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಕಾಪುವದು. ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದು.

ಉರಿಮೂತ್ರ

೧. ಹವೀಜ ಅಥವಾ ಚೀರಗಿಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

೨. ಚಂದನದ ಎಣ್ಣೆಯು ೧೦-೧೫ ಹಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಾಸದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ.

೨ ಉಪದಂಶ

ಉಪದಂಶವೆಂದರೆ ಗರಮಾರೋಗ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯದ ಮೇಲೆ ಚಟ್ಟಿ ಬೀಳುವದು. ಇಂದ್ರಿಯವು ಬಾಯುವದು, ಗೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಚು ಆಗುವದು, ಇವು ಉಪದಂಶದ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ಚಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತೋಳೆದು, ಸ್ವಚ್ಛ ಆರಳೆಯಿಂದ ಒರೆಸಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಂಗಜೇರಗಯ ಪುಡಿಯನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಹಳೇ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿದ ಅರಿವೆಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು.

ಉಡುಚುಗಳಿಗೆ ರೇವಣಿಯ ಅರ್ಕ ತೆಯ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಕುಂಚುಚುಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು ಇದ್ದರೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಅಗಸೀ ಪೋಟೀಸಿನಿಂದ ಕಾಸ ಬೇಕು. ಆವು ಒಡೆದು ಸೋರಹತ್ತಿದರೆ ಕೀವು ಪೂರ್ಣ ಬಸೆಯುವ ತನಕ, ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಅರಿಸಿಣವುಡಿ ಹಾಕಿದ ಕಣಕದ ಅಥವಾ ಅಗಸೀ ಪೋಟೀಸು ಹಾಕಬೇಕು. ಕೀವು ಹೋದ ನಂತರ, ದಿನಾಲು ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ತೋಳೆದು ಅರಳೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒರೆಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಅರಿವೆಯ ತುಣಕಿಗೆ, ಹಳೇ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ವ್ರಣದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಆರಳೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಹಳೇ ತುಪ್ಪವಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ರೋಪಣಕೈಲದಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತೋಯಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅವು ಮಾಯು ಬರುತ್ತವೆ.

೧. ಔಷಧಿಗಳು:— ಅನಂತಮೂಲದ ಕಷಾಯವನ್ನು, ಜೋಪಣವನ್ನು ೩-೬ ಗುಂಜಿ ಚೂರ್ಣದೊಡನೆ ಗುಣವಾಗುವತನಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೨. ವ್ಯಾಧಿಹರಣ, ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ, ಸುವರ್ಣರಾಜನಂಗೀಶ್ವರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩. ಸಾರಿವಾದ್ಯಾಸವ, ಮಹಾಮಂಜಿಷ್ಠಾದಿ ಕಷಾಯಗಳು ಗುಣಕಾರಿಯಾದವುಗಳಿವೆ. ಸಫ್ರಿ - ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಅಲವಣ

ಪಥ್ಯಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ತೀವ್ರ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಳು, ಎಳ್ಳು, ಜಾಡಗವನ್ನು ಬಿಸಿ, ಬಡಬೇಕು.

೮ ಶ್ವಚ ರೋಗಗಳು

ಹುರುಳು-ಕಡ್ಡಿ

ಇವು ಕಳ್ಳೆಗೆ ಕಾಗುವಿಕೆಗೆ ತೀವ್ರ ಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ. ಇದರಿಂದ ಕಠಿಣ, ಮನಸ್ಸು ಗುಣಿಗೆ ಸಂತಾಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೂ ಬಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿಬಿಡುವವು. ಅದರಿಂದ ಈ ರೋಗವು ಬಹು ಅಪಾಯಕರವಾದ ಅದನ್ನು ತೀವ್ರ ಮುಕ್ತರಾಗುವವು. ಒಳ್ಳೆಯದು. ಶ್ವಚ್ಚ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಸಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶ್ವಚ್ಚವಿರುವುದು. ಪ್ರತಿಭಕ್ತ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಬೇವಿನ, ಚಂದನದ ಸಾಬೂನುಗಳನ್ನು ಎನ್ನಿಸಬೇಕು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.

ಬಹಿರುಪಚಾರ ಎಳ್ಳೆತುಂಬು ೨ ತೆರಿ, ಎಳ್ಳು ೨ ತೆರಿ. ತುಕ್ಕು ೨ ಗುಂಜೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಶ್ವಚ್ಚ ಅಗಲುವಾಯು ಬಾಟ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಡಬೇಕು. ಇದು ಪುಡಿಯಾಗುವುದು ಈ ಪುಡಿಯನ್ನು ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಹುರುಳು ಕಡ್ಡಿಗಳು ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪುಡಿಯು ಇಸಬು, ತಮ್ಮ, ಗಜಕರ್ಣಗಳಿಗೂ ಗುಣಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಮಜಾಮಂಜಿಷ್ಠಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಊಟದ ನಂತರ ೨ ಚಮಚಿ, ೨ ಚಮಚಿ ನೀರು ಕೂಡಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಗಜಕರ್ಣ

ಇದು ಬಹಳ ಕಟ್ಟಿ ಬೇನೆ. ಕೃತಿಯು ಅನಿಯ ಕೊಗಲಿನಂತೆ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಬಿರಸು ಅಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೇಸವನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದರೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು.

ಮೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ - ಮಹಾನುಂಜಿಷ್ಠಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೋಗಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ; ಗಂಧಕ ೧೬ ಗುಂಜ, ಹರ- ತಾಕ ೧೬ ಗುಂಜ, ವಾರಜ ೧೬ ಗುಂಜ, ಸೂರಶಿ ೬೪ಗಾರ ೧೬ ಗುಂಜ, ಪ.ಶ್ಚಿ ೧೬ ಗುಂಜ, ಫಟಕ ೧೬ ಗುಂಜ. ಮೊದಲು ಒಂದು ಕಲಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾರಜ, ಗಂಧಕಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬೆನ್ನಾಗಿ ೨ ತಾಸು ಅರಿಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಉಳವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೇಳೆ ಅರೆದು. ಆ ಮೇಲೆ ಆವರೋಳಗೆ ಕುಂ ಪಾಲು ಪಾಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಅರಿಯಬೇಕು. ನಂತರ ನಿರಂ- ನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಅಗಲು ಬಾಯಿಯ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಕೆ ಇಡಬೇಕು. ಗಜ- ಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಈ ಪುಡಿಯನ್ನು ಬೇವಿನ ಎಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ಹೆಲಗಲೀ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಆದುಸಾಲ ಪಾಕೆ ಕುದಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಫಟಕ, ಟಂಕಣಪಾರಗಳ ಪುಡಿಯನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಕೆ ಆವರೋಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತೊಯಿಸಿ, ಅದರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗಜಕರ್ಣದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು.

ಇಸೆಟು

೧೦ ತೊಲಿ ಎಸರು ಬಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ೫ ತೊಲಿ ಪಪಾಯಿ ಪಾಲು. ಅಥ- ತೊಲಿ ಟಂಕಣಪಾರಪುಡಿ ಪಾಕೆ ಇಡಬೇಕು. ಅದರ ನಂತರ ಇಸೆಟಿಗೆ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವೆ ತೋಯಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಪಾಕಬೇಕು. ಅಥವಾ ಪಾಗೆಬೇರೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ತದ್ಧು

ಮುತ್ತಲ ಬೀಜವನ್ನು ಲಿಂಬೀರಸದಲ್ಲಿ ತೆಯ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕು

ಪ್ರಚರೋಗದವರಿಗೆ ಮಹಾನುಂಜಿಷ್ಠಾದಿ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವದ- ರಿಂದ ಗುಣಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಜಾಕುಷ್ಕ (ಲೆಪ್ರಿಸಿ)

ಈ ರೋಗವಾದರೂ ಪೂರ್ವಜವೃದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಫಲವೆಂದೆನ್ನಲು ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ದುದೈವಿ ಪ್ರಾಣಿ- ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರದವರು ಅತ್ರನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ

ಯೂಸ ಯೂಸ ಇಂಬುಗಳೆನಲು ಯೂರಬಿವೆ. ಅವಕೆ ಅವ್ವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ವಿಷಯದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನುಭವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ.

ಬ. ಕೂಡೆ, ಹಳಬೆಣ್ಣೆ, ಹುಣಸೆ(ಹಣ್ಣು), ಗಂಧಕ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗ, ಎಕ್ಸ್(ಪಾಲು), ಕಲ್(ಪಾಲು), ಕೂಡೆ ಕಲ್(ಪಾಲು, ಕೇರೋಟ್, ಒಪ್ಪವಾಗ, ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು, ಅರಿವಣ, ಮುತ್ತಲಮೀಸ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಇಸವುಬೇರು, ಕಾಕುಳ್ಳು ಬೂದಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ತಾಮ್ರದ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಪ್ರದಿಯ, ಚಿನ್ನದ ಕೂಡಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ಕಣಗಲಿ ತೊಪ್ಪಲ ರಸ, ಮುತ್ತಲ ಎಲೆ ರಸ, ಮದಗುಣಕಿ ತೊಪ್ಪಲ ರಸ ಬೇಸಿನ ರಸಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ತಾಮ್ರದ ಧಾರಿ ಅಥವಾ ವಾಟಗಾಡಿಂದ ೨-೪ ತಾಸು ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೀರಣ್ಣೆ ಬೂದಿಯ ಬಾಟಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಇಡಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ೨-೪ ಗಂಟೆ ನೆಲ್ಲಿವಾಕಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಟದ ನಂತರ ಮಹಾರೂಪಿಷ್ಠಾದಿ ಕವಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚರಿಕ್ಕೆ ಚರಲವೇಗ್ನಾ ತೈಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ ಬೇನೆ. ಈ ಬೇನೆಯವರು, ಉರ ಯೂರೆಗೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

೯ ಪುಸ್ತಕೋದಯಗಳು

ಕಲಿಕಲಿ - ಅರಕಲಿಕಲಿ— (೧) ಹುಲಗಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ಲು ಅದರೊಳಗೆ ಅರ್ಧ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಬೆಣ್ಣೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಮೂಗಿನ ಎರಡೂ ಹೊರಳಿಗಳಲ್ಲಿ ೨-೨ ಹನಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೨-೪ ದಿವಸ ಮಾಡುವದು.

(೨) ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು, ಬವಾಮ, ತುಂತಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ಲು ಅರ್ಧಗಂಜಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೂಡಿಸಿ ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ೨-೨ ಹನಿ ಹಾಕುವದು.

(೨) ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ೪ ಗುಂಜಿ, ಕೈನಾಯಿನ್ ಅರ್ಧ ಗುಂಜಿ, ಸಕ್ಕರೆ-ಯೊಡನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬಿಸಿನ್ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಬಿಸರಬತ್ತುಕುಡಿಯಬೇಕು.

(೪) ನನಸಾಗರ ೨ ಗುಂಜಿ, ಕರ್ಪೂರ ಅರ್ಧ ಗುಂಜಿ, ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕುಡಿಯುವದು.

(೫) ಮಲಬದ್ಧತೆ ಇವರೆ, ಸಾರಕ ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಕುರು

ಕೋಷ್ಠ ರುದ್ಧಿಗಾಗಿ ನೊವಲು ಔಷಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ನದಕ್ಕೆ— ರಾಳ ೪, ಮೇಣ ೪, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೪, ತುಪ್ಪ ೨ ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣ ಸವುಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತುಸು ಬಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಒಂದ, ಅರಿವೆ ತುಂಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುರುವಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವವರಿಂದ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕುರು ಒಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕುರು ಒಡೆದ ನಂತರ, ಕಣಕವ ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿ ಸ್ವೇಷಿಸು ವಾಕ ಬೇಕು. ಇವರಿಂದ ಕೇವು ಬಸಿಯುವದು.

ಕೇವು ಬಸಿದು ಹೋದನಂತರ, ಔಷಲ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿಯನ್ನು ತೊಯಿಸಿ ಕುರುವಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಹೊಸ ಅರಳಿಯನ್ನು ಇಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಫಲಾಕನಾಯದಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಹಳೇ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಅರಿವೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುರುವಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವವರಿಂದಲೂ ಕುರು ಮಾಯುತ್ತದೆ. ಪೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹಭಸ್ಮವನ್ನು ೧-೨ ಗುಂಜಿ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಾಬೂನಿನ ಗಟ್ಟಿ ರಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಕುರುವಿಗೆ ಲೇಪಿಸಬೇಕು. ಇವರಿಂದಲೂ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಲು ಒಡೆಯುವದು

ಬೀಳೆ ಹಾರಿವಾಕದ ಒಳಕೊಗಟಿಯ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೪-೮ ಗುಂಜಿ, ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ— ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ಮುಂಚೆ ಬಿಸಿನ್ನೀರಿನಿಂದ ಸಾಬೂನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ, ಸೋಲ ಮೇಣವನ್ನು ಬಿಸಿಮಾಡಿ, ಒಡೆದ ಕಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಗ್ರಂಥಿ (ಗಂಟು)

ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಗಂಟುಗಳಾದರೆ-೨೨೪, ಗಂಧಾಬಿಮೋಷಾ ಗುಗ್ಗುಳ ಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ವ್ರಣಗಳು

ವ್ರಣ ಅಂದರೆ ಹುಣ್ಣು— ಹುಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಈವು ಇದ್ದರೆ ಮೊದಲು ಪೋಟೀಸು ಹಾಕಬೇಕು. ಈವು ಕಡಿಮೆಯಾದ ನಂತರ ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯ ದಿಂದ ತೊಳೆದು ಒರೆಸಿ ಸಂಗವರಿಗಿ ಪುಡಿ ಗಿ ತೊಲಿ, ಕಾಚು . . . ತೊಲಿ ಕರ್ಪೂರ . . . ತೊಲಿ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ವ್ರಣದ ಮೇಲೆ ಉದುರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

೧. ಹಳೇ ಹುಪ್ಪವನ್ನು ಅರಿವೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ವ್ರಣದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

೨. ವ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಳಗಳಾದರೆ, ತರ್ಪಣಶೈಲವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಹುಳಗಳು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

೩. ರೋಪಣಶೈಲವನ್ನು ಹಚ್ಚುವದರಿಂದಲೂ ವ್ರಣಗಳು ಮಾಯವವ.

ರೋಪಣಶೈಲ ಧಾರ್ಮಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೊರೆಯುವದು.

ವಾಂತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ

೧. ಚ. ಪು. ಪ್ರವಾಳವನ್ನು ನೆಲ್ಲಿವಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು. ೨. ನವಿಲು ಗರಿ ಸುಟ್ಟು ಜೇನುಹುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು. ೩. ಲವಂಗದ ಜವಾ ಕೊಡುವದು. ಅರ್ಧತಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ೧ ೨ ಚಮಚಿ ಕೊಡುವದು.

ವಾಂತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ

೧. ೧-೨ ಚಮಚಿ ಸಾಸಿವೆ ಅರೆದು ಕುಡಿಸುವದು. ೨. ಮಗ್ಗೂರಿಕಾಯ ಯನ್ನು ಅರೆದು ಕೊಡುವದು. ೩. ಎಂಟು ಚಮಚಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ೨ ಗುಂಪ ತುಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಎಣಿಸಿಗೆ ಒಂದು ಚಮಚಿ ಕೊಡುವದು.

ಇಂದ್ರಲುಪ್ತ (ತಿಗಲಿ ತಿಂದದ್ದು)

ಇಂದ್ರಲುಪ್ತ ಅಂದರೆ ಕೊಬಳು ಉದುರುವದು.

(೧) ಕಹಿವೆಸವಲದ ಎಲೆಯ ರಸವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

(೨) ಬೇಲೇ ಓಡಲ (ಸರಸಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸುತ್ತುವೆ) ದ ಬೇರನ್ನು ಲಿಂಬೆ ರಸದಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಂಡೇದ ಕರಕು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಬೇಕು.

(೩) ರೋಹಿಷ ತೃಣದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬೇಕು.

(೪) ಪಾರಿಜಾತಕದ ಬೀಜವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ಹಚ್ಚಿ ಬೇಕು.

ಉಗುರುಸುತ್ತು

ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ತೆಯ್ದು ಅದರೊಳಗೆ ಅಳಲೇಕಾಯಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೂರ್ಣ ಕೂಡಿಸಿ ಬುಬಣಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ಉಗುರುಸುತ್ತು ಅದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿ, ವಿಳೇದವಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಬೇಕು.

ಅಂಡವೃದ್ಧಿ

ಅಂಡವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ತರಡುಬೀಜಗಳು ದೊಡ್ಡವಾಗುವವು. ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋಮೂತ್ರ ಕೂಡಿಸಿ ಕುದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ.

ಯೋಗರಾಜ ಗುಗ್ಗುಲವನ್ನು ರಾಸ್ನಾ ಸಪ್ತಕ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು. ಚಂದ್ರಪ್ರಥಾ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಕಳಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

ಸಾರಾಯಣಶೈಲವನ್ನು ಅಂಡಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಅರಳೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಲಂಗೋಟಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಹಸಿ ತಂಬಾಕದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಒಣಗಿದ ತಂಬಾಕದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೊಯಿಸಿ ಅಂಡದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಇಟ್ಟು ಲಂಗೋಟಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಲಂಗೋಟಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಮಲಬದ್ಧತೆ ಯಾಗದಂತೆ ಸಾರಕ ಚೂರ್ಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮೂಗು ಒಡೆಯುವದು

ದಾಳಿಂಬಹೊವಿನ ರಸ ಅಥವಾ ಎಳ್ಳೆ ಕರಕಿ ರಸಗಳ ೩-೪ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವದು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡುವದು.

ಕಾಲಾ ಒಳಿದರೆ

೧. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ೨. ಆಗಿಂದಾಗ ತಗ್ಗೇರಿನ ವಸ್ತ್ರಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ೩. ಚಂಡಗಿಡವ ತೊಪ್ಪಲ ಅರೆದು ಹಚ್ಚಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ೪. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಸು ನವಸಾಗರ ಹಾಕಿ, ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತೋಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ಒಳವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುಬೇಕು. ೫. ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾಯಿ ಹೆರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ತುಸು ಅರಿಸಿಣಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಕಾವು ಕೊಡಬೇಕು.

ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ

೧. ಹೊನ್ನವರಿ ಹೂವಿನ ಚಪ್ಪಾದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು. ೨. ಮುರಾಸಾನಿ ಅಪವಾನ ೨-೪ ಗುಂಜಿ ನೆಗ್ಗಲಿಮುಳ್ಳಿನ ಪುಡಿ ೨-೪ ಗುಂಜಿ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ೩. ಶಿಲಾಜತು, ವಂಗಭಸ್ಮ, ಪ್ರವಾಳ, ಒಂದೊಂದು ಗುಂಜಿ. ಅಮೃತಸಪ್ತ ೨ ಗುಂಜಿ ಕೂಡಿಸಿ ದಾಳಂಬ ವಾಕೆನಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವುದು. ೪. ಚಂದ್ರಭಾ, ಗೋಕ್ಷುರಾದಿ ಗುಗ್ಗುಳಗಳನ್ನು ಆಕಳ ಹಾರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ೫. ಚಂದನಾದಿವಟಿ, ಚಂದನಾಸವಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ೬. ಒಳ್ಳೆ ಲಂಗೋಟಿಯನ್ನು ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ೧೫-೨೦ ಮಿನೀಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಉಷ್ಣವೇಯ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ, ಖಾರ, ಕರಿದವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.

ನೆಟ್ಟುಹತ್ತಿ ಬಾವು ತೂಲಿ ಇದ್ದರೆ

೧. ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಉಪ್ಪಿನ ಕಾವು ಕೊಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಅರಳೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

೨. ಸಾಬಾಣದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೇರು ತೆಯ್ತು ನೆಟ್ಟುಹತ್ತಿದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಕಡ್ಡಿಗೆ ಅರಳಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ರೇಪನಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರೇಪವು ಸ್ವಲ್ಪವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಣಗುವುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಣಗದೆ ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದಿಯನ್ನು ಉದುರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬಾವು ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಕ್ಕೆಗಳು ನಿಳುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ನಾರು

೧. ಪಶಾಯಿ ಎಲೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ತುಸು ಅಪ್ಪು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ನಾರು ಆದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ನಾರು ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಸಹಾಯವಾಗುವದು.
 ೨. ಕರೇಲೆಕ್ಕೈತೊಪ್ಪಲ ರಸ ೨-೪ ಚಮಚಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು. ಲಕ್ಕೇತೊಪ್ಪಲ ಬಿಸಿಮಾಡಿ ಕಾಸಬೇಕು. ೩. ಹಪ್ಪಳಪಾರ, ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಮಾಸಿ ಕೆನೆವೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು. ೪. ಫಟಕ ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಮಾಸಿ ನೀರಿನಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಪ್ತಕ ಕೊಡಬೇಕು.

೧೦ ಅರ್ಬುಧ

ಅರ್ಬುಧವೆಂದರೆ ಕಾನ್ಸರ. ಕಾನ್ಸರ ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳು ವೆಚ್ಚವಾಗಿವೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಇನ್ನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಪದ್ಧತಿಗನುಸರಿಸಿ ಈ ಔಷಧ ಬರೆದಿರುವೆವು. ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.

೧. ಬನಫಲಹಾಡ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೊಡುವದು.
೨. ಮೇಲೆ ಬನಫಲಹಾಡ ತೆಯ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕು.
೩. ಕಾನ್ಸರತೊಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬನಫಲಹಾಡ ಪಂಚಾಂಗದ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು.

೧೧ ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ ರೋಗಗಳು

ಗೊಬ್ಬರ

ಮೊದಲು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಾಗಿ ಜ್ವರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ವರದ ಉಷ್ಣತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನಸ ಅಥವಾ ಐದನೇ ದಿನಸ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಒಣ ಬಳ್ಳಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಹತ್ತುವವು. ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಮೈಕುಂದೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬುವವು.

ಗೊಬ್ಬರವ ಜ್ವರದಿಂದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ದಾಹವಾಗಿ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ ರತಾಪ, ಮನೋಕಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಹವೀಜ, ಮನೋಕಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಫದೋಷವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಾಮ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗಂಟಲದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪುಷ್ಪುಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶ್ವಾಸನಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ದಾಹ, ವಾಕ, ರೋಧ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದು. ಕಾರಣ ಗೊಬ್ಬರವು ಅಲ್ಪ ಬೇನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು.

೧. ತಾರೀಕಾಯಿ, ಜೇಷ್ಠಮಧು, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕ್ಷುಸಕೃಶಿಕೆಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೨. ಕೃಂಗ್ಯಾದಿ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಜೇನುಹುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ೨ ಸಾರಿ ಕೊಡುವುದು.

೩. ಗುಳ್ಳ, ನೆಲಗುಳ್ಳ, ದೇವದ್ವಾರ, ಹವೀಜ, ಶುಂಠಿಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕಫವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುಷ್ಪುಸಗತವಾದರೆ, ರೋಗಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೩-೪ ಸಲ ಅಗಸೀ ಘೋಟೀಸು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಥವಾ ಎವೆ ಬೆನ್ನುಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅಜಿವಾನದ ತವಡಿನ ಗಂಟಿನಿಂದ ಕಾಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಗಂಟುಭಾರಂಗಿ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ದೇವದ್ವಾರ, ಅಡುಸಾಲ, ಶುಂಠಿ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಕೋಷ್ಠ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಮಲಕುದ್ವಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಎನಿನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ನ್ಯೂನೋನಿಯಾ ಅಗದಂತೆ ಕಾಳಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪಥ್ಯ : ಆಕಳ ಹಾಲು, ಭತ್ತರಳುಕುದಿಸಿದ ನೀರು ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಇವು ಕೊಡುಗಳಾಗ. ಸ್ವಲ್ಪು ದೊಡ್ಡವರಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಕಿಯ ತಿಳಿಗಂಜಿ, ಕಾಫಿ, ಕುದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಸಿನೀರು. ಪಥ್ಯೇಯಿ ಅಪಥ್ಯ — ಕರವಪದಾರ್ಥಗಳು, ಮಾತುಲಪದಾರ್ಥಗಳು.

ಮೈಲಿಜೀನ

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಜ್ವರ, ಮೈತಂಡಿ, ಮೈ ಕೈ ನೋವು, ಗ್ಲಾನ್ಸಿ, ಅರುಚಿ, ತ್ವಚೆಗೆ ಬಾವು, ತ್ವಚೆಯು ಕಂಪಗಾಗುವದು, ಕಣ್ಣು ಕಂಪಗಾಗುವವು, ಜ್ವರಗಳು ಮೂರನೇ ದಿನಸ ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವು. ಅನಂತರ ಮೈಮೇಲೆ ಸಾಸಿವೆಕಾಳಿನಂಥ ಕೆಂಪು ಬಳ್ಳೆಗಳು ಮೈತುಂಬ ಸುರಿಯುವವು. ನಂತರ ಪುನಃ ಜ್ವರಗಳು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಬರುವವು. ೮-೯ ದಿನಸಗಳ ಸುವಾರಕ್ಕೆ ಆ ಬಳ್ಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೀವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾತಪ್ರಕೋಪದಿಂದ ರೋಗಿಯು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮರಣಹೊಂದುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬದುಕಿದರೆ, ಜ್ವರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬರುವವು. ಮತ್ತು ಮೈಲಿಗಳು ಹಕ್ಕಳಿಗಟ್ಟುವವು. ಜ್ವರವು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ, ಹಣೆಗೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಭೇದಿಯಾಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಸಾಮ್ಯ ರೇಚನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೋರ್ಕಾ ಲೋತನ ದಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು.

ಕಷಾಯಗಳು— ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಜೇಷ್ಠಮಥು, ದೀಪದ್ರಾಕ್ಷ, ಹವೀಜ, ದಾಳಿಂಬತೊಗಟೆ, ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡಬೇಕು. (೨) ದತಮೂಲಗಳು, ರಾಸ್ನಾ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಬಾಳದಬೇರು, ಧಮಾಸಾ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಹವೀಜ, ಜೇಕಿನಗಡ್ಡೆ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ಕೊಡುವದು. ಇದರಿಂದ ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ದಾಹ ಈ ವಿಕಾರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬೇಕು. ರೋಗಿಯ ಹತ್ತರ ಪರಿಚಾರಕರ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರು ಹೋಗಬಾರದು.

ಪಥ್ಯ:— ಹಳೇ ಅಕ್ಕಿಯ ತಿಳುವಾದ ಗಂಜಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ದಾಳಿಂಬ, ಮೋಸಂಬೀರಸ, ಭತ್ತದರಳು ಕುದಿಸಿದ ನೀರು, ಆಕಳ ಹಾಲು, ಆಕಳ ಮಜ್ಜೆಗೆ.

ಗಣಜಲಿ

ತ್ಯಗ್ಗತ, ಮಸೂರಿಕಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ನೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ವರಬಂದು ಮೈಮೇಲೆ ಬಳ್ಳೆಗಳು ಏಳುವವು. ನಂತರ ಜ್ವರ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ೨-೩ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಣಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಏಳುವವು. ಬಳಕೆಗಳು ಕಮರಿಗಂತಾಗಿ ಕಲೆಗಳು ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಆ ಕಲೆಗಳು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ಒಣಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಮೈಲಿಮು ಅಗ್ರಸ್ಥರೂಪದ ವೇನೆಯು. ಮೈಲಿಬಳಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತುಂಬುವುದು. ಗೊಬ್ಬರಿನಾಗ್ಯೂ ಮತ್ತು ಮೂರೇದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬೀವಕ್ಕೆ ಅನಾಯವು. ಇದರ ಬಳಕೆಗಳು ಮೈಲಿ, ಗೊಬ್ಬರಿಗಳಂತೆ ಮೈತುಂಬುವದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಆಗುತ್ತವೆ.

ಇದು ಹೊಡೆದವಿಗೆ ಆಗುವುದು ಒಪ್ಪ ಕಡಿಸು. ಚಕ್ರಮಕ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೊಬ್ಬರಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೨ ದಂತರೋಗಗಳು

ಹಲ್ಲುಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತಬರುವವರು

(೧) ಸಾಧಾರಣ ಬಸನೀರಿನಲ್ಲಿ ಫಟಕದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸುವುದು.

(೨) ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸುವುದು.

(೩) ನೋವು ಇದ್ದ ಭಾಗದ ಹೊರಬದಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮುರಗೀಣಾವು ಕೊಡುವುದು.

(೪) ರಿಂಬೀರಸದ ಸರಬತ್ತುಮಾಡಿ ಕುಡಿಯುವುದು.

(೫) ದಾಲಚಿನ್ನಿ ಅಥವಾ ಲವಂಗದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ನೋವು ಇದ್ದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅರಳಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿ ಹಿಡಿಯುವುದು.

(೬) ಹೆಂಟಿನಮೇಲೆ ಒಂದ ಭರ ಫಟಕದಪುಡಿ ಹಾಕಿ, ಅದರಮೇಲೆ ೨-೩ ಕೇರು ಇಟ್ಟು ಕೇರು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಪುನಃ ಒಂದು ಭರ ಫಟಕದಪುಡಿ

ಹಾಕಬೇಕು. ಆದರನೇಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಣತಿ ಅಥವಾ ಪರಿವಾಣಮುಚ್ಚಿ, ಆ ಹಂಚನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಸಣ್ಣ ಉರಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೇರು ಮತ್ತು ಫಟಕ ಅರಳು ಆಗುವವು. ಆಗ ಉರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡಬೇಕು. ಆದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಅರೆದು ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಡಬೇಕು. ಈ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವದರಿಂದ ಹಲ್ಲುಬೇನೆ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತಬರುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಲ್ಲುಕುರು

ಇದು ವಸಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವದು. ಮೊದಲು ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿ ಕಾಸಬೇಕು. ವೋಲ್ಟಾರ ಪರಮಾಂಗನೇಟ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಅಥವಾ ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ೩-೪ ಸಲ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸುವದು. ಕುರು ತೀರ ಸಕ್ಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಡಾಕ್ಟರರಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹುಳಿತ ಹಲ್ಲು

ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಆ ಕೂತಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಸಿಕ್ಕು ನೋವು ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥವರು ಹಲ್ಲಿನ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಕಿತ್ತಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡಬೇಕು.

ಆಗಲಾದುವ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರ್ತು ಅವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು.

ಬಾಯಿಂದ ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಲ್ಲೊಳಗಿಂದ ಕೀವುಬರುತ್ತಿರ ಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಪರಿಶ್ಕಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ಪ್ರತಿದಿನ ಉತ್ತಮ ಹಲ್ಲುಪುಡಿಯಿಂದ ಬಿಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಲಗುವಾಗ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಸಾರೆ ಹ್ಲು ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂತ ವಾಸನೆಬರುವದು ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಹಲ್ಲಿನ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಡೆಗೆ ಹಲ್ಲುಕೀರಿಸಿ, ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಫಂಚಮಂಜಣ

ಮೆದಿಕಿನ್, ಕೆಲವು ಕೆಲವು, ಮಾಸಕಳಾಯಿ ೨ ಕೊರಿ, ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ ೨ ಕೆಲವು, ಹೊಗೆಯಿಳಿ, ಕರಳು ೪ ಕೊರಿ, ಕೇರಡು ೨ ಕೊರಿ,

ಜಾಕ ೬ ತೊಲಿ, ಇದ್ದರಿತ್ತುಡಿ ೧ ತೊಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆರೆಸುವರು.

೧೩ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ಕಿವಿ ತೊಲಿ

ಕಿವಿ ತೊಲಿ. — ಒಳ್ಳೆ ಸ್ವಯಂ ಸಂಪುರ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಿ ಬಿಸಿದವರೇಕು. ಪುನಃ ಬೆಚ್ಚಗಿರುವಾಗಲೇ, ಕೂಲಿ ಇರುವ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ೧-೫ ಪನ್ನಿಗಳನ್ನು ಪಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ.

(೧) ಕಿವಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬಿಸಿ ನಿರಂತರ ಬೇಲದಿಂದ ಕಾಪಬೇಕು.

(೨) ಒಳ್ಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ರಸ ತೊಲಿ, ಅನ್ನದ ರಸ ತೊಲಿ, ಕರೀ ಪುಲಸಿ ರಸ ತೊಲಿ, ಸ್ವಂಧಲವಣು ತೊಲಿ, ತುಂಗುಡಿ ತೊಲಿ, ಬಿಂಗು ಒಡೆದು ಹೆರೆದು ಅದರ ರಸ ತೆಗೆದದ್ದು ೨೦ ತೊಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಬೋಗಿಗೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಳಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಿ ಸಣ್ಣ ಉರಿಯಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ರಸವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಉಳಿಯುವೆಂದರೆ ಉರಿ ಅರಿಸಿಬಿಡಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆಯು ಅರಿದವಂತರ ಸೋಸಿಕೆಗೆದು ಬಾಲ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಿವಿ ತೊಲಿ ಇದ್ದಾಗ ೧-೫ ಪನ್ನಿ ಪಾಕಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಕಿವಿ ಸೋಸುವದು

ಒಂದು ದಪ್ಪ ಕಡ್ಡಿಗೆ ಅರಳಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ಕೀಂಪು ಎಲ್ಲ ಹೋಗುವಂತೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಒರೆಸಬೇಕು. ಕಡ್ಡಿಯು ಒಳಗಿನ ಪದದಿಗೆ ಪಾಕದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆನಂತರ ಬಿಸಿ ಪಾಕಿ ಅರಳಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

(೧) ಜಾಜಮಲ್ಲಿಗೆ ತೊಪ್ಪುಬದರಸ ೧೦ ತೊಲಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ೨೧ ತೊಲಿ. ಎರಡೂ ಕೂಡಿಸಿ, ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಸಣ್ಣ ಉರಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ರಸವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಉಳಿದವಂತರ ಉರಿ ತೆಗೆದುಬಿಡಬೇಕು. ಅರಿದ

ನಂತರ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸೋಸಿ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಇಡಬೇಕು. ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಂಪು ಒರೆಸಿ ೪-೫ ಹನಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ.

ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುರು ಅದಾಗ

(೨) ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ ಬಿಸಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಕಾಸಬೇಕು. ಕುರು ಒಡೆದರೆ ಅರಳಿಯಿಂದ ಮೆಣ್ಣಿಗೆ ಒರೆಸಿತೆಗೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಜಾಜಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸುವದು ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ --- ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಿದರೆ ಜಾಜಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಕ್ಷಾರತ್ವೈಲ, ಬಿಲ್ವತ್ವೈಲಗಳ ೩-೪ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಐದು ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

೧೪ ನೇತ್ರರೋಗಗಳು

ಕಣ್ಣುಬರುವದು (ನೇತ್ರಾಭಿಷ್ಯಂದ)

ಕಾಸಿ ಆರಿಸಿ ಸೋಸಿದ ನೀರು ೨|| ತೊಲಿ, ಅದರೊಳಗೆ ತುಕ್ಕೇದ ಅರಳು ೧ ಗುಂಜೆ, ಫಟಕದ ಅರಳು ೨ ಗುಂಜೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬೂಚು ಹಾಕಿ ಇಡಬೇಕು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ೨-೩ ಹನಿ ಕಣ್ಣು ಬಂದವರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯ ಹೂವಿಗೆ:— ಬಿಳಿಗಣಜಲಿಬೇರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತೊಳೆದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ಅರಳಿಯಿಂದ ಹೂವಿಗೆ ಹಚ್ಚುವದು.

ಕಣ್ಣು ಉರಿ:— ಗುಲಾಬಜಲದ ೩-೪ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವದು. ಮೇಲೆ ಹಾಲಲ್ಲಿ ಅರಳಿಯನ್ನು ತೊಯಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಎನೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು.

೧೫ ಸ್ತ್ರೀ ರೋಗಗಳು

ಪ್ರಥಮ— ಇವರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಕಷ್ಟವನು ಕಷ್ಟ ಪ್ರಥಮ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರ ಗಳಿರುವವು.

ಕಷಾಯ— ಬಾಲವದೀರು ೧೦ ತೊಲಿ, ರಕ್ತಚಂದನ ೧ ತೊಲಿ, ಚಿಕ್ಕಣಮೂಲ ೧೦ ತೊಲಿ, ಕಾಜೀಬ ೧೦ ತೊಲಿ, ಅನ್ನಕೂಲ್ಮ ೧೦ ತೊಲಿ, ಧಮಾಸಾ ೧೦ ತೊಲಿ, ಕಲ್ಲುಪಲ್ಲಸಗಿ ೧೦ ತೊಲಿ, ಲೋಧ್ರ ೧೦ ತೊಲಿ, ಅತಿವಿಷ ೧೦ ತೊಲಿ, ಅಲೋಪಕ್ಷಕ ೧೦ ತೊಲಿ, ದೇಶಿನಗಡ್ಡೆ ೧೦ ತೊಲಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ೪ ತೊಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅಷ್ಟನಾಂಶ ಕಷಾಯ ಇರಿಸಿ ಸೋಸಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಆರ್ತವರೋಧಿ— ಕಡಿಗ ಆವಾಗ ಅಥವಾ ಆಗುವ ವೊಡಲು ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

೧. ಕುದೀರಾಕ್ಷವಟಿ — ಗಜಗವಟೀಜ (ಹುರಿದು ಮಾಡಿದ ಪುಡಿ) ೧ ತೊಲಿ, ಕುಂಠಿ ೧ ತೊಲಿ, ಪಾವೇಲವಣ ೧೦ ತೊಲಿ, ಇಂಗು (ಹುರಿದದ್ದು) ೧೦ ತೊಲಿ, ಬಾಲಸಿರಡಾ ೧ ತೊಲಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಒಳ ದೋಣಿಯ ರಸದಲ್ಲಿ ೩ ದಿವಸ ಅರಿಯುವದು. ಒಂದು ಮಾಸ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಒಂದೊಂದು ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನಗೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೪೦ ದಿವಸ ಅಥವಾ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮುಕುಪ್ರಾವ — (ಕಡಿಗ) ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ. ಲೋಹಭಸ್ಮ, ಹುರಿದ ಇಂಗು, ಕರಿಬಾಳ ಸಮುಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ೧-೨ ಗುಂಚ ಪುಡಿ ಲೋಧ್ರ, ಚೆಕ್ಕೆಯ ಕಷಾಯದಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೪೦ ದಿವಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ

ವಿಫಲವಾದ ಗರ್ಭವತಿಯಿಗೆ, ಪ್ರಸವವೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇನೆಗಳು

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವು. ಆಗ ತೊಂದರೆಯಾಗದೆ ಸುಖದಿಂದ ಹಡೆಯಬೀಕೆಂದು ಕೆಳಗಿನ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಜೇಷ್ಠಮಧುಚೂರ್ಣ ೧ ಮಾಸಿ, ಅಳಲೇಕಾಯಿ ಚೂರ್ಣ ೧ ಮಾಸಿ ಇವೆರಡು ಕೂಡಿಸಿ ಆಕಳ ಹಾಲು ಕ್ಲೃಪಕೃರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಗರ್ಭವತಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

ಬಾಣಂತಿ ಔಷಧ

ಹಡೆದಕೂಡಲೇ ಬಾಣಂತಿಗೆ ಕಸ್ದುರಿಯನ್ನು ವಿಳೇದಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ನಂತರ, ಪಂಚಕೋಲದ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಪಂಚಕೋಲ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಹತ್ತು ದಿನಸ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವರೆಗೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಮಾಸಿ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಹಿಪ್ಪಲೀ ಹಾಕಿ ಮರಳಿಸಿದ ಆಕಳ ಹಾಲು ಕೊಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಿಪ್ಪಲೀಮೂಲ, ಚವಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ, ಶುಂಠಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪಂಚಕೋಲವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ನಂತರ, ೪೦ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ದಶಮೂಲಾರಿಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಜನನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ದಕ್ಕೆ — ಪೋಟ್ಯಾಶ ಪರಮಾಂಗನೇಟೆ ಹಾಕಿದ ನೀರು ಅಥವಾ ಜಾಲೀ ಒಳದೊಗಟಿಯ ಕಷಾಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು.

ನೊಲೆಹಾಲು ಬರಲಿಕ್ಕೆ (ಸ್ತನ್ಯವೃದ್ಧಿ)

ಕೆಲವು ತಾಯಂದಿರುಗಳಿಗೆ, ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಲು ಬರುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೧. ನೆಲಗುಂಬಳವನ್ನು ಆಕಳ ಜಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೨. ಕತಾವರೀ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೧-೨ ಮಾಸಿ ಹಾಲುಸಕ್ಕರೆಯೊಡನೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೧೬ ಬಾಲರೋಗಗಳು

ಮುಟ್ಟಿದೋಷ (ರಿಳೇಟ್)

ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳೆಗೆ ನಿಂತು, ಎದೆಯ ಭಾಗವು ಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ಆಗುವದು. ಎದೆ ಎಲಬುಗಳು ಕಾಣಹತ್ತುವವು. ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಗುತ್ತವೆ. ಪಚನವು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

(೧) ವಾಯುವಿದಂಗೆ ಮತ್ತು ಅನಾಶಮೂಲಗಳ ಕಷಾಯವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುತ್ತಹೋಗುವದು.

(೨) ಮೃಗಶೃಂಗಭೆಷ್ಮ ೧ ಗುಂ. ಪ್ರವಾಳ ಚ. ಪು. ೧ ಗುಂ. ಅಮೃತ ಸಪ್ತ ೨ ಗುಂ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಪುಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ೧ ಚೀಟಿ ನೆರ್ದೀಪಾಕು ಅಥವಾ ಜೇನುಕುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

(೩) ಅಶ್ವಗಂಧಾರಿಷ್ಯ ೧-೨ ಚಮಚ, ಅಪ್ಪೇ ನೀರುಕೂಡಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ ಕೊಡುವದು.

ಬಾಲಗ್ರಹ

ಅಪಚನ, ಮಲಾವರೋಧ, ಜಂತು, ಹಲ್ಲುಬರುವದು, ತೀವ್ರಜ್ವರ, ಮಿದುಳಿನ ನಿಕಾರ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಬಾಲ ಗ್ರಹವು ಬರಬಹುದು. ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವದು. ಬಾಲಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

(೧) ಸತಾಪ ತೊಪ್ಪಲದ ೧೫-೨೦ ಹನಿ ರಸದಲ್ಲಿ ೧ ಗುಂಜಿ, ಗೋರೋಚನ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

(೨) ವಾತಪ್ರಕೋಪ ಕಂದುಬಂದಲ್ಲಿ ಸೂತಕೇವಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಸ, ಮಹಾಯೋಗರಾಜ ಗುಗ್ಗುಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಖೇನಿರೋಚನೆ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಸಲ.

(೩) ವಿತ್ತಪ್ರಕೋಪದಲ್ಲಿ — ಸೂತಕೇಬರ, ಕಾಮದುಘಾ, ಸುರ್ಣ ಮಾಕ್ಷಿಕ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ೧೧ ದಿನ ಅರ್ಧ ಗುಂಚಿ ಜೇನಿನೊಡನೆ ಕೊಡುವದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

(೪) ಕಫಪ್ರಕೋಪದಲ್ಲಿ — ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಸ, ಹೇಮಗರ್ಭ, ಸ್ತೋತಿಸಾಗರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

(೫) ಬಾಲಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರವುಟಿ ಅಭ್ಯಕ್ತವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಕಾರಿ ಎಂದು ಅನುಭವ.

(೬) ಮೊಲದ ರಕ್ತವನ್ನು ೪-೬ ಹನಿ ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

(೭) ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಅಥವಾ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ರಸವು ಬಜಿ ತೆಯ್ದು ಕೊಡುವದು.

(೮) ಮಲಾವರೋಧವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗ್ಲಿಸರೀನ ಬಸ್ತಿ ಅಥವಾ ಔಷಲ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಡುವದು.

(೯) ಜ್ವರ ಬಹಳ ಇದ್ದರೆ ಹಣೆಗೆ ಕೋಲನ ವಾಟರ ಅಥವಾ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡುವದು.

(೧೦) ಬಾಲಗ್ರಹ ಬಂದ ಮೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಬೇನೆ.

(ಬ್ರಾಂಕೋನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ)

ತೀವ್ರ ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಶ್ವಾಸ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವವು.

(೧) ಹೀಕಜಾಲಿ ಒಳದೊಗಟೆ ರಸ ೧೦-೧೫ ಹನಿ ಜೇನಿನೊಡನೆ ಕೊಡುವದು.

(೨) ಹಿಪ್ಪಲಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಮೊಲದ ರಕ್ತದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದು. ನಂಕರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವದು. ೧-೨ ಗುಂಚಿ ಜೇನಿನೊಡನೆ.

(೧) ಒಂದು ವೀಳ ಉದ್ದ ಘಟಕಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲು ಕಾಕುಳ್ಳ ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಡಬೇಕು. ಬೂದಿ ಅರವನಂತರ ಆ ಘಟಕಿಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಬೂದಿ ಎಲ್ಲ ಹೋಗುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಚಾಕುವಿನಿಂದ, ಅದರ ಮೇಲಿರುವ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಭವಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಅವನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಿಡಬೇಕು. ಅಗ ನೀರ ರಸವು ಒರುತ್ತದೆ. ಈ ರಸವನ್ನು ಅಗಲಾಗಿರುವ ಚೀನಾಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಾಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಆ ರಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ತಿನ್ನುವ ನೋಡಾ ಹಾಕಬೇಕು. ನೆರಳಲ್ಲಿ ಒಡಗಿಸಬೇಕು. ಒಡಗಿದ ನಂತರ ಧನು ರಸ ಹಾಕುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಳಸಲು ವಗಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರೊಳಗೆ || ತೊಲಿ ಕೇರರ ಕೂಡಿಸಿ ಅರೆದು ಆ ಪುಡಿಮೆಚ್ಚೇ ಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಧನು ಅರೆಯುವದು. ಬಾಟ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ೨-೪ ಗುಂಜ ಚೀನಿನಗೂಡ ದಿನಕ್ಕೆ ೨-೩ ಸಲ.

ಮಲಾವರೋಧವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗ್ಲಿಸರೀನ ಒತ್ತಿಕೊಡುವದು. ಎದೆ ಬೆನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ನೈವೋನಿಯಾದ ಉಪಬಂಧ ವಗಡುವದು.

ಕೂಸಿನ ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಕೆಮ್ಮು

(೧) ಅತಿವಿಷ, ಕಾಕಡಸಂಗಿ, ಚೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಇವುಗಳ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ೧-೨ ಗುಂಜ ಚೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು. (೨) ಕಟಕರೋಣಿ ಚೂರ್ಣ ೧-೨ ಗುಂಜ ಚೀನಿನೊಡನೆ ಕೊಡುವವರಿಂದ ವಾಂತಿಯಾಗಿ, ಕೆಮ್ಮು ಮತ್ತು ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. (೩) ಇಸರೀಬೇರಿನ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. (೪) ಅಡುಸಾಲರಸ, ಕಾಡಿಗ್ಗರಗನ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಪ್ಪಲೀಪುಡಿ ಚೇನುಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು. (೫) ಸುದರ್ಶನ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚೀನಿನಗೂಡ ಕೊಡುವದು. (೬) ಬಳ್ಳೋಳಿ ಬಡೇನೋಳಿಗಳ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವದು.

ಕೂಸಿನ ಅತಿಸಾರ

(೧) ಕುಂಠಿ, ಅತಿವಿಷ, ಚೇಕಿನಗಡ್ಡೆ, ಬಾಳದ ಬೇರು, ಇಂದ್ರಜಿವಿ ಇವುಗಳ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಚೇನುಕುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.
 (೨) ಜಾಜೀಕಾಯಿ, ಖಸಕಸಿ, ತೀರ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಹಾರಿ-ನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಕೊಡುವದು.

(೩) ಬಿಲಪತಿ, ಕಾಯ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವುದು.

(೪) ಬಿಲಪತಿ ಬಿಡಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು

ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬುವುದು

(೧) ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅರಿವೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಸಬೇಕು.

(೨) ಬಡೇಸೋಪು ಅಜವಾನಗ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವುದು. ಅಥವಾ ಗುಟ್ಟಿ ಹಾಕುವುದು.

ಕೂಸಿನ ಕೈಮಿಗಳಿಗೆ

(೧) ವಾಯುವಿದಂಗೆ, ಮುತ್ತುಲಬೀಜಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಜೇನುಕುಪ್ಪ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು. (೨) ಪಾಯುವಿದಂಗೆದ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಕೂಸಿನ ನಾಂತಿಕಡಿದೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ

(೧) ಅರಳಿ ಎಲೆ ಸುಟ್ಟು ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಭತ್ತರಳು ಕುದಿಸಿದ ನೀರಿನ-ಕೂಡ ಅಥವಾ ಜೇನುಕುಪ್ಪದ ಕೂಡ ಕೊಡುವುದು.

ಹಾಲು ಕುಡಿದು ನಾಂತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ (ಕ್ಷೇರಭರ್ಷ)

(೧) ಪಂಚಕೋಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಕೂಸು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೆ

(೧) ತ್ರಿಫಲಾ ಮತ್ತು ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆತ್ತು ಕೊಡುವುದು.

ಹುಡುಗರು ಮೈ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ

ಅತ್ತಗಂಧೀ ಬೇರು ೧ ಅಕಳ ಹಾಲು ೮ ಭಾಗ ಮರಳಿಸಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕೂಸಿನ ಜಾಯ ಕೆಂಪು ಆದರೆ

ಮುಂಡಲೋಹ ಭಸ್ಮ ೧ ಗುಂಜಿ, ಸೋನ್ನೀಕ್ಯಾವಿ ೧೦ ಗುಂಜಿ ಚನ್ನೂರಿ ಕೂಡಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಗುಂಜಿ ಜೇನುಕುಪ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುವುದು. ಅಥವಾ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು.

ಕೂಸಿನ ನೆತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟರೆ (ಅದಕ್ಷತೆಯು ಲಕ್ಷಣ)
 ಅಕಲೇಕಾಯ, ಬಜಿ, ಕೋಷ್ಠ ಇವುಗಳ ಚರ್ಚನವನ್ನು ಅರ್ಥದಿಂವ
 ಗ ಗುಂಜಿ ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಕೊಡುವದು.

ಕೂಸಿನ ಹೊಕ್ಕಳ ಕೆಂಪಾದರೆ (ನಾಭಿ ನಾಳ)

ಅರಿಗಾ, ಲೋಧ್ರ, ಗೌಲ, ಪೇಷ್ವಮುಘ ಇವುಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚರ್ಚಾ
 ವನ್ನು ಅರಳೆಯಿಂದ ಹೊಕ್ಕಳದ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಯಕೃತವಿಕಾರ

ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವೇನೆ ಅಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಕೋರಿಸಿ
 ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಬರುವವರೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಯೋಗವನ್ನು
 ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು.

ತಿರಥಳ (ಹುಂಜಿರು) ಗಿ (ಇದು ಕೋಕಣದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ) ಎಳೆ
 ಅಕಲೇಕಾಯ ಗಿ ಇಂಗು ಗಿ ಕೋಷ್ಠ ಗಿ ಸ್ತಂಭಲವಣ ಗಿ ಬಿಡಲವಣ ಗಿ
 ಪಾದೇಲವಣ ಗಿ ಅಜವಾನ ಗಿ ಜವಪಾರ ಗಿ ನಾಯುರಿಡಂಗಿ ಗಿ ತಿಗಡಿ ೫
 ಇವುಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಚರ್ಚಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಚೂರ್ಣವನ್ನು
 ಒಂದು ಕಲಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದರೊಳಗೆ ಕಾಡಿಗ್ಗರಗಿನ ರಸ ಹಾಕಿ ೩ ದಿವಸ
 ಅರಿಯಬೇಕು. ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ನಂತರ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಇಡಬೇಕು.
 ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸಿಗನುಸರಿಸಿ ೨-೪ ಗುಂಜಿ ಕಾಡಿಗ್ಗರಗಿನ ರಸ ಜೇನುಹುಪ್ಪ
 ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

ಪ್ರಥಮಾಹಂಜ
ಶಲ್ಯಕಂತ್ರ
೧ ಶರೀರ ರಚನೆ

ಶರೀರಕ್ಕೆ ಆಸ್ಥಿಪಂಜರವು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ನೂರು ಎಲಬುಗಳಿರುವವು. ಮುಖ ಮತ್ತು ತಲೆ ಬುರುಡೆಯ ಎಲಬುಗಳು ಅಚಲವಿರುವವು. ಉಳಿದಕಡೆಯ ಎಲಬುಗಳಂ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಚಲನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಸ್ಥಿಪಂಜರಕ್ಕೆ ಸ್ನಾಯುಗಳ ಹೊದಿಕೆ ಇದೆ. ಸ್ನಾಯುಗಳಿರುವದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚಲನವಲನ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೆ ಆಹಾರವು, ಪಚನೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪಚನವಾಗಿ ರಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೋಷಣೆಗೆ ರಕ್ತವು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದದು. ಈ ರಕ್ತವು, ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ತಾಶಯದಿಂದ ಹೊರಟು ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸಕಲ ಶರೀರವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸವು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವಿತದ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಉಸುರಾಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯು, ಫುಫ್ಫುಸಗಳು, ಶ್ವಾಸನಲಿಕೆ, ಮೂಗು, ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶುದ್ಧ ಹವೆಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧ ರಕ್ತವು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಲಮೂತ್ರ ಬೆವರುಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಶರೀರದೊಳಗಿನ ಅನುಪಯುಕ್ತ ದ್ರವ್ಯಾಂಶವು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಬಲಬದಿಗೆ ಯಕೃತ್, ಎಡಬದಿಗೆ ಪ್ಲೀಹ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕರುಳು, ಸಣ್ಣ ಕರುಳಿನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಕರುಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾಶಯ, ಮೂತ್ರಾಶಯ, ಮಲಾಶಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಶಿವರತ್ನ ಕೃಷಿಯ ಅವರಣವಿರುವುದರಿಂದ, ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ತಲೆಬುರುಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಿದುಳು ಎಂಬ ಅತಿ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಜ್ಞಾನಕಂಪುಗಳೂ ಶಿವರತ್ನದ ತುಂಬು ಕವರಿರುವವು. ಇದರಿಂದಲೇನೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ತರದ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವರತ್ನ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರವು ಇದೇ ಇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಾತಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ, ಕೃಷಿ ಇವು ೫ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು.

ಜ್ಞಾನ, ಕೃಷಿ, ಕಾಲಾ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯ, ಗುಡ ಇವು ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು.

ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳಿರುವರು. ಈ ಶಿವರತ್ನ ವ್ಯಾಣವಾಯುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ವರೆಗೆ ಅಯುಷ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವರತ್ನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಣವಾಯುವಿನ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಕೆಂದರೆ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರವಾತ್ಮನ ಎಚ್ಚಿ ಇರುವತನಕ ಈ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಶಿವರತ್ನಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು ಕರ್ಮಾಥಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಮರಣವಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾನೆ.

೨ ರಕ್ತಸ್ರಾವ

ರಕ್ತಾಕಯದಿಂದ ಹೊರಟು, ಸಕಲ ಶಿವರತ್ನವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ ರೋಹಿಣಿ ಸಾಳಗಳೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದವು ಇದ್ದು, ತೀರ ಚಿಕ್ಕ ಸಾಳಗಳಿಗೆ ರೋಮ ಸಾಳಗಳೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಕುದ್ಡ ರಕ್ತ ಸಾಳಗಳು. ಕುದ್ಡ ರಕ್ತದ ಬಣ್ಣವು ಕೆಂಪು ಇರುತ್ತದೆ.

ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಉಂಟಾದ ಅಶುದ್ಧ ರಕ್ತವು, ಸರ್ವ ಶರೀರದ ಭಾಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಪುಷ್ಟುಸ, ರಕ್ತಾಶಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಸಂಯೋಗದಿಂದ, ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪುನಃ ಶುದ್ಧ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಶುದ್ಧ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ ನೀಲಿಗೊಂಬೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಶುದ್ಧ ರಕ್ತವು ಕಂದೀಬಣ್ಣದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಗೆ ಹರಿಯುತ್ತ ತೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರಕ್ತಸ್ರಾವವೆಂದನ್ನುತ್ತಾರೆ. ರೋಗ ಮತ್ತು ಗಾಯಗಳು ರಕ್ತಸ್ರಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು. ತ್ವಚೆಯ ಕೆಳಗೆ, ಅಂದರೆ ತ್ವಚೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಲೋಮನಾಳಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳ ಸಮಾಪದ್ವಯೋ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ತ್ವಚೆಯು ಗಾಯವೊಂದಿವಾಗ, ಲೋಮನಾಳ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳು ಹರಿದು ಅದರಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವಿಸುವವು. ರಕ್ತಸ್ರಾವದಲ್ಲೆ ಅಂಶಸ್ರಾವ, ಬಹಿಃಸ್ರಾವ, ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಅಂಶಸ್ರಾವ

ಮಿದುಳು, ಪುಷ್ಟುಸ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಕರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ರಾವವಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಶಸ್ರಾವವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಠಿಣ ವಿಷಯ. ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಮಯ. ಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಅಂಶಸ್ರಾವದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:- ಅಂಶಸ್ರಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಗಿ, ತಲೆತಿರುಗಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋರೆ, ತುಟಿಗಳು ಬಾಡಿದಂತಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವವು. ನಾಡೀಗತಿಯು ಮಂದವಾಗುವದು ಬೆವರು ಬಂದು ಮೈ ತಂಪಾಗುವದು. ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸದ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು. ಸ್ರಾವವು ಹೆಚ್ಚು ಆದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಮುಂಚೂಣಿ ಒದವದು.

ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾದುದು, ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದು ಕಳಿವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಡಾಕ್ಟರರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವರು. ತಲೆಗೆ ಪೆಟ್ಟುತಾಕಿ, ಮನುಷ್ಯನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಾಗ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂತಿಯು ಬಾರದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸಿಸುವದು.

ಒತ್ತುವುದಾದ ಅಗುವ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸುವ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉಗುಳನ ಕೂಡ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಹೆಚ್ಚು ರಕ್ತ ಬರಹತ್ತಿದರೆ, ಫುಫ್ಫುಸದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಆ ರೋಗಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಅವನ ತಲೆ ಹೆಗಲುಗಳನ್ನು ತುಸು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ದ್ರವವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತು ಕೂಡ ಆಡಗೊಡಬಾರದು. ಅವನು ಮಲಗಿದ ಕೋಣೆಯ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಡಬೇಕು. ತಣ್ಣಗಿನ ನೀರು ಚಮಚಿ ಚಮಚಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಬರ್ಫ ಸಿಕ್ಕರೆ ಒರ್ಫದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಸಡಿಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬರ್ಫದ ಚೀಲ ಅಥವಾ ಅತಿಶ್ಯೂಗಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ ಹಿಂಡಿದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಮಬ್ಬು ಬರಹತ್ತಿದರೆ, ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಉಳ್ಳೆಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅದನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಸೈಲಿಂಗ್ ಸಾಲ್ಟ್ ಇವುಗಳ ಮೂಸಿಕೊರಿಸಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಉತ್ತೇಜಕ ಔಷಧ, ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ, ಚಹ, ಕೊಡಬಾರದು.

ವಾಂತಿಯೊಡನೆ ರಕ್ತ ಬರಹತ್ತಿದರೆ ಅದು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಸ್ರಾವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಬರ್ಫದ ಚೀಲ ಅಥವಾ ತಣ್ಣಗಿನ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು.

ಕುತ್ತಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಂಟಲೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ರೋಗಿಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥ ಮಲಗಿಸಿ, ಬರ್ಫದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ತಣ್ಣಗಿನ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುಬೇಕು. ಬಹಳ ಬಿಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಬಾರದು.

ಮೂಗಿನೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವ

ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಸಡಿಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನನ್ನು

ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತುಸು ಬಾಗಿ ಇಡಲು ಹೇಳಬೇಕು. ತಲೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಗಿಸಬಾರದು. ಕೆಡಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಡಬೇಕು. ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಬೇಕು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬರ್ಫದ ಚೀಲ ಅಥವಾ ತಣ್ಣಗಿರಿಸ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆಯೂ ಬರ್ಫ ಅಥವಾ ತಣ್ಣಗಿರಿಸ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಉಷ್ಣ ವೇಯ, ಉತ್ತೇಜಕ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು. ನೆಕೌಕ್ಟಿಕ, ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಉಸೀರಾಸವ, ಚಂದನಾಸವಗಳಂಥ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಹೆಲ್ಲುಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ

ಫಟಕದ ಪುಡಿ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು. ಬರ್ಫದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತ್ರಿಫಲಾ ಕಷಾಯದಿಂದ ಅಥವಾ ಜಾಜಮಲ್ಲಿಗೆ ತೊಪ್ಪಲದ ಕಷಾಯದಿಂದ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯೋನಿಯು ಹಿಂದಿಂದ ರಕ್ತ ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಹಿಂಕದ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತುಸು ಎತ್ತರ ಮಾಡಿ, ಕೆಳಬದಿಗೆ ಒಂದು ಗಾದಿಯ ಸುರುಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಡಲು ಹೇಳಬೇಕು. ಅವಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬರ್ಫದ ಚೀಲ ಅಥವಾ ತಣ್ಣಗಿರಿಸ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಅಡುಸಾಲದ ರಸ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಮ, ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಉಸೀರಾಸವಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಬಹಿಃಸ್ರಾವ

ಶರೀರದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಭಾಗವು ಗಾಯಗೊಂಡರೆ ಕೂಡಲೇ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹಿಃಸ್ರಾವವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶರೀರದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ, ರೋಹಿಣಿ, ನೀಲಿ ಮತ್ತು ಲೋಮಸಾಳಗಳು ರಕ್ತಾಭಿಸರಣದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ತ್ವಚೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಒಳಬದಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ

ರೋಮನುಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಗಾಯವಾದ ಕೂಡಲೇ ಆ ರೋಮನು
ನುಗಳಿಗೂ ಹರಿದು, ರಕ್ತವು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಗಾಯವಾದಲ್ಲಿ
ರೋಮಿನಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾಗಿ, ಅವುಗಳೆಂದಲೂ ರಕ್ತಸ್ರಾವವು.

ರಕ್ತಸ್ರಾವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು

ಗಾಯವು ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದು ರಕ್ತಸ್ರಾವವು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ,
ಗಾಯಗೊಂಡ ಕಠಿಣದ ಭಾಗವನ್ನು ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅಥವಾ
ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಹೆಬ್ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯ
ಬೇಕು. ಬೇರೆಬಿಟ್ಟು ಅರಿವೆಯ ಉದ್ದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಫಟಕದ ನೀರಿ
ನಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಗಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ೨೪ ತಾಸುಗಳ
ವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚಬಾರದು. ೨೪ ತಾಸುಗಳ ನಂತರ ಆ ಕಟ್ಟನ್ನು
ಬಿಚ್ಚಬೇಕು. ರಕ್ತ ಪತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿ ಪತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಬಿಸಿನೀರು ಹಾಕಿ ನೆನೆ
ಯಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಿಂಜದ ಅರಳಿಯನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ
ಹಿಂಡಿ, ಆ ಅರಳಿಯಿಂದ ಮುಗಿ ಗಾಯವನ್ನು ಒರೆಸಬೇಕು. ನಂತರ
ಸಂಗಜೀರಿಗೆ ಶುಡಿಯನ್ನು ಉದಾರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟು
ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅರಿವೆಯ ತುಣುಕಿಗೆ ಹಳೇ ಕುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ, ಗಾಯದ
ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಬೆಡಲ ಎಣ್ಣೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿ
ಯನ್ನು ಎದ್ದಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕಟ್ಟಿದರೆ ಗಾಯವು ಮಾಯವು
ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಧೂಳಿ ಬೀಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕರಬೇಕು.

ಗಾಯವು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದು ರಕ್ತಸ್ರಾವವು ಬಹಳವಿದ್ದರೆ

ರಕ್ತಸ್ರಾವವು ಬಹಳ ಇದ್ದರೆ ಫಟಕದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ
ಶ್ವೇತ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತೋಯಿಸಿ, ಮಡಿಕೆ ಹಾಕಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು
ಒತ್ತಿಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಬೇರೆಯವರು ಗಾಯದ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇಲಿಂದ
ಅಗಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಉದ್ದ ಅರಿವೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಯ
ವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಗಾಯವಾದ ಭಾಗವು ಕುಸು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ
ಅಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಗಾಯವಾದ ಕಠಿಣದ ಭಾಗವನ್ನು
ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಗಿಡಿಸಬಾರದು. ಕುಡಿಯಲು ಚಮಚಿ ಚಮಚಿ ತಣ್ಣೀರು

ಕೊಡಬೇಕು. ಬರ್ಫದ ಚೂರು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಕ್ತಸ್ರವಿಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿಯುವದು ಮತ್ತು ಶೀತ ಉಪಚಾರ ಅಂದರೆ ತಣ್ಣಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಿಡುವದು, ಇವು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಉಪಚಾರಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದಾಗುವ ಮುಷ್ಕರಿಣಾಮಗಳು

ಶರೀರದ ಉಷ್ಣತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವತ್ತಿ, ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗುವವು. ಮನುಷ್ಯನು ನಿಶ್ಚೇಷನಾಗಿ ಸ್ವೃತಿಸ್ವಪ್ನ ಸಂಭವವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾತನಾಡಲು ರಕ್ತಿ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ರಕ್ತಸ್ರಾವವು ಹೆಚ್ಚಾದಲ್ಲಿ ಮರಣವೂ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಗಾಯವಾದ ಕೂಡಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸೂಸಮಣ್ಣು ಉದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಧನುರ್ವರ್ತಮಂಥ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ರೋಗವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ತಗಲಿಸಬಾರದು.

೩. ಒಳೆಯುವದು (ಉಳುಕು)

ಒಳದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾವು ನೋವು ಇರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೈ-ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪು ಕಾವು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಭುಜದ ಕೀಲದ ಹತ್ತಿರ ಒಳದರೆ, ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸದಂತೆ. ಒಂದು ಮಾಲಾಕಾರದ ೩-೪ ಬೆರಳು ಅಗಲು ಇರುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊಳಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಒಳದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿಂಜದ ಅರಳೆಯ ಮಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ನೋವು ಬಹಳ ಇದ್ದರೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣಾಕೈಲ ಅಥವಾ ನೀಲಗಿರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಒಳದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಚ್ಚಿ ವಯಿಗೀಕಾವಿನಿಂದ ಕಾಪಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರಳೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಕಾಲು ಒಳೆದರೆ

ಅದೇಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಅಂಚೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು. ಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ ಗಾಂಧಿಯ ಸುರೋಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಅಟ್ಟಿ ಮಲಗಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮಾರಗೀತಾದ ಕೊಡಬೇಕು. ಕಾಲು ತಿಕ್ಕಿಸಬಾರದು. ಒಳೆದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಟಿಂಗನಾ, ಸಾರಂಗದಕೋಡುಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಅದರ ಗಟ್ಟಿ ರಾಡಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕಾಸಬೇಕು.

ಬೆಟ್ಟುಹತ್ತಿ ಜಾವು ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಒಬ್ಬ ಸಾರಂಗದಕೋಡು, ಗಂಟಿಂಗನಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಕಾಸಬೇಕು.

೪. ಸಂದು ಅಥವಾ ಕೀಲು ತಪ್ಪುವದು

ಎರಡು ಎಲಲುಗಳು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂಧಿಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಅಥವಾ ಆ ಎರಡೂ ಎಲಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಸ್ನಾಯುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವದರಿಂದ, ಸಂದು ತಪ್ಪುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಭುಜ, ಮೊಳಕ್ಕೆ, ತೊಡೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದು ತಪ್ಪುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂದು ತಪ್ಪಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಲಕಣ ವೇದನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಅವಯವಕ್ಕೆ ಚಲನವಲನ ಮಾಡಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಸಂದು ತಪ್ಪಿದ ಅವಯವದ, ಪಾರ್ಶ್ವದ ಅದರ ಜತೆಯ ಅವಯವವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದು ತಪ್ಪಿದವನನ್ನು ಮುಲಗಿಸಬೇಕು. ಸಂದು ತಪ್ಪಿದ ಅವಯವದ ಕೆಳಗೆ ತಲೆಗಿಂಬು ಇಡಬೇಕು. ಆ ಅವಯವವನ್ನು ಅಗಲಾಡಿಸಬಾರದು. ಸಂದು ತಪ್ಪಿದ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕದೆ, ಮಾಡಿದ

ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸುವುದು. ಕೀಲುತಪ್ಪಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಎಲಬನ್ನು, ಪುನಃ ಕೀಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ವೈದ್ಯರಿಂದಬೇಕೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕೇ ಹೊರ್ತು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರ ಕಡಿಂದ ಕೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು.

೫. ಅಸ್ಥಿಭಂಗ

ಅಸ್ಥಿಭಂಗ ಎಂದರೆ ಎಲಬು ಮುರಿಯುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ ಅಪಘಾತವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಸ್ಥಿಭಂಗದಲ್ಲಿ, ವಿಚಾರಣೆ, ಹಿಚಿತ, ಕಾಂಡಭಗ್ನ, ಮಜ್ಜಾಗತ, ಭಿನ್ನ, ವಕ್ರಗಳೆಂಬ ಭೇದಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಸ್ಥಿಭಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆರು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು.

(೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಸ್ಥಿಭಂಗ, (೨) ಮಿಶ್ರ ಅಸ್ಥಿಭಂಗ, (೩) ಚೂರ್ಣಭಂಗ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುತುಂಡುಗಳಾಗುವುದು, (೪) ಮರ್ಘಭಂಗ ಎಲಬು ಮುರಿದು ಅಂತರಿದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವಾಗುವುದು, (೫) ಮಜ್ಜಾಗತ-ಮುರಿದ ಎಲಬು ಅದೇ ಎಲಬಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು, (೬) ವಕ್ರಭಂಗ.

(೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಸ್ಥಿಭಂಗ:- ಎಲಬು ಮುರಿಯುವುದು. ಆದರೆ ಆ ಎಲಬಿನ ತುಣುಕು, ಹೊರಗೆ ಹಾಯುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಸ್ಥಿಭಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

(೨) ಸಂಯುಕ್ತ ಅಥವಾ ಮಿಶ್ರ ಅಸ್ಥಿಭಂಗ:- ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲಬು ಮುರಿದು, ಎಲಬಿನ ತುಣುಕು ಹೊರಗೆ ಹಾಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಎಲಬು ಋಕ್ಷು ಹೊರಗಿನ ಹವೆ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಖಂಭ ಉಂಟಾಗುವುದು.

(೩) ಚರಣಭಂಗ ಎಲಲು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಮುರಿಯದೆ, ಅನೇಕ ತುಂಡುಗಳಾಗುವವು.

(೪) ಮರ್ಯಾದೆಭಂಗ:- ಎಲಲು ಮುರಿದು ಅಂತರ್ದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವಾಗುವದು. ಸಕ್ಕಡಿ ಎಲಲು ಮುರಿದು ಪುಕ್ಕುಸಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಬಹುದು.

(೫) ಮಜ್ಜಿಗತ:- ಮುರಿದ ಎಲಲು ಅದೇ ಎಲದಿನೋಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಳ್ಳುವದು. ಎಲಲು ಮುರಿದು ಎರಡು ತುಂಡು ಆಗಿ, ಒಂದರ ತುದಿಯು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವದು.

(೬) ವಕ್ರಭಂಗ:- ಎಲಲು ಮುರಿಯದೆ, ಮನೆಯುತ್ತದೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಕ್ಕುಸಕ್ಕುಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎಲಲು ಮುರಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

(೧) ಎಲಲು ಮುರಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಾವು ಮತ್ತು ನೋವು ಇರುತ್ತದೆ.

(೨) ಎಲಲು ಮುರಿದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಸಮ ವಾತವೆಯು ಹತ್ತುವದ್ದು. ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ತುಸು ಎತ್ತರ ಆದರ ಹತ್ತರವೇ ತುಸು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಅದಂಕೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

(೩) ಮುರಿದ ಅವಯವದ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಗಲಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ ಕರ್, ಎಂಬ ಸಪ್ತವು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ.

(೪) ಮುರಿದ ಅವಯವವು ತನ್ನಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಜೋತಾಡತಕ್ಕವದು.

(೫) ಎಲಲು ಮುರಿದ ಅವಯವದ ಆಕಾರವು ತುಸು ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸವಾನವಾದ ಅವಯವದೊಡನೆ ಸರಿಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆಕಾರವು ಚಿಕ್ಕದಾದದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವದು.

ಅಸ್ತಿಭಂಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಾಯಗಳು

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರು, ಮುರಿದ ಎಲಲು ಕೂಡಿಸುವ ಹೆಚ್ಚುಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ಅವರು ಬರುವ ತನಕ, ಮುಂದಿನ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಲಬು ಮುರಿವ ಅವಯವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಎಲಬು ಮುರಿವ ಅವಯವವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಅರಳೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ನಂತರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ದೇವದ್ವಾರವ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಉದ್ದ ಅರಿವೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ದೇವದ್ವಾರದ ಪಟ್ಟಿ ಸಿಗದೆ ಹೋದರೆ ದಪ್ಪ ರಟ್ಟಿನ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಫಲಕಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೂ ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಬಿದರು ಸೀಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದನಂತರ, ಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವರು. ಈಗಿನ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶವರಗಳಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್ ರೇ (X ಕಿರಣ) ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಮುರಿವ ಎಲುವಿನ ನಿಜಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಡಾಕ್ಟರರು ಮುರಿವ ಎಲುವನ್ನು, ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಸುವರು.

ಎಲಬು ಮುರಿವ ಭಾಗವನ್ನು ಉಷ್ಣೆಯ ವಸ್ತುವಿಂದ, ಅಥವಾ ಕಂಬಳ ತುಕಡಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಬೇಕು.

ಎಲಬು ಮುರಿವಾಗ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳು

(೧) ಎಲಬು ಮುರಿವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(೨) ಡಾಕ್ಟರರು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು.

(೩) ರಕ್ತಸ್ರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೋದಲು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಉಪಾಯ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(೪) ಎಲಬು ಮುರಿವ ಅವಯವವನ್ನು ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ಇಡಲು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

(೫) ಎಲಬು ಮುರಿವ ಅವಯವವು ಜೋತಾದಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಆಧಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕಲೆಬುರುಡೆಯ ಎಲುಬು ಮುರಿವರೆ

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅರ್ಥವೇ; ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಗಾಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮೃತಿ ಬಹಳವೂಡಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೇದಾಗಿ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕರೆಬೇಕು. ಅವರು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ಗಣ್ಯ— ರೋಗಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಮಲಗಿಸಿ ಅವನ ಕಲೆಯನ್ನು ಧಡಕ್ಕಿಂಕಲೂ ಕುಸು ಕೆಲಗೆ ಅಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೋರಿಕೌಪ್ಪಡಿ ಅಥವಾ ಸಂಗಜೀರಿಕೃಡಿ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ, ಅಥವಾ ಸಾಧಾ ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಗಾಯವನ್ನು ತೊಳೆದು ಅವರೆಯಿಂದ ಒರೆಸಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅರಳೆಯನ್ನುಟ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಕಟ್ಟು ಬಹಳ ಬಿಗಿಯಾಗಬಾರದು. ರೋಗಿಯ ಸಾವಗಲಗೆ ಬಜಪುಡಿ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿನೀರಿನ ರಬ್ಬರ ಬೀಲಗಳನ್ನು, ಅಥವಾ ಬಿಸಿನೀರು ತಂದು ರುತ್ತಮು ಗಟ್ಟಿ ಒಡಚು ಹಾಕಿದ ಬಾಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಂತಿ ಇದ್ದಿದ್ದೆಂದರೆ, ಕಾಫಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಉತ್ತೇಜಕ ವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಅವನನ್ನು ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುವದೇ ಅದಲ್ಲ ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅವಕ್ಕೆ ಕಂಡಲ್ಲಿ, ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತಕೇತುರ, ಹೇಮಗರ್ಭಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಗದ್ದದ ಎಲುಬು ಮುರಿವರೆ

ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಬರ್ಭದ ಚೂರು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೃವಣ ಆಕಾರದ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಗದ್ದದ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿರುದ್ಧ ದಿಶೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳ ಹತ್ತರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪದರು ಕೂಡಿಸಿ ಸೇಫಟಿ ಪಿನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪಳೆಲುಬು ಮುರಿವರೆ

ಪಳೆಡಿಯ ಕೆಳಗಣ ಎಲಬು ಮುರಿವರೆ ಪುಪ್ಪುಸ ಯಕ್ಕತ ಪ್ಪೀದ ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಆಘಾತದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇನು ಪಕ್ಕಿಲ-
ವುಗಳು ಮುರಿಯುವ ಸಂಭವ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:- ಅಸ್ಥಿಭಂಗವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ದೋನ ನೋವು ಇರು-
ತ್ತದೆ. ಶ್ವಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಥಳದ
ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಶ್ವಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಬೇಕು. ಆಗ
ಅಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಎಲುಬಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳು ಘರ್ಷಣನಾವದಷ್ಟು ತಿಳಿದು-
ಬರುತ್ತದೆ. ಪುಪ್ಪುಸಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಉಗುಳನ ಗೂಡ ರಕ್ತಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪಚಾರ:- ಅವನ ತಲೆ ಮತ್ತು ಎದೆಗಳು ತುಸು ಎತ್ತರವಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಗ್ಗಲುಮಾಡಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ಅರಿವೆ
ಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಬೇಕು. ತಿನ್ನಲಕ್ಕೆ ಒರ್ಲೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಲುಬು
ಮುರಿದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಬರ್ಫದ ಚೀಲವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಎದೆಯ ಮಧ್ಯ
ಭಾಗದಿಂದ ಬೆನ್ನೆಲುವಿನವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಇರಬೇಕು.

ಎಲುಬು ಮುರಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಪಿಕಿಂಗ್ ಸ್ಲಾಸ್ಟರದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ-
ಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅರಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.
ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಿದ್ದರೆ, ಕುರ್ದಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ
ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು. ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವದು.

ಬೆನ್ನೆ ಲುಬು-ಮಣಿ ಎಲುಬು ಮುರಿದರೆ

ಮಣಿ ಎಲುಬು ಮುರಿಯುವದರಿಂದ, ಸುಸುಮ್ಮನಾಡಿ ಹಾಗೂ
ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ
ಇರುವ ಮಣಿ ಎಲುಬು ಮುರಿದರೆ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವದುಂಟು. ಮಣಿ
ಎಲುಬು ಮುರಿದರೆ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಶರೀರದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಾಘಾತವಾಗುವದು.

ಉಪಚಾರ:- ಮುರಿದ ಎಲುಬನ್ನು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ
ಹೋಗಬಾರದು. ಮೊದಲು ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲು ಹೇಳಿರಿ. ಬಿಸಿ
ಬಿಸಿ ಶಾಖೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ನೀರಿನ ರಬ್ಬರ
ಚೀಲವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಕಂಬಳಿ ಹೊಚ್ಚಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಮಲಗ
ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೇ

ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಂಥ ಘನಯ ಮೇಲೆ ಬೆನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಅಂದರೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ತೊರಿಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸ ಬಾರದು.

ಕಟಿ ಅಸ್ತಿಭಂಗ

ಈ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ, ಮೂತ್ರಾಶಯ ದೊಡ್ಡಕರಳು ಮೊದಲಾದ ಅಂತಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಸಂಭವ ಬಹಳ ಇದೆ. ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಿ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಿಲ್ಲಿಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಟಿ ಎಲಬು ಮುರಿದಾಗ ಆಗುವವು. ಮೂತ್ರಾಶಯಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂತ್ರದಗೂಡ ರಕ್ತವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪವಾದ :- ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸುವದು. ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಅಗಲು ಅರಿವೆಯನ್ನು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳನ್ನು ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿಗೊಂಟು ಹಾಕಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಿಂಬಡ ಆರಂಭ ಮಾಡಿ ಭುಜವನ್ನೆಗೆ ಆಗುವಂತೆ ಎರಡು ಫಲಕಗಳನ್ನು ಶರೀರದ ಎರಡೂ ಬದಿಗೂ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಫಲಕಗಳು ತುಸು ಉದ್ದ ಇದ್ದು ಪಾದದ ಕೆಂಪಲೂ ತುಸು ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು.

ಜತ್ತುವಿನಭಂಗ (ಕೊರಳಿಲುಬು)

ಈ ಎಲಬು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಎಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಬಲಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲಬು ಮುರಿದಾಗ, ಮೊದಲು ಶರ್ಟನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಮುರಿದ ಎಲಬಿನ ಕಡೆಯ ಕೊಂಕಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಅರಿವೆಯ ಸುರಳಿ ಯನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ಬದಿಯ ಭುಜವನ್ನು ಸಕ್ಕಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ, ಭುಜ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕಡಿ ಕೂಡಿಯೇ ಆಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಟ್ಟಿನ ಒಂದೊಂದು ಸುತ್ತನ್ನು ಬೆನ್ನು ಕಡಿಂದ ಆ ಮುರಿದ ಎಲಬಿನ ಮೇಲೆ ತಂದು ಮುಂದೆ ಹಾಯಿಸಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಒಂದು ಅಗಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರಮಾಡಿ, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊಳಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮುರಿದ ಎಲಬಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಭುಜಾಸ್ಥಿ ಭಂಗ

ಭುಜದ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ, ಮೈಮೇಲಿನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವಂತೆ ತೆಗೆಸಬೇಕು. ಒಂದು ಮೇಲೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರುವ ತ್ವಿಡ್ವಿಮೆಂದರೆ ಕತ್ತರಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಬಿಡಬೇಕು. ಮುರಿದ ಎಲಬನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ತುದು ಜಗ್ಗು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಿಂಜದ ಅರಳೆಯನ್ನು ಡಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ತಿಳುವಾವ ಬೇವದವ್ವಾರದ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಭುಜವು ಆಗಲಾದಬಾರದೆಂದು ಮೊಳಕ್ಕೆಗೆ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಅಗಲ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು ಅದರಿಂದ ಕೈ ಜೋತಾದದೆ, ಜೋಳಗೆಯ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲ ಉಳಿಯುವದು.

ಅಗ್ರಬಾಹುವಿನ ಆಸ್ಥಿ ಭಂಗ

ಅಗ್ರಬಾಹು ಎಂದರೆ ಮೊಳಕ್ಕೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಲಬುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಎಲಬುಗಳು ಮುರಿಯಬಹುದು. ಮುರಿದ ಎಲಬುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಅರಳೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಫಲಕಗಳು ಮೊಳಕ್ಕೆ ಕೀಲ ಓಡದು ತುದಿಬೆರಳಿನ ವರೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರಬೇಕು. ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿರವನ್ನು ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಮೊಳಕ್ಕೆಗೆ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಅಗಲ ಅರಿವೆ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮುಂಗೈ ಮತ್ತು ಹಸ್ತದೊಳಗಿನ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ

ಮುಂಗೈ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗುವಂತೆ, ಎರಡು ಫಲಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರಳೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮುಂಗೈಯನ್ನು, ಮಾಲಾಕಾರದ ಅಗಲು ಅರಿವೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತೊಡೆಯ ಎಲಬು ಮುರಿದರೆ

ಅವನನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಒಬ್ಬರು ಮುರಿದ ತೊಡೆಯ

ಮೇಲ್ವಾಗಿರುವವನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಜೀರೋ-
ಬ್ಬರು ಅವನ ಸಾವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು. ಆಗ ಮುಂದೆ ಕಾಲ
ಬೇರೆ ಕಾಲಿನನ್ನೇ ಉದ್ದವಾಗಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದ ಸಂತರ, ಬಗಲು
ಹಿಡಿದು ಸಾವದ ತನಕ ಬರುವಂತೆ ಒಂದು ಫಲಕ, ಮೊರಬದಿಗೆ—
ತೊಡೆಯ ಒಳಬಾಜೂದಿಂದ ಸಾವದ ವರೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು
ಫಲಕ . . . ನೊಡಲು ಮುಂದೆ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು, ಆ
ಮೇಲೆ ಫಲಕಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕಟ್ಟಬೇಕು. ಕಟ್ಟುವವುಗಳಲ್ಲಿ
ಬಗಲು ಮತ್ತು ತೊಡೆಯ ಸಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕ ಅರಿನೆಯ ಸುರೂ
ಮಾಡಿ ಇಡಬೇಕು.

ವೊಳಕಾಲ ಎಲುಬು ಮುರಿದರೆ

ವೊಳಕಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಎಲುಬುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಲನ್ನು
ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಆ
ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವಂಥ ಆಕಾರದ ಎರಡು ಫಲಕಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ
ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಫಲಕಗಳು ವೊಳಕಾಲಿನಗಿಂತ
ತುಸು ಉದ್ದವಿರಬೇಕು. ಕಾಲು ಅಗಲಾಡಿಸಬಾರದು. ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದ
ಎರಡೂ ಕಾಲು ಜೋಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಡಬೇಕು.

ಸಾವದ ಎಲುಬು ಮುರಿದರೆ

ಆರಳಿ ಸುತ್ತಿದ ಎರಡು ಫಲಕಗಳನ್ನು ಸಾವದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೆಳಗೆ
ಒಂದು ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಸಾವದ ಕೆಳಗಿನ ಫಲಕ ತುಸು ಉದ್ದ
ಇರಬೇಕು. ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೬ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದು

ಮುಳುಗದವನನ್ನು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕಸರು, ಕೆಸರು ಸಿಕ್ಕಿ-ಇಂಡಿ ದ್ದರೆ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಮೈ ಮೇಲಿನ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯ-ಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಡಬ್ಬು ಮಲಗಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಪುನಃ ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ೫-೬ ಸಲ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಪುಪ್ಪುಸಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಸೀರು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉಸಿರಾಡಿಸುವದು ನಿಂತಿದ್ದರೆ, ಅವನನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸನನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಕೃತ್ರಿಮ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸನದ ರೀತಿ

ರೋಗಿಯನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಸಲ್ಪು ಹೆಚ್ಚು ಅಗಲು ಉಳ್ಳ ದಿಂಬು ಇಡಬೇಕು. ನಂತರ ಒಬ್ಬರು ಅವನನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಜಗ್ಗಿ ಅರಿವೆಯಿಂದ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು, ಅವನ ತಲೆಯ ಹತ್ತರ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಆ ರೋಗಿಯ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ತಾನು ಕೂತಕಡೆಗೆ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎರಡು ಸೇಕಂದು ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ ಅವೆರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಒಯ್ದು ಎದೆಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಪುನಃ ೧-೨ ಸೇಕಂದು ಬಿಟ್ಟು ಕೈಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಮುಲೆ ಒಯ್ಯುವದು. ಕೆಳಗೆ ಬಿಡುವದು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಿನಿಟಿಗೆ ೧೫ ಸಲ ಮಾಡುವದು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವತನಕ ಇದರಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇಗ ನಿರಾಶೆಯಾಗಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬದುಕಿದ್ದುಂಟು. ರೋಗಿಯು ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚೀಲ ಇಡಬೇಕು. ಅವನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಹೊಚ್ಚಬೇಕು. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲು ಮರೆಯಬಾರದು.

2 ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು

ಗಂಟಲದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥ ಸಿಕ್ಕು ಅಡ್ಡ ಕೊತರಿ

ಯುಕ್ತಿಯಾದ ಬೆರಗಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಗಂಟಲಿಗೆ ನೋವು. ಗದಂತೆ ಉದ್ದು ಚಪುಟಗಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೀಲೆ ಮೃಗಿಗೆ ಗುದ್ದಬೇಕು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಪದಾರ್ಥ ಹೊರಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮೃಗಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಅವನಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿ, ಪಲ್ಲೆ, ಪಾಲು, ತತ್ತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಪೆಸರುಬೇಳೆಹು. ಬಾಯಿಸ ತುದ್ದು ಕೊಡಬೇಕು. ಬಟಾಟ ಕಾದಿಸಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ ಪದಾರ್ಥವು ಮಲವಾಗುವ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮನವಬದ್ಧ ಸ್ವಾಭಿ ಮುಖ್ಯನಾ ಭಿಷ ನ್ಯಾತ್ ಮದ್ಯಂ ವಾಸೀಯಂ ವಾ ವಾಯುಯೇತ್ ಎಂದು ಸುಶ್ರುತಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊಳೆ, ಕಾಜು, ಬಾಚಣೆಗಳನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದರೆ:- ಜುಲಾಬು ಕೊಡಲೇ ಬಾರದು. ಅಕ್ಕಿಯ ಗಂಜಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಶೀತರಣೆ, ತತ್ತಿ, ಪಾಲು, ಬಟಾಟ ಪಲ್ಲೆ, ಬ್ರೆಡ್ ಹಾಲೊಗಿನ ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ವಿಜಾತೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವ ತನಕ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥ

ಮೂಗಿನೊಳಗೆ ಕಡಲೆ, ಹುಣಸೀಪ್ಪು, ಹರಕುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂಟು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಯಿ ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ ಪದಾರ್ಥ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಆಗ ಉಸುರಿನ ವೇಗದಿಂದ ಒಳಗಿನ

ಪದಾರ್ಥವು ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ವಾಂತಿಯಾಗುವದ-
ಕ್ಕಾಗಿ ತುಸು ಉಪ್ಪು ಕೂಡಿಸಿದ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.
ವಾಂತಿಬಂದ ಕೂಡಲೇ ತುಸು ವೇಳೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಆ ಮೇಲೆ ವಾಂತಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಬೇಕು. ವಾಂತಿಯಾಗುವಾಗ, ಆ ಪದಾರ್ಥವು
ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರಿದ್ದರೆ
ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದರೂ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಡಾಕ್ಟರರದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಬೇಕು.

ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ದ್ರವ್ಯ

ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹರಳು ಅಥವಾ ಬಟಗಡಲೆ, ಕಡಲೇಕಾಳು ಹೋಗಿದ್ದರೆ,
ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ಜೀಕಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ನೀರಿನಗೂಡ ಆ ಪದಾರ್ಥ
ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೊರಗೆ ಬಾರದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಉದ್ದ
ಚಿಮುಟಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವಂತೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಇವಾವು
ರಂದಲೂ ಆಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಳ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತುಸು
ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, ಮೇಲೆ ಆರಳೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಅವಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಂಡ
ಬೇಕು.

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಸರು—ಉಸುಕು ಬಿದ್ದರೆ

ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು
ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರುವಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅರಳಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಸ್ವಚ್ಛ ಅರಿವೆಯ ತುಡಿ-
ಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿ ಕಸರು ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಬೋರಿಕ್ ಪುಡಿ ಹಾಕಿದ
ನೀರಿನಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು.

ಕಸರು ಬಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಎಣ್ಣೆಯ ೩-೪ ಹನಿಗಳನ್ನು ಬಿಡ-
ಬೇಕು.

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಣಗಳು ಬಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರಕಡೆಗೆ
ಹೋಗಬೇಕು.

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದ ನೀರು ಕಲ್ಪಾಯಲು ಸಿದ್ಧವಿದ್ದರೆ, ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಬೇಕು.

ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರಿವೆ ಪಟ್ಟಣವಾಡಿ ತುಸು ಕಾವು ಕೊಡಬೇಕು.

೮ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದು

ಉರುಲು ರಾಕಿಕೊಂಡದ್ದು ತೀವ್ರ ಕೂಡಲೇ, ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ತುಸು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲು ಇರುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ನೈವೇಲೆ ಅರಿವೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಜಗ್ಗಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಕೃತ್ತಿಮ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಅದನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಸ್ಥಿಲಿಂಗ ಸಾಲ್ಪ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಎದೆ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಪಬೇಕು. ಬಜಿ ಪುಡಿ ಕಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಬೇಕು.

೯ ಸುಡುವದು

ಆಕಸ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶರೀರದ ಭಾಗವು ಸುಡುವದುಂಟು. ಸುಡುವದರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ, ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವದು.

೧. ದ್ವೀಪ ಹತ್ತಿ ಕ್ಷಣಿಯು ಕೆಂಪಾಗುವದು. ೨. ಹೆಚ್ಚು ಸುಟ್ಟು ಕ್ಷಣಿಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಗುಳ್ಳುಗಳೇಳುವವು. ೩. ಮಾಂಸಲ ಭಾಗವು

ಕರ್ತೃಗಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವದು. ೪. ಶರೀರದ ಬಹು ಭಾಗವು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಶರೀರದ ತುಂಬ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ೫. ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಚಯವಾಗುವದು.

ಉಪಚಾರ:— ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರಿ ನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಸುಟ್ಟಭಾಗದ ದಾಹವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು. ಅರಿವೆ ತೆಗೆಯುವಾಗ, ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಒಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರಿವೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಬೋರಿಕ್ ಪುಡಿ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ನೆನೆಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆ ಸ್ನಾನ ಯಿಂದಿನ್ನೆನೆಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ತಿನ್ನುವ ಸೋಡಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ತೆಗೆಯುವದು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ:— ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿನೀರು, ಒಳ್ಳೆ ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಸಮಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎರಡನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಬೊನಿಕ್ ಆಯಿಡ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಕೋಯಿಸಿ, ಸುಟ್ಟಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯ ಮಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸಾಧಾರಣ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಬಹಳ ಬಿಗಿ ಕಟ್ಟಬಾರದು. ೨೪ ತಾಸುಗಳ ನಂತರ ಬಿಚ್ಚಿ ಪುನಃ ಹೊಸ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಎಚ್ಚರಿಕೆ:— ತಲೆ, ಮುಖ, ಕುತ್ತಿಗೆ, ಎದೆ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗಳ ಭಾಗವು ಸುಟ್ಟರೆ, ವಿಕೀಷ ಆಪಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯುವದು. ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಎಸರು ನೀರು ಬಿದ್ದು ತ್ವಚೆಯು ಸುಟ್ಟರೆ ಇದಕ್ಕಾದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳು

(೧) ಸುಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸುವದು. (೨) ಸುಟ್ಟ ಗುಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬಾರದು. (೩) ಸುಟ್ಟ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹವೆ ತಾಕದಂತೆ

ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. (೪) ಅವನಿಗೆ ಕಾಂಠೆ ಚಹ ಕೊಡಬೇಕು. (೫) ಕಾರಣ' ಅಯಿಲ', ಒಳ್ಳೆಗ್ಲೆ, ದಿಡಲ ಎಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೧೦ ವಿಷ್ಣುತಿ

ವಿಷ್ಣುತಿ ಎಂದರೆ ವಿಚ್ಛೇದಕವ್ಯವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು.

(೧) ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯ (೨) ಗ್ಲಾಢಿ (೩) ಅಶಕ್ತತೆ (೪) ಮಿದುಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ತಾಳುವದು (೫) ರಕ್ತಜ (೬) ಮಧ್ಯವ ಪರಿಣಾಮ (೭) ಮಾದಕ ವಿಕರಣ (೮) ಅತಿ ಉಷ್ಣತೆ (೯) ಅತಿಶೀತ (೧೦) ಉನ್ನಾದ, ಅಪಸ್ವಾರ.

ಎದೆ, ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ತಾಳುವದರಿಂದ

ಶ್ವಾಸನಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥ ಯೋಗಿ ಸಿಕ್ಕುವದರಿಂದ, ಹನೆಯಾಡದಂಥ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿ ಕೂಡುವದರಿಂದ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದರಿಂದ, ದುಷ್ಟ ಹನೆಯನ್ನು ಉಸಿರಾಡಿಸುವದರಿಂದ, ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟು. ಆ ಆ ಕಾರಣಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವದು.

ಗ್ಲಾಢಿ

ಶಾರೀರಿಕ ಮಾಪನಿಕ, ಅಶಕ್ತತೆ, ಉಪವಾಸ, ರಕ್ತಸ್ತ್ರಾವ, ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಗ್ಲಾಢಿ ಬರುವದುಂಟು. ಗ್ಲಾಢಿ ಎಂದರೆ ಮೆಟ್ಟು ಬರುವದು.

ಉಪಚಾರ :— ಮೈಮೇಲಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಚ್ಛ ಹವೆಯಾಡುವಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ತುಸು ಕೆಳಗೆ ತಲೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ವೋರಿಯ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಸೂತ-ಶೇಖರ, ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಸ್ವಚ್ಛ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಬಿಸಿ ದ್ರವ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಸೂತಶೇಖರ, ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಿದುಳಿಗೆ ಭಕ್ತೆಯಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು. ಮುಕ್ತಾಭಸ್ಮ, ಮುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ಕಾಮ-ದುಧಾ, ಸೂತಶೇಖರಗಳನ್ನು ನೆಲ್ಲಿವಾಕಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಣೆಗೆ ಕೋಲನ್‌ವಾಟರದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ರಕ್ತಸ್ರಾವವನ್ನು ಮೊದಲು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಹವೆಯಾಡುವಂಥ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ನಾಡಿಗಳು ಮಂದವಾದರೆ ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತ ಸೂತಶೇಖರ ಹೇಮಗರ್ಭ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೈಕಾಲು ತಣ್ಣಗಾದರೆ ಕಾಸಬೇಕು. ಹಣೆಯಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಮದ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಬ್ಬರು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅವನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೊಡದಿಂದ ತಣ್ಣೀರು ಸುರುವಬೇಕು. ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಅತಿ ಉಷ್ಣತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತಂಪು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಗಾಳಿ ಹಾಕಬೇಕು. ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸಕ್ಕರೆ

ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಲಾಭೀರಸದ ಧಾನಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ತಗ್ಗೇರಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಡಬೇಕು.

ಅತಿ ಚಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚೀಲವಿಂದ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಬಜಿಪುಡಿ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕುವುದು. ಅಲ್ಲದ ರಸದಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು.

ಮಾದಳ ವಿಷಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ

ಯಾವ ವಿಷವು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷವಿಶಿಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ, ಕೆಳಗೆ ಒರೆದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಾಂತಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ: ಹತ್ತು ಟೊಸು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ೧-೨ ಚಮಚಿ ಸೂಗವೆಯ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಟೊಸು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ೬ ಚಮಚಿ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದಲೂ ವಾಂತಿಯಾಗಿ ವಿಷವ ತೀವ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗುವಂಥ ವಿಷವು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ವಾಂತಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಔಷಧ ಕೊಡಬಾರದು. ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈ, ತುಟಿ, ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಕಲೆಗಳು ಕಂಡರೆ, ಅವನು ಕೆಟ್ಟ ವಿಷವನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಂಡಿರುವನೆಯೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಜುಲಾಲು ಆಗುವದಕ್ಕೆ:— ೧ ಟೊಸು ಟೆಡಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಇಚ್ಛಾಭೇದಿಯ ೧-೨ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನಗೂಡ ಕೊಡಬೇಕು.

ಉತ್ತೇಜಕ:— ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸೂತಶೇಖರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಿಸಿನೀರಿನ ಮತ್ತು ತಣ್ಣೀರಿನ ಎನಿಮಾ ಅವಲುಬದಲು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಪಾಪಶಾಮಕ:— ಹಾಲು, ತಪ್ಪಿ, ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

೧೧ ಗಾಯಗಳು

ರೇಯುರ ಜ್ವೇಡು ಕೋಯಲಿ ವೊದಲುಗೊಂಡು ಅನೇಕ ವಿಧ ದಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಪುಟ್ಟು ಅಥವಾ ಭಯಾನಕ ಗಾಯಗಳಾಗುವಂತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾದಾ ಮತ್ತು ಪಿಷಯುಕ್ತ ಗಾಯಗಳೆಂದು ಎರಡು ಭೇದ ಮಾಡಬಹುದು. ಗಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

೧. ಗಾಯವೆಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲು ಅವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ೨. ಜಂತುನಾಶಕ ಔಷಧ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವದು. ೩. ಗಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳಿ ಹೊಲಿಸುವುದರಂತೆ ಡ್ರೈಸಿಂಗ ಮಾಡುವದು. ೪. ಅಪರವಿದ್ಧರೆ ಗಾಯದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಡುವದು. ೫. ಗಾಯಗೊಂಡು ಮೂರ್ಛ ಬಂದರೆ, ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವದು. ಗಾಯವನ್ನು ತೊಳೆಯುವವರು ಮೊದಲು, ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಸಿನೀರು ಸಾಬಾಣಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ೫೦ಕ್ಕೆ ೧ ಈ ಸ್ರಮಾಣದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಬಾಲಿಕ್ ನೀರಿನಿಂದ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗಾಯವನ್ನು ಓಡಿಯುಗೊಳ್ಳು.

ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಗಾಯವನ್ನು ತೊಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಕ್ಯುಸಿಕ್ಯ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎಸರು ಬರುವ ತನಕ ಕಾಸಿ ಅರಿಸಿದ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಕ್ತವಿದ್ದರೆ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ನೀರಿಗೆ ಒಂದು ಹಸಿ ಕಾರ್ಬಾಲಿಕ್ ಆಸಿಡ್ ಅಥವಾ ೧೦ ತೊಲಿಗೆ ೧ ಗ್ರೇನು ರಸಕರ್ಪೂರ ಅಥವಾ ಒಣ್ಣೆ ಬರುವಷ್ಟು ಪ್ರೋಟ್ರಾ ಪರಸಾಂಗನೇಟಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಜಂತುನಾಶಕ ನೀರನ್ನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವರೊಳಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಅರಳಿಯನ್ನು ತೋಯಿಸಿ, ಆ ಅರಳಿಯಿಂದ, ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಮೆಲ್ಲನೆ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಗಾಯದಲ್ಲಿ ಕಸರು ಇರಗೊಡಬಾರದು. ಗಾಯ ತೊಳೆದನಂತರ, ಔಷಧೀ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ ಹುಡಿದ ಅರಳಿಯಿಂದ ಗಾಯವನ್ನು ಒರೆಸಿ ತೆಗೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ದಪ್ಪ ಸ್ವಚ್ಛ ಅರಿವೆ ತುಣುಕಿಗೆ, ಹಳೇ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಅದರ

ಮೇಲೆ ಅರಳಿಯನ್ನೆಟ್ಟು ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಗಾಯವು ತುಸು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಮೋರಕಾಗಾಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ ತೆಗೆದು ಒಂಡಿ ಅ ಒಳಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೂಕಿ ಇಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಪುನಃ ನೀವಲಿನಂತೆ ಡ್ರಿಸಿಂಗ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಾಯವು ಚಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಿಂಬಿನ ತುಕಡಿ ಇಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಗಮಾ ಸ್ನಾಪ್ಪರ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾ ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಎಣ್ಣೆ ರೋಪಣ ಕೈಲ ಹಚ್ಚಿ ಡ್ರಿಸಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಅರೋಗ್ಯವು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅರಳಿ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದರೂ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೀವು ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಗಸಿ ಅಥವಾ ಕಣಕವ ಪೋಟೇಸನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕೀವು ಬನಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಾಯವನ್ನು ೨೪ ತಾಸುಗಳ ನಂತರ ಉಚ್ಚಿ ಪುನಃ ತೋಳೆದು ಡ್ರಿಸಿಂಗ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಪಟ್ಟಿಯು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ದೀಪಣಿ ನೀರಿನಿಂದ ನೆನಿಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ತಗೆದಲ್ಲ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಅಥವಾ ದನಗಳು ಕೋಡಿ ನಂದ ಇರಿದು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಗಾಯವಾಗಿ ಕರುಳು ಹೊರಬಿದ್ದರೆ ಡಾಕ್ಟರರು ಬರುವ ವರೆಗೆ, ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿದ, ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ನೋಣಗಳು ಕೂಡದಂತೆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸ್ವಚ್ಛ ಚಾದರವನ್ನು ಹೊಚ್ಚಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಬಾಟ್ಟಿ ಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ನಿಷಯುಕ್ತ ಗಾಯವನ್ನು ರಸಕರ್ಪೂರ ಹಾಕಿದ ಲೋಕನದಿಂದ ತೋಳೆದು ಡ್ರಿಸಿಂಗ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೀವು ಅಗದಂತೆ ಜಾಗೃತರಬೇಕು.

ಗಾಯವು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿರಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಯವಾದಾಗ ಹೇಳಿದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಡಾಕ್ಟರರು ಬರುವ ತನಕ, ಮಾಡಬೇಕು.

ತೃತೀಯ ಖಂಡ

ವಿಷಯ ಚಿತ್ರಣ

ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವದರಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವದರಿಂದ, ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವು ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿ ದೆಯೋ ಅದು ವಿಷ. ನಾಗರಹಾವು ನೊಂದಲಾದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಂಶದಿಂದಲೂ ವಿಷಬಾಧೆಯಾಗಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಅದರಂತೆ, ಅಸಿಡ್ ಕುಡಿದು, ಅಥವಾ ಅಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋದರೂ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಉಪಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಕ ಗಳು ತಪ್ಪುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ ಹೋಗಿದ್ದರೆ:— ಒಮ್ಮೆಲೇ ಜುಲಾಬು ಆಗು ವದು. ವಾಂತಿಯಾಗುವದು. ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸೆಳೆತ. ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ನೋವು, ಭ್ರಮೆ, ಎಚ್ಚರತಪ್ಪುವದು ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗುವವು. ವಿಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ನಿಶ್ಚಿತ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದಾಗ, ಅವನ ವಾಂತಿ ವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಜಿನ ಗ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ವಿಷವು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಬಾರದೆಂದು ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸಾಸಿವೆ ಅಥವಾ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರಿನಿಂದ ವಾಂತಿಮಾಡಿಸಬೇಕು, ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಬೇಕು. ವಿಷ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. (೧) ವಿಷವನ್ನು ಹೊರಗೆಹಾಕುವದು. (೨) ವಿಷದ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗದಂತೆ ವಿರುದ್ಧ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದು. (೩) ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು ವಿಷದ ಪರಿಣಾಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವದು.

ಅಪೂರ್ಣ

೪ ರಿಂದ ೮ ಗುಂಜ ಅಪೂರ್ಣ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗುವದು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅರ್ಧತಾಸಿನನನಂತರ ಅದರ

ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು. ಅಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರು ೨೪ ತಾಸು ಬದುಕಿ ದರೆ ಮುಂದೆ ಗುಣವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರಿಗಾಗುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ನೋರಿಯು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರೀಭಾಯಿಯು ಬರುವುದು. ಉಸಿರಾಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಮಂದವಾಗಿ, ಫರಫರ ಅಂಕಧ್ವನಿಯೂ ಆಗುವುದು. ನೊವನೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಂಗು ಬರಪತ್ತಿ ಆನಂಕರ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಗುವುದು. ನಾಡಿಗಳು ಮಂದವಾಗುವವು. ಕಣ್ಣಿಗ್ಲೋಬಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು ಅಕುಂಚನ ಹೊಂದುವವು. ಕಿರಿದವು ಹಗ್ಗಾಗುವವು.

ಉಪಚಾರ : ಅವನನ್ನು ಮಲಗಗೊಡಬಾರದು. ನಿವ್ರೆ ಬಾರದಂತೆ ಕುಪಾಯಗಂನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ನೋರಿಯ ಮೇಲೆ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಉಗ್ಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವನು ಕುಡಿಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನೊದ ಎ ವಾಂತಿಗಾಗಿ ಔಷಧ ಕೊಡಬೇಕು.

೧೦-೧೨ ಔಸು ನಿರೀನಲ್ಲಿ ೧೫ಮುಚೆ ಸ್ವಾನೆಪುಡಿ ಅಥವಾ ೨೫ಮುಚೆ ಉಪ್ಪು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅವನ ಗಂಟಲದಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಹಾಕಿ ಇಲ್ಲವೆ ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ವಾಂತಿಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಮುಕ್ವಾಶ್ ಮಾಡಿಸುವುದು. ೧೦-೧೨ ಔಸು ಬೇಸನಿನಲ್ಲಿ ೧೦ ಗ್ರೇನು ಶೋಷಿಣ ಪರಮಾಂಗನೇಟು ಹಾಕಿ ಆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

- ೧. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ, ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಡಬೇಕು.
- ೨ ಅಖ್ರೊಸಿಸ್ ಸರ್ವೆಟೈಕ್ರಿ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಅತಿಮಹತ್ವದ ಗುಣಕಾರಿ ಔಷಧ.
- ೩. ಕೈಕಾಲು ಹಣ್ಣುಗಾಡಲ್ಲಿ ಕಾಸಬೇಕು. ಬಜಪುಡಿ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು.
- ೪. ಅಪಕ್ವವೆನಿಸದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಕ್ಯಾಸೋಚ್ಚ್ಚಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.
- ೫. ಕಾಕೋಡಿಂಥ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಸಬೇಕು. ೧-೨ ಕಪ್ಪು.

ಭಾಂಗು ಮತ್ತು ಗಾಂಜಿ

ಭಾಂಗು ಮತ್ತು ಗಾಂಜಿ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಗಾಂಜಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಂಗು ಅಂದರೆ ಗಿಡವ ಒಂದಾದ ಎಲೆ. ಗಾಂಜಿ ಎಂದರೆ ಒಣಗಿದ ಪೂವಿನ ಪುಡಿ. ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಅತಿಯಾದರೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಮಾತನಾಡುವರು. ಅಸರ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗುವವು. ಗುಂಗು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪಚಾರ:- ವಾಸುಕ ದೇವಫ ಕೊಡಬೇಕು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಸುರುವುದೇಕು. ಮಲಗಬೇಕಾದುದು. ಮೇಲಾಗಿದವ ತೊಪ್ಪಲದ ರಸ ಎರಡು ತೆಲೆ ಕುಡಿಸಬೇಕು. ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕು ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಜಜ್ಜಿ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಬಟ್ಟೆಗಳ ರಸದ ಅಂಜನವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ತಂಬಾಕು

ತಂಬಾಕು ಹತ್ತಿದಾಗ - ಮೊದಲು ವಾಂತಿಯಾದೀತು ಆ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವಂಗ ಹಾಕಿ ಮರಳಿಸಿದ ನೀರು ತುಸು ತುಸು ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಬಚನಾಗ

ಬಚನಾಗದ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಹೀರುಗಳನ್ನು ದೇವಫವು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಬೇರಿನ ಜೋಣ ಅ ಮಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ತೋವರೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧ ತಾಸುಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ಸಂಭವಿಸಬಹುದು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು - ನಾಲಿಗೆ, ತುಟಿ, ಗಂಟಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದರಿನ ಅನಿಸುವುದು. ಬಾಯಿ, ಅನ್ನ ನಾಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಹವೆನಿಸುವುದು. ವಾಂತಿ ಮತ್ತು ಜುಲಾಬು ಆಗುವವು. ರೋಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಪ್ರಮಾಣ ಮೀರಿ ಬಚನಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಹೃದಯದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಮಂದವಾಗುತ್ತ ಅಗುತ್ತ ಪೂರ್ಣ ನಿಂತು ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವುದು.

ಉಪಚಾರ:- ರೋಗಿಯನ್ನು ಮಗ್ಗಲು ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ವಾಂತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಸಿವೆ ಅಥವಾ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು. ವಾಂತಿ

ಯಾದವರೂ ಚಪಾ, ಕಾಫಿಗಳಂಥ ಉನ್ನತವೇಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕುಡಿಯಲು ಬಾರದಿದರೆ ಎನಿವೂದಿನ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೆ. ಕ. ಲಂಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಉಸಿರಾಡಿಸುವದು ನಿಂತರೆ ಕೃತ್ತಿಮು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಎಪಬಾಧೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಎರಡು ಮಾಸಿ ಟ್ರಾಸಿಕ್ ಆಡಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು. ವಾಸವಕಾಯಿಯ ಕಸಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಬೆಂಕಿಗಾಬಾರ ಹಾಕಿದ ನೂರು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

ಹೆಮ್ಮುಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಕುಚಲಾ

ಕುಚಲಾ ಎಂದಿ ೨ ಮಾಸಿ ಅಥವಾ ಕುಚಲಾದ ಅರ್ಕು ೨ ಗುಂಜಿ, ಹೆಮ್ಮುಟ್ಟಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹೋದರೆ ವ್ಯುತ್ಕ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂ ಮಿನಿಬಿನಿಂದ ಎರಡು ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:— ನಡುಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಕೈಕಾಲು, ನೈಸಿದಿಯವದು. ಅರಕ್ತಕೆ ಎನಿಸುವದು. ಶರೀರವು ಕಪ್ಪು ನೀಲೀ ಬಣ್ಣದ್ದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಿವಾಹ ಬಹಳ ಆಗುತ್ತದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಾಹದ ಶರೀರಾಮವಾಗಿ, ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾತಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರೀಷ ಸಂಕಾಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಚಾರ:— ೧. ಸಾಸಿವೆ ಅಥವಾ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರಿನಿಂದ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

೨. ಕೈಕಾಲು ನೆಟಿಸುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ೧-೨ ಮಾಸಿ ಪೋಟಾಶಬಿಡ್ರೊಮಾಯಿಡ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಲ್ಯುಮಿನಾಲ ಗುಳಿಗೆ ಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ೧-೨ ಗುಂಜಿ ಗಾಂಜಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೩. ತಾಲು, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಅಥವಾ ಹತ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಬಿಳಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

- ೪. ಇಂಟ್ರಾವೆನ್ಯೂಷನಲಾಯಿನ ಕೊಡಿಸಬೇಕು.
- ೫. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಮು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.
- ೬. ಕೈಕಾಲುಗಳು ಹಣ್ಣು ಗಾದರೆ ಕಾಸಬೇಕು.

೭. ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋವು ಬಹಳ ಎನಿಸಿದರೆ, ಹೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು.

೮. ಈ ವಿಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕಾಂಕ ಮತ್ತು ಕತ್ತಲೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಾರದು.

ಸುಂಬಳಪಾರ

೧. ೨-೩ ಗುಂಜಿ ಸುಂಬಳಪಾರ ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋದರೆ ೨೪ ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:— ವಾಂತಿ, ಜುಲಾಬು ಆಗುವವು. ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಅತಿಶಯ ದಾಹವಾಗುತ್ತ ಬೆವರು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನಿಯು ಕುಗ್ಗಿ ದಂತಾಗುವದು. ಶಕ್ತಿಪಾತವಾಗುವದು.

ಉಪಚಾರ:— ೧. ವಾಂತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ವಾಮಕ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

೨. ಬೆಚ್ಚಗಿನ ನೀರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

೩. ವಾಂತಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ವಿಷವನ್ನು ನಿಸ್ಸಕ್ತವಾಡುವವ ಕ್ಯಾಸಿ ಮಾಗ್ನೀಶಿಯಮ್ ಕಾರ್ಬೋನೇಟ್ ೨೦ ಗ್ರೇಮ್ಸ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ೩-೪ ಸಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿನ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿನೀರು ೨೦ ಟೆಂಸು, ಒಳ್ಳೆ ಗೊಂಟೆಂಸು ಕೊಡಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

೫. ಹಾಲು ಕೋಳಿತ್ವ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೬. ತಣ್ಣಗಿನ ನೀರು ಅಥವಾ ಬರ್ಫ ಕೊಡಬೇಕು.

೭. ಅಂತರ್ದಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಫಿಯಾದ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡಬೇಕು.

೮. ಕಕ್ಕನಾದರೆ ಗ್ಲೂಕೋಜಿ ದ ಇಂಟ್ರಾಸ್ಪೈನಸ್ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡುವದು.

೯. ಮುಕ್ತಾಭಸ್ತು, ಚಂದ್ರಕಲಾ, ಸೂತಕೇಬರ, ಉಸೀರಾಸವಗಂಧ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೧೦. ಶೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣ ಗಾದರೆ ಕಾಸಬೇಕು.

೧೧. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

೧೨. ಬಾಳೆದಿಂದಿನ ರಸವನ್ನು ತ.ಪ್ರಪಾಕಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು.

೧೩. ಶಕ್ತಿವಾತವಾಗಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೪ ರಸಕರ್ಪಕ

ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾರಜದ ಅಂಶವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಔಷಧದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣ ಅರ್ಧದಿಂದ ೨ ಗುಂಜ. ಇದಕ್ಕೂ ಜೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ೧ ಗಂಟಿಯಿಂದ ೪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣಬಂದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿರುವವು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು: - ಬಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ವಾಸನೆ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೋವು, ಮಳಮಳಿಸುವದು, ಧ್ವನಿ ಕುಗ್ಗುವದು, ವಾಂತಿ ಮುತ್ತುಮುಲಾಬು ಆಗುವದು, ಬೆವರುಬಿಡುವದು, ವಿಸ್ಮೃತಿ, ಒರಟಿಬಿಡುವದು.

ಉಪಚಾರ :- ತತ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಬಿಳೀಭಾಗವು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ೮-೧೦ ತತ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಬಿಳೀ ರಸವನ್ನು ೨೫ ಟೆಂಸು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಡಿಸಿ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಕೋಳಿ ತತ್ತಿ ತೀವ್ರ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರೊಳಗೆ ಅರಳಿಟ್ಟು ಕಲಿಸಿ ಅಥವಾ ಅರಾ. ಹೋಟಿ ಕಲಿಸಿ ಆ ನೀರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

೧. ಮೊದಲು ಕೋಳಿ ತತ್ತಿ ಹಾಲುಕೊಟ್ಟು ತುಸು ವೇಳೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಫಂಫರ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರು ಕುಡಿಸಿ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಕೋಳಿ ತತ್ತಿ ಹಾಲು ಕೊಡಬೇಕು.

೨. ಹಾಲು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಬೆಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೩. ಕಾಫಿ—ಬ್ರಾಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಮೂತ್ರ, ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

೫. ಅಂತರ್ದಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಫಿಆದ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡಬೇಕು.
೬. ಹೇಮಗರ್ಭ, ಸೂತಲೇಬರಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿತ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು.
೭. ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣಗಾದಲ್ಲಿ ಕಾಸಬೇಕು.
೮. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ರ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
೯. ನೈವೇಶಿ ಕಂಬಳ ಹೊಚ್ಚಬೇಕು.

೯ ತುತ್ತೆ

೨-೩ ತೊಲೆ ತುತ್ತೆಯು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣಭಾತಕ ವಾಗುವದು. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ೪ ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ೨೪ ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಲಕ್ಷಣಗಳು :— ವಾಂತಿ, ಜುಲಾಟು, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲ್ಲುಬರುವದು, ಗಂಟೆಲು ಒಣಗುವದು, ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಯುವದು, ಹೊಟ್ಟೆ ಮುರಿಯುವದು, ಸೆಟೆಬೇನೆ, ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ರಾಣ, ವಿಸ್ಮೃತಿ.

ಉಪಚಾರ :— ೧. ಮೊದಲು ಕೋರೇ ತತ್ತಿ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು, ತುಸು ವೇಳೆಯನಂತರ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರಿನಿಂದ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

೨. ಹಾಲು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೊಡಬೇಕು, ಸಕ್ಕರೆ ಕೊಡುವದು.

೩. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು.
೪. ಅಂತರ್ದಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಫಿಆದ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡುವದು.
೫. ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣಗಾದರೆ ಕಾಸಬೇಕು.
೬. ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು.
೭. ಇದ್ದಿ ಪುಡಿ ಸೋಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು.

ಉಪಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಪೋಷಾಕ ಫೇರಿ ಸಾಯ ನಾಯಿಡ ಎಂಬ ಔಷಧ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ೧ ಡ್ರಾಝು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

೧೦—೧೨ ದಿನ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪಾಕಿ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ಕೂಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೦ ಮಿಂಚಿನ ಅಯೋಧಿನ್

ಶುದ್ಧ ಅಯೋಧಿನ್ ಅಥವಾ ಪ್ಯಾಕು, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಒಕ್ಕಣ್ಣುಗಳು. ಗುಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ, ವಾಂತಿ, ಜುಲೂಮ, ನೋಡಿ, ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು, ಬಣ್ಣದ ವಾಂತಿಯಾಗುವುದು.

೧. ವಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಒಟ್ಟಿನ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ವಾಂತಿಯಾಗಬೇಕು.

೨. ರಕ್ತವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಲು ಸುಟ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಗುಣವನ್ನು ಕೂಡಬೇಕು. ಕಣ್ಣು, ತಲೆಬಿಟ್ಟು, ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸುಟ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವಂತಿರುತ್ತದೆ.

೩. ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ದ್ರವ್ಯವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಯಂತಿರುತ್ತದೆ.

೪. ಒಂದು ಕಾಫಿ ಕೂಡುವುದು.

೫. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಅನುಕೂಲನ ಕೂಡುವುದು.

೬. ಇಂಟ್ರಾವೆನ್ಯೂಸ್ ಸಲಾಯನ್ ಕೂಡುವುದು.

೭. ಕೈಕಾಲು ಪಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು.

೧೧ ಜಯಪಾಲ

ಜಯಪಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸವಾರ್ಥ. ಇದರ ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ೧೫-೨೦ ಹನಿ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ೪.೫ ಪಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವು ಬರುವುದು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು: — ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಲಾಬ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಚಾರ:— ೧. ಸೌಮ್ಯವಾಸುಕ ಪಿಷ್ಠಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಬಿಚ್ಚಗಿನ ನೀರು ಕೊಡುವದರಿಂದ ವಾಂತಿಯಾದರೆ ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

೨. ಪಾಲು ಕೋಳಿ ತತ್ತಿ ಕೊಡಬೇಕು.
೩. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡಬೇಕು.
೪. ಕೈಕಾಲು ತಣ್ಣಗಾದಲ್ಲಿ ಕಾಸಬೇಕು.
೫. ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಾಸಬೇಕು.
೬. ಉತ್ತೇಜಕವೆಂದು ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೧೨ ಧಕ್ಕೂರ

ಮದಗುಣಕಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳು ವಿಷಯುಕ್ತವಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷವು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ೧೨ ರಿಂದ ೨೪ ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ಬರಬಹುದು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:— ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ, ನಿದ್ರೆ, ಭ್ರಮೆ, ಗಂಟಲು, ಬಾಯಿ, ಒಣಗುವದು. ಮುಖವು ಕೆಂಪಾಗುವದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆ ಹೆಚ್ಚುವದು, ಕೈ ನಡಗುವವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಗೊಂಬೆಗಳು ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವವು. ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ ಮಂದವಾಗುವದು.

ಉಪಚಾರ:— (೧) ಉಪ್ಪಿನ ನೀರಿನಿಂದ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸುವದು.

೨. ಅಳಲೇಕಾಯಿ ಚೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಕಷಾಯ ಕೊಡುವದು.
೩. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕು.
೪. ಕೈ ಕಾಲು ತಣ್ಣಗಾದರೆ ಕಾಸುವದು.
೫. ಮೂತ್ರ ತಡೆದು ನಿಂತರೆ, ಮೂತ್ರ ತೆಗೆಯುವ ರಬ್ಬರ ನಲಿಕೆಯಿಂದ ಮೂತ್ರ ತೆಗೆಯುವದು.

೬. ತಲೆ ಮತ್ತು ನೋರೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಿಸಿನೀರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಣ್ಣೀರು ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಿ ಉಗ್ಗುತ್ತಿರಬೇಕು.

೧೩ ಕಾರ್ಬಾಲಿಕ್ ಅಸಿಡ್

ಒಂದು ಚಮಚ ಅಸಿಡ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ೨ ತಾಸುಗಳಿಂದ ೨ ದಿನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಕಾರ್ಬಾಲಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ತಿಳಿದರೆ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು.

೧. ಮಾಗಸಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸೋಡಿಯಮ್ ಸಲ್ಫೇಟನ್ನು ಅರ್ಧ ಲಿಂಸು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ೮ ಲಿಂಸು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ೧ ಲಿಂಸು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೨ ಲಿಂಸು ನೀರು ಕೂಡಿಸಿ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

೨. ಕೋಳೀತತ್ತಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

೩. ಒಳ್ಳೆ ಗ್ಲೈಯನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು. ೧-೨ ಲಿಂಸು. ಅಥವಾ ೧ ಲಿಂಸು ಬೆಡಲ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಡುವುದು.

೫. ಕೈ ಕಾಲು ತಣ್ಣಗಾದಲ್ಲಿ ಕಾಸುವುದು.

೧೪ ಸಲ್ಫೂರಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ನೈಟ್ರಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ಹೈಡ್ರೋಕ್ಲೋರಿಕ್ ಅಸಿಡ್

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಲಿ, ಅವರಿಗೆ ವಾಂತಿಯಾಗಲು ಬಿಡದೆ ಕೊಡಬಾರದು.

೧. ೨ ಲಿಂಸು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಗ್ನೀಸಿಯಮ್ ಕಾರ್ಬೋನೇಟಿ ೩೦ ಗ್ರೇನು ಹಾಕಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು.

೨. ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿನೀರು ೧-೨ ಲಿಂಸು ಕೊಡುವುದು.

೩. ಹಾಲು ಕೋಳೀತತ್ತಿ ಬಾರ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಅಂತರ್ಜಾಹೆಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಫೀನದ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡುವುದು.

೫. ಸಲಾಯಿನ ಇಂಟ್ರಿವ್ವೇನಸ್ ಕೊಡುವದು.

೬. ಕೈಕಾಲು ತಣ್ಣ ಗಾಡರೆ ಕಾಸಬೇಕು.

೭. ಸೂತರೇಬರ ಯೇಮುಗರ್ಭಗಳನ್ನು ಸಮಯವರಿತ. ಕೊಡಬೇಕು. ಸಲ್ಪುರಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ಅರ್ಥದಿಂದ ಒಂದು ಚಮಚ, ನೈಟ್ರಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ೨ ಚಮಚ, ಹೈಡ್ರೋಕ್ಲೋರಿಕ್ ಅಸಿಡ್ ೧ ರಿಂದ ೪ ಚಮಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸುವದು.

೧೫ ಮದ್ಯ

ಮದ್ಯ ಕುಡಿದದ್ದು ಅವರ ಬಾಯಿಯ ವಾಸನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೊಡಲೇ ತಿಳಿದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಅಥವಾ ಸಾಸಿವೆಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಸಿ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ತಲೆಯ ನೋವು ತಣ್ಣೀರು ಸುರುಪಬೇಕು. ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಾಸಬೇಕು. ಬಣ್ಣಿಳ್ಳ ರಸದ ಅಂಜನವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಬಡ್ಡೀಸೋಪು ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿದ ನೀರು ಕುಡಿಸಬೇಕು.

ನಾಲಿಗೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಹಳ ಹತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ:— ನಾಲಿಗೆಯು ಕೆಂಪು ಆದರೆ ಬದಾಮ ಅಥವಾ ಮೊಬ್ರಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು.

ಕೇರುಹತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ— ಮೊಬ್ರಿ ಎಣ್ಣೆ ಎಳ್ಳಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಕೋತಂಬರಿ ರಸವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೧೬ ಕಾಜಿನಪುಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ

ಕಾಜು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ತಿಂದದ್ದು ತಿಳಿದುಬಂದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು.

೧. ಅಂಥವರಿಗೆ ಜುಲಾಬು ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಕೊಡಬಾರದು.

೨. ಬ್ರೆಡ್ಡು ಬೆಣ್ಣೆ, ಅಥವಾ ಹಾಲೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೨-೪ ದಿವಸ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

೧೭. ಬೇಳು ಕಡಿದರೆ

೧. ಕಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪದ ಮೇಲಾಗಿ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟು, ಬೀಡಿ-
ನಿಂದ ತುಸು ಕೊಯ್ಯು. ಧೋಮ್ಬರ ಪರಮಾಂಗನೇಟದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು
ತಿಕ್ಕುವದು.

೨. ನವನಾಗರದ ನೀರಿನ ಅಥವಾ ತಿನ್ನುವ ಮೂಡಾ ಪಾಕಿದ ನೀರಿನ
ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ತಿಕ್ಕುವದು.

೩. ಉಳ್ಳ ಗಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅವನ್ನು ತಿಕ್ಕುವದು. ಅಥವಾ ಕಪ್ಪರ
ಹೆಚ್ಚು ತಿಕ್ಕಬೇಕು.

೪. ಉತ್ತರಾಳೆಂಬ ನೀರಿನ ತಿಕ್ಕು ಬೇರಮಾಡುವದು. ಬೊಟ್ಟಿ-
ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡುವದು.

೫. ಬಿಸುಬಿ ಕಾಫಿ, ಚನಾ, ಮಾಲ, ಕೊಡುವದು.

೧೮. ಹಾವು ಕಚ್ಚುವದು

ಹಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ಜಾತಿಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ
ವಿಷಯುಕ್ತವಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷಾರಿ ಹಾವು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಕಡಿದ
ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಕಂದರೆ ಎರಡು ಕಡೆಗೆ ಕಚ್ಚು
ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತು ತುಸು ಬಾವು ಇದ್ದು, ಆ ಭಾಗವು
ತುಸು ನೀರಿನ ಬಣ್ಣದಾಗಿ ಕಾಣುವದು. ಕಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಸರ್ವ
ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದಾಹ, ನಾಲಿಗೆಯು, ನಿಸ್ವಪ್ನವಾಗುವದು. ಹೊಟ್ಟು ಸೋರುವದು.
ವಾಂತಿ, ಗಂಟು, ನೋವು ಅಶಕ್ತಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಪಕ್ಷಾಘಾತ,
ಶ್ವಾನೋಶ್ವಾಸವು ನಿಲ್ಲುವ ದ್ರವ್ಯಂ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಬಹುದು.

ಉಪಚಾರ.— ಹಾಕುರನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕರೆಯಿಸಬೇಕು. ಅವರು
ಬರುವ ತನಕ ಮಾಡುವ ಉಪಚಾರಗಳು.

೧. ಹಾವು ಕಟ್ಟಿದ ಸ್ವಲ್ಪದ ಮೇಲ್ಮಗದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಹುರಿಯಿಂದ ಅಥವಾ
ಫೋಕರದ ಅಂಟಿನಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಿಷವು ರಕ್ತಾ-
ಕವುವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅಸ್ತದ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ.

೨. ಬಂಧನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಕಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹದನಾದ ಚಾಕು-
ವಿನಿಂದ ಅಥವಾ ರೇಡ್ಡುರ ಬ್ಲೇಡದಿಂದ ಈ ಆಕೃತಿಯಂತೆ ಕೊಯ್ಲು ಅಥವಾ
ತ್ವಚೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಆ ಭಾಗದಿಂದ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಗುವಂತೆ ತಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು
ಮುತ್ತು ಕೈಯಿಂದ ಒತ್ತಬೇಕು. ಪೋಟ್ಯಾಕ್ ಪರಮಾಂಗನೇಟದ ಕಣ
ಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಿಸದ
ಪರಿಣಾಮವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಸಣ್ಣ ಬುಡಚಿ ಕಾಸಿ ಕಡಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು.

೪. ಹಾವು ಕಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪತ ಇದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಿರಿಟ್
ಅನೋನಿಯಾ ಅರೋಮಾಟಿಕ್ ೨೦ ಹನಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಂಡಿಯನ್ನು
ಕೊಡಬೇಕು.

೫. ನೂರು ಹನಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಗ್ರೇನು ಪೋಟ್ಯಾಕ್ ಪರಮಾಂಗನೇಟ
ಹಾಕಿ, ಇದರಿಂದ ಕಡಿದ ಸ್ಥಳದ ಆಜೂಬಾಜೂಕ್ಕೆ ಹತ್ತತ್ತು ಹನಿಗಳನ್ನು
ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಮಾಡಬೇಕು.

೬. ಗುದದ್ವಾರದಿಂದ ಸಾದಾ ನೀರಿನ ಬಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು
ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಅಡ್ರಿನಲಿನ್ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡಬೇಕು.

೮. ಸಮೀಪದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಟಿಟಲ್ ಇದ್ದರೆ ಅಂಟಿವೈಸನಮ್ ಇಂಜ-
ಕ್ಷನ್ ಕೊಡಿಸಲು ಕಳಿಸಬೇಕು.

೯. ಶ್ವಾಸೋತ್ಸಾಸ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಕೃತ್ರಿಮರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

೧೦. ಲೆಗ್‌ಬ್ಲಿನ ಮತ್ತು ತಿರಿಯಾಕ್, ಎಂಬ ಔಷಧಗಳು ಕೆಮಿಸ್ಟರ
ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇನೆರಡೂ ಹಾವಿನ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಗುಣ-
ಕಾರಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿರುವವು.

೧೧. ಮಾಂತ್ರಿಕರಿಂದ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿಸುವುದು.

೧೯ ಹುಚ್ಚುಸಾಯಿ ಕಡಿದರೆ

ಹುಚ್ಚುಸಾಯಿ ರೋಗಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ರೇಬೀಜ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ.
ಈ ಬೀಜ ಸಾಯಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಹತ್ತು ದಿನಸ ಅದರ ಹೊಟ್ಟು

ದೂಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಾಯಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಚೆ ತೆಂದರೆ ಆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಆದಪು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಹಿಡಿದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ನಾಯಿಗೆ ಏನೂ ಆಗದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿರ್ಭಯ ದಿಂದ ಇರಲು ಅಡಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನೇಕೆ ಆದು ಸತ್ತರೆ, ಹುಚ್ಚು ನಾಯಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೂಡಲೇ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಆಪಾಯ ಭ್ರಷ್ಟತೆ. ಕೇವಲ ಮುತ್ತವ ವಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಧ್ವಾಸವಿಡದೆ ಹಾಸ್ಟಿ-ಟೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆಯಬಾರದು.

೧. ಕಡಿದ ಸ್ವಳವನ್ನೇ ಅಲ್ಲ ಗದ್ದೆ ಬಿಗಿಯಾದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

೨. ಕಡಿದ ಸ್ವಳವನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ಆ ಸ್ವಳವನ್ನು ಸಿಲ್ವರ ನಾಯಟ್ರೈಟೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಬೊಲಿಕ್ ಆಸಿಡ್‌ದಿಂದ ಸುಡಬೇಕು. ಲಿಂಬೀ ಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಿ ಆದರಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಾಸ್ಟಿಟೆಲ್‌ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

೨೦ ಇಲಿ ವಿಷ

ಕಡಿದ ಸ್ವಳದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಣಿಯ ರಸವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು, ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಾಲಪ್ಪರ್‌ನ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸೋಡಿಯಮ್ ಕ್ಲೋರೈಡ್‌ನ ಲೇಟೆ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಡುವುದು.

೨೧ ಕರಿಜೀರಗಿ ಮಳೆ ಜೇನುನೋಣ ಕಡಿವರೆ

ನವಸಾಗರ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಗೋಪಿಚಂದನ ಸೊನ್ನೇಕ್ಕಾವಿ ತೆಯ್ವು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೨೨ ಎಲ್ಲ ತರದ ವಿಷಕ್ಕೆ

ಗರುಡವಾಹಾಳೆ ಬೇರು, ಅಂಟಾಳಕಾಯಿ ತೆಯ್ವು ಕುಡಿಸಬೇಕು.

ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಧೈರ್ಯ ದಿಂದ ಉಪಚಾರ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

ಡಾ. ಹಣಮಂತರಾವ ಸವಣೂರ, L. M. & S.

ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಗ್ರಂಥ

ಆಯುರ್ವೇದಿಕ್ ಮಟೀರಿಯ ಮೆಡಿಕಾ

ಬೆಲೆ: ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ

ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ:

ಡಾ. ಜತಾರ ಆಫಂಡ ಸೆನ್ಸ್

ಮಾರುತಿಗಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದೀಯ ದ್ರವ್ಯಗುಣ, ಸವಾರ್ಥ ವಿಚಾರಣೆ, ಶರೀರ ರಚನೆ, ತ್ರಿದೋಷ ವಿಚಾರ, ಪಚನ ವ್ಯಾಪಾರ, ದೋಷದರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ.

ದೋಷ ನಿವಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮೊದಲಾದ ಉಪಯುಕ್ತ

ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಒಳ್ಳೆ ಶೋಧಕ

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿರು

ವರು. ಆಯುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಅಧಾರಭೂತವಾದ

ಮೂಲತತ್ವಗಳ ಸುಂದರವಾದ ಈ

ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ

ನೈದ್ಯರು, ಚಾಕ್ರರೂ ಒಂದಿಷ್ಟಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಭಾಂಡಾರವನ್ನು

ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ವೈದ್ಯ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಬುರ್ಲಿಯವ
 — ಉಪಯುಕ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳು —

ಸುಧಾರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ 'ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯ' (2ನೇ ಆವೃತ್ತಿ)
 ನಿವ್ಯಾರಕ್ತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, M. A. ಡಾಯರೆಕ್ಟರ
 ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ ಧಾರವಾಡ ಇವರ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣ
 ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು.

ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ:

ಜಿ. ಎಚ್. ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಬುಕ್ ಸೇಲರ್, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಸುಲಭ ಔಷಧಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ:

ಯುನಾಯಿಟೆಡ್ ಏಜನ್ಸೀಜ್, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಆಯುರ್ವೇದಿಯ ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ:

ಆಯುರ್ವೇದ ಸೇವಾಕುಟಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಪಲೆಟೋರ ವೈದ್ಯ (ತೆಲುಗು)

ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿದೆ

ವೈದ್ಯ ಬುರ್ಲಿಯವರ ಪ್ರಕಟನಾಗಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

- ಸ್ತ್ರೀರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆ
- ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು
- ವೈದ್ಯ ಶತಶ್ಲೋಕ (ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)

